

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 70 · 21. april
Sesjonen 2019–2020

Møte tirsdag den 21. april 2020 kl. 12.**Votering ved møtets slutt.**

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 70):

1. Innstilling fra den særskilte komité for å behandle spesielle saker vedrørende korona-krisen om Endringer i midlertidig lov om forskriftshjemmel for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av Covid-19 mv. (koronaloven)
(Innst. 240 L (2019–2020), jf. Prop. 76 L (2019–2020))
2. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om statlig lederlønnskuttreform
(Innst. 227 S (2019–2020), jf. Dokument 8:127 S (2018–2019))
3. Innstilling fra næringskomiteen om Statens direkte eierskap i selskaper - Bærekraftig verdiskaping
(Innst. 225 S (2019–2020), jf. Meld. St. 8 (2019–2020))
4. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arne Nævra, Lars Haltbrekken, Torgeir Knag Fylkesnes og Solfrid Lerbrekk om regulering av cruisenæringen
(Innst. 202 S (2019–2020), jf. Dokument 8:9 S (2019–2020))
5. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Terje Aasland, Geir Pollestad og Torgeir Knag Fylkesnes om å sikre norske lønns- og arbeidsvilkår i norske farvann og på norsk sokkel
(Innst. 226 S (2019–2020), jf. Dokument 8:18 S (2019–2020))
6. Innstilling fra næringskomiteen om Samhandling for bedre sjøtryggleik
(Innst. 203 S (2019–2020), jf. Meld. St. 30 (2018–2019))
7. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Framtidas forbrukar - grønn, smart og digital
(Innst. 171 S (2019–2020), jf. Meld. St. 25 (2018–2019))
8. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Tilbaketrekning av Prop. 48 L (2019–2020) Endringer i pakkereiseloven (angrerett og reisegaranti)
(Innst. 238 S (2019–2020), jf. Meld. St. 18 (2019–2020))
9. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 172/2019 av 14. juni 2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2017/2394
(Innst. 170 S (2019–2020), jf. Prop. 8 LS (2019–2020))

10. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i markedsføringsloven mv. (gjennomføring av forordning (EU) 2017/2394 om forbrukervernsamarbeid)

(Innst. 169 L (2019–2020), jf. Prop. 8 LS (2019–2020))

11. Referat

Presidenten: Representanten Petter Eide, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag fortsetter utover kl. 16.

Innstillingen i sak nr. 1 har ikke ligget ute i den reglementsbestemte tid, jf. Stortingets forretningsorden § 46. Presidenten foreslår at saken likevel tas opp til behandling nå. – Ingen innvendinger har kommet mot presidentens forslag, og det anses vedtatt.

Sak nr. 1 [12:01:05]

Innstilling fra den særskilte komité for å behandle spesielle saker vedrørende korona-krisen om Endringer i midlertidig lov om forskriftshjemmel for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av Covid-19 mv. (koronaloven)
(Innst. 240 L (2019–2020), jf. Prop. 76 L (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra den særskilte komité vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Jonas Gahr Støre (A) [12:02:09] (ordfører for saken): Jeg vil starte med å takke alle partiene for konstruktivt samarbeid også nå. Selv om vi ikke fikk full enstemmighet denne gangen, opplever jeg at alle legger til grunn prinsippene vi var enige om da vi behandlet koronaloven i mars, og som nå danner en felles tverrpolitisk plattform for forståelse av denne uvanlige loven.

Den bygger på at Stortinget er landets øverste statsmakt og tar sitt konstitusjonelle ansvar fullt og helt. Grunnloven skal ikke utfordres, menneskerettighetslovgivning skal respekteres, og prinsippet om domstolenes og påtalemyndighetenes uavhengighet skal ivaretas. Innskrenkning av rettigheter må være forenlig med Norges folkerettslige forpliktelser.

Videre begrenset komiteen lovens anvendelse og styrket rettighetene som Stortinget og et mindretall i Stortinget har, da vi behandlet koronaloven 27. mars. Det ble understreket at loven kun skal anvendes dersom

det er nødvendig, og ikke dersom formålet kan ivaretas gjennom normal lovbehandling i Stortinget eller dersom det er tid til å gjennomføre en ordinær lovgivningsprosess. Dette skulle utdypes i begrunnelsen og på en slik måte at det står seg i ettertid.

Et enstemmig storting var og er fortsatt av den oppfatningen at en slik krisefullmaktslov var berettiget den første måneden etter covid-19-utbruddet.

I mars åpnet vi for en forlengelse dersom behovet for loven ikke var redusert etter én måned, og dersom erfaringene med loven gjør en forlengelse forsvarlig. Det er en forlengelse på én måned regjeringen nå ber om.

Fra Arbeiderpartiets side har vi vært av den oppfatning at det er tilrådelig med én måneds forlengelse. Flertallet mener at det er begrenset hvilke erfaringsgrunnlag vi har. Det komiteen enstemmig slår fast, er at bruken av mindretallsrettigheter viser at den balansen Stortinget gjennom lovbehandlingen søkte å oppnå, er ivaretatt, og at Stortinget i tiden etter at koronakrisen rammet oss, har vist seg i stand til å behandle saker på svært kort tid. Det er fremmet 21 forskrifter med hjemmel i loven, men samtidig også 11 vanlige lovproposisjoner, hvor behandlingen har gått svært raskt. Det er et bilde på den situasjonen.

Det foreliggende forslaget legger til grunn at det vil være behov for tilpasninger til lovgivningen også etter 27. april. Statsråden karakteriserte det som en nødvendighet. Det er ikke annonsert planer om forskrifter, men virusets gang i det norske samfunnet er ikke forutsigbar, og da mener vi det er klokt å kunne ha muligheten også i ukene som kommer.

Det er også behov for at en rekke av forskriftene som allerede er vedtatt, fortsetter å gjelde, og det vil være vanskelig å få fremmet proposisjoner til Stortinget før 27. april. Denne erkjennelsen deles av det store flertallet, også Senterpartiet og SV.

Et flertall bestående av regjeringspartiene, Fremskrittspartiet, Miljøpartiet De Grønne og Arbeiderpartiet mener i tillegg at den gradvise åpningen av samfunnet tilsier at det fortsatt er stor usikkerhet rundt smittesituasjonen framover, og at visse sikkerhetsmekanismer derfor bør være tilgjengelige. Det kan etter dette flertallets syn oppstå behov for å justere allerede vedtatte unntaksforskrifter – og også oppstå behov for nye unntaksforskrifter.

La meg nevne ett eksempel: I hele barnehage- og skoleløpet som nå gradvis åpnes, kan det komme situasjoner hvor det er behov for å fatte vedtak som trygger både barn og foreldre. Men flertallet legger til grunn, og jeg tror det gjelder samtlige partier, at ordinær lovbehandling skal være regelen, og at det bare unntaksvis skal gis forskrifter etter denne lov. Men vi støtter altså et forslag om å forlenge koronaloven med én måned, fram

til 27. mai, under disse forutsetningene. Da er også loven avsluttet.

I lys av dette foreslås et tillegg også i § 6, som innebærer en utvidet domstolskontroll av de få nye forskriftene som kan forventes å bli vedtatt etter 27. april. For tiltak truffet i medhold av disse forskriftene vil domstolene kunne prøve tiltakets både forsvarlighet og nødvendighet, herunder dets forholdsmessighet. Det burde være naturlig og selvfølgelig, men jeg mener det er viktig at det nå er slått fast i loven. Det er nemlig viktig, også med sikte på at en slik lov kan bli aktuell igjen, at vi har satt en standard på dette området.

Flertallet foreslår en ny bestemmelse i § 2 annet ledd og et nytt tredje punktum i § 6. Flertallet foreslår videre en enkel lovteknisk endring i § 4 første ledd og § 5 første ledd.

Forslaget til innstramning og presisering av loven har også en annen hensikt. Vi mener at det er viktig å benytte anledningen til å forbedre den, selv om den skal gjelde kun én måned. Slik vi ser det, vil loven skape en viktig basis og presedens for eventuelle senere tilfeller.

Jeg merker meg at Senterpartiet og SV har egne merknader som de vil redegjøre for. Jeg synes imidlertid det er gledelig at de subsidiært vil stemme for styrkingen og avgrensningen av loven, slik flertallet foreslår. På denne måten mener vi at vi ivaretar det som var et sterkt budskap fra mars, nemlig at et samlet storting står bak de viktige prinsippene.

Til slutt vil jeg også si at en samlet komité mener det er viktig å se det samlede lovverket for krisesituasjoner i sammenheng, og ber derfor regjeringen evaluere hvordan relevante lover fungerer sammen, og om det bør gjøres endringer for å sikre helhetlig krisehåndtering, rettssikkerhet og mest mulig demokratisk kontroll i slike situasjoner.

Svein Harberg (H) [12:07:36]: Først en takk til representanten Gahr Støre for ryddig og godt saksordførerskap og for redegjørelsen i innlegget, men jeg har noen litt overliggende tanker.

Det er ikke overraskende at vi nå skal ta stilling til forlengelse og endringer i koronaloven. Nettopp varighet var et stort diskusjonstema da vi behandlet den midlertidige loven første gang. Alle var enige om så kort varighet som mulig, men akkurat da var det vanskelig å se tidsrammen og behovet. Dette var vi altså forberedt på og skrev inn i saken.

Regjeringen følger fortsatt opp Stortingets tidligere koronavedtak, og nye vedtak kommer. Er det noe som avdekker behov for en rask endring? Det vet vi ikke ennå. Vi vedtok denne loven for å ha en forenklet og rask saksbehandling i en krisesituasjon, og krisesituasjonen er ikke over.

Regjeringens forberedelse og Stortingets behandling av proposisjoner og omfattende finansieringspakker knyttet til koronatiltak har vist at det dukker opp behov for raske endringer i andre lover for at hensikten med Stortingets vedtak skal bli fulgt opp. Med så rask behandling som både regjering og storting har foretatt i denne perioden, har det ikke vært mulig å forutse dette. Da vi satt og forhandlet krisepakkene her i Stortinget, var det tiltak og målgrupper som fikk vår oppmerksomhet, ikke en grundig gjennomgang av følgekonsekvenser i det øvrige lovverket.

Det er derfor vi har vedtatt denne loven i det hele tatt, en lov som i utgangspunktet gir vondt i magen og murring i ryggraden. Det å gi fra seg lovgivende makt så lenge Stortinget er samlet, er helt unikt – og skal være det. Det er riktignok ikke så mange år siden regjeringen fast gjennom hele sommeren hadde vide fullmakter, men da var ikke Stortinget samlet. Det er det slutt på, og dette er noe helt annet.

Regjeringen har brukt loven med forsiktighet, og lovbehandling i Stortinget er og skal fortsatt være hovedregelen. Når henvendelsen om en forlengelse nå har vært behandlet, er det ikke unaturlig at det kommer noen forslag til forbedringer i rutineene rundt loven, og at det påpekes behov for kontroll med de endringer som settes i verk. Nå har vi sett hvordan det fungerer, og hvor det er upresise eller kritiske punkter. Det rettes opp.

Det hadde vært fint om det også denne gangen var et samlet storting som vedtok forlengelsen, men det viktige er at vi nå, sammen, gir den ekstra måneden til å ta unna uforutsette endringer til beste for landets innbyggere og virksomheter dersom det blir nødvendig, og vi foreslår nå tid til å forberede hva som skal skje med de endringene som er blitt vedtatt ved bruk av denne loven. De utløper ved utløpet av loven, og det må nå forberedes hvordan de skal håndteres – avsluttes eller videreføres og endres gjennom ordinær behandling.

Vi er fortsatt i en krisesituasjon. Vi er utålmodige etter å komme tilbake til en mest mulig normal hverdag. Det gjelder også det politiske arbeidet i storting og regjering. Vi må nok likevel erkjenne at arbeidsformen blir annerledes en tid framover. Nå legger vi opp til at denne ekstraordinære saksbehandlingen skal kunne være mulig i én måned til, og at vi deretter skal kunne behandle alle lovsaker raskt og effektivt på Stortinget i et godt samarbeid med regjeringen. Det er en god løsning.

Siv Jensen (FrP) [12:11:46]: La også meg begynne med å takke saksordføreren for godt arbeid. Jeg synes også saksordføreren har redegjort veldig godt for de synspunkter som flertallet har i denne saken, så jeg skal egentlig fatte meg i korthet ved å si følgende: Hovedjobben med denne loven gjorde vi i forrige runde. Da

strammet vi den opp og rammet den inn på en måte som vi også nå ser gjennom de høringssvarene som har kommet i forbindelse med ønsket om å forlenge loven med én måned. Kritikken har stilnet, rett og slett fordi Stortinget gjorde jobben sin i forrige runde.

Som også forrige taler sa, har det vært begrenset bruk fra regjeringens side. Det relativt begrensede omfang av forskrifter som er fastsatt i medhold av denne loven, har vært håndterbart, og vi har også fått demonstrert at ventilen med mindretallsrettigheter fungerer godt.

Regjeringen har begrunnet behovet for forlengelse nettopp som en nødventil, og det er jeg enig i, rett og slett fordi vi fortsatt er i en situasjon hvor det er usikkerhet om utviklingen av denne pandemien og håndteringen av den. Så vi mener også at det er riktig å gi grønt lys til en måneds forlengelse. Men vi avslutter det også med det. Jeg opplever at det er bred enighet om – også fra regjeringens side – at det er det som er nødvendig i denne fasen.

Marit Arnstad (Sp) [12:13:28]: I den situasjonen som oppsto da mange av samfunnets funksjoner ble stengt ned den 12. mars, var det behov for raske avgjørelser. Vi sto i en nokså uoversiktlig situasjon: Vi var usikre på om Stortinget var i stand til å samles fysisk og behandle saker, og vi var usikre på hvor mange lover og regler som måtte endres for å tilpasse seg den nye situasjonen.

Det var onsdag den 18. mars at regjeringen ba Stortinget om en fullmakt til å innføre regler som avviker fra eksisterende lover. Bare tre dager etterpå vedtok Stortinget en slik lov, men det var en ganske annerledes lov enn den regjeringen foreslo.

Stortinget vedtok en lov som var betydelig strammere enn den fullmaktsloven som regjeringen foreslo. Vi bestemte at den bare skulle kunne brukes til å fravike 62 navngitte lover. Vi ga også et mindretall rett til å stoppe de lovene som måtte gis i medhold av koronaloven. Det var en fornuftig ordning den måneden. Det var også veldig fornuftig at det var et enstemmig storting som sto bak det.

Hva er så situasjonen i dag? Situasjonen i dag er for det første at regjeringen har fått utløp for det ganske påtrengende behovet som fantes i slutten av mars, for nettopp å kunne endre, supplere eller fravike lover for å tilpasse regelverket den situasjonen vi var i. Det fikk de mulighet til. Det betyr også at det er blitt gitt 21 forskrifter – eller lovendringer, som det i realiteten er, sjøl om det kalles forskrifter – etter loven. Så det oppsamlede behovet fra regjeringens side for å endre ting har latt seg gjennomføre.

Det andre som vi har sett de siste månedene, er at Stortinget ikke er ute av stand til å agere. Stortinget fungerer rimelig normalt. Stortinget er i stand til å ta raske beslutninger, og Stortinget er i stand til å ha en rasksaksbehandling. Da mener Senterpartiet at en etter de første månedene bør gå tilbake til den tryggheten som norsk statsskikk gir – den tryggheten det gir at en har et klart og tydelig skille mellom den lovgivende og bevilgende myndighet og den utøvende myndighet.

Det er nemlig en trygghet i å ha den typen rolleforståelse også i en unormal tid. Den typen maktfordeling er bra. Vi var i en situasjon der vi var nødt til å lage en nødventil, på mange måter, men nå bør vi komme oss tilbake til den situasjonen som er den normale, nemlig at lovbehandlingen foregår i Stortinget.

Jeg ser at det kan oppstå situasjoner også de neste månedene der en kan ha bruk for å gjøre lovendringer raskt, og der en kan ha bruk for å kunne snu seg rundt raskt. Det kan være knyttet til smittesituasjonen og andre forhold. Men jeg mener at de siste månedene til fulle har vist at det er Stortinget i stand til å gjøre. Flere av forskriftene regjeringen har hatt ute på høring, har, i stedet for å bli fastsatt i forskrift, blitt sendt Stortinget som en lovendring og blitt behandlet i Stortinget i løpet av to-tre dager, og så har det vært andre gangs behandling – etter Grunnloven – tre dager etterpå. Det er en veldig rask og effektiv behandling som ivaretar maktfordelingsprinsippet.

Etter en nokså brå start for alle er det ikke noen tvil om at Stortinget i en ny situasjon, med færre møter og strenge smitteverntiltak, har vært fullt ut i stand til å fungere. Da synes jeg også at argumentene for å videreføre loven er svakere enn de var da vi vedtok den. Det burde tilsi at en kan oppheve loven og gå tilbake til det som er det normale.

Senterpartiets holdning er derfor at vi ikke ønsker en forlengelse av koronaloven. Vi ønsker at de gitte forskriftene skal kunne forlenges én måned til og fremmer forslag i tråd med det, men vi mener at i løpet av mai måned så bør lovbehandling foregå etter de prinsippene som gjelder i Norge, nemlig at det er Stortinget som endrer og supplerer lover. Stortinget har også sjøl vist at det er det fullt ut i stand til å gjøre på en meget rask og effektiv måte, og det bør Stortinget få mulighet til.

Med det tar jeg opp det forslaget som Senterpartiet og SV har fremmet i denne saken.

Presidenten: Representanten Marit Arnstad har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Audun Lysbakken (SV) [12:18:27]: Koronaloven bør gjelde så kort tid som mulig. Vi skal bare ha en fullmaktslov som setter til side normal saksbehandling i Stortinget så lenge det er strengt nødvendig. Det er det

bred enighet om i Stortinget. Temaet for denne debatten er derfor om tiden er inne for opphevelse, eller om det er nødvendig med forlengelse, om det er strengt nødvendig å forlenge, eller om det er helt mulig å klare oss uten.

I SV har vi vurdert dette veldig grundig, fordi begge hensyn som det argumenteres for i denne debatten, er viktige. Det er viktig å kunne handle raskt i en krise som stadig er under utvikling, og som er uforutsigbar. Og det er viktig nettopp i en slik tid å søke å opprettholde en så normal som mulig demokratisk og politisk prosess. Vi har kommet til at begrunnelsen for å forlenge loven med ytterligere en måned er for svak.

Jeg har ikke tenkt å gjøre denne uenigheten unødvendig dramatisk, for jeg opplever jo at vi alle beveger oss i samme retning her. Det er positivt at regjeringen signaliserer at loven ikke skal brukes ofte, og at den neppe forlenges etter 27. mai. Det kan selvfølgelig være et argument for å stemme ja til forlengelse, men til syvende og sist mener vi at det samme er et godt argument for at dette er et naturlig tidspunkt å ikke forlenge loven.

Signalene om en nedtrapping og avvikling av loven er bare mulig å gi fordi den lange listen med saker det hastet å gjøre noe med, ikke er der lenger. Regjeringen har fått på plass forskriftene som det var akutt behov for å få på plass, og virker ikke å ha konkrete nye planer for å bruke koronaloven.

Det kan likevel oppstå situasjoner i løpet av den neste måneden som vil kreve rask handling. Da er det for det første viktig å minne om at de fullmaktene regjeringen har til å handle for å beskytte liv og helse, består, hjemlet i smittevernloven og andre lover. For det andre legger både regjering og storting nå opp til tilnærmet normal aktivitet i Stortinget. Det blir hyppige møter framover. Om det ville være mulig, var en av de tingene det var betydelig usikkerhet om da koronaloven ble vedtatt. Stortinget har vist seg i stand til å handle raskt og kommer til å være i stand til det i ukene som kommer.

Det var riktig å vedta koronaloven. Med noen ganske få unntak har SV vært fornøyd med hvordan den har blitt brukt. Det er en lov som på fornuftig vis har gitt mulighet til å handle raskt samtidig som loven har sikret Stortinget kontroll, oversikt og solide mindretallsrettigheter. Derfor vil jeg også si at SV kommer til å stemme subsidiært for de forbedringene som er forslått av flertallet.

Det er likevel sånn at alle er enige om at normal lovbehandling er å foretrekke. De forskriftene som er vedtatt under koronaloven, har vi fortsatt bruk for, men de kan videreføres selv om regjeringen ikke lenger får adgang til å gå utenom Stortinget for å få fastsatt nye. En lov som det er såpass store prinsipielle betenkeligheter ved, bør bare vedtas hvis det er strengt nødvendig å videreføre

re den. Det var det for en måned siden. Begrunnelsen er etter vårt syn klart svakere i dag, og derfor er det ingen selvfølge at et ja for april også skal bety et ja for mai. Vi står inne for vårt ja til måneden som har gått, men velger å stemme mot forlengelse med en ny.

Terje Breivik (V) [12:22:59]: Då eit samrøystes storting vedtok koronalova av 27. mars 2020, understreka eg på vegner av Venstre:

«Det er ikkje med lett hjarta eit sosialliberalt parti i dag går med på å delegera denne typen makt frå Stortinget – den lovgjevande forsamlinga – til regjeringa.»

At Venstre, til liks med resten av partia på Stortinget, likevel fann det nødvendig, sa noko om alvoret i situasjonen. Eg understreka òg at Stortinget i tett dialog med regjeringa fann ein god balanse mellom behovet for å handla raskt i ein høgst unormal situasjon på den eine sida og dei demokratiske grunnprinsippa på den andre sida. Tre veker seinare kan me i fellesskap rosa og takka kvarandre, og ikkje minst samfunnet der ute, for at den felles dugnaden me alle er ein del av, så langt har bidrege til at me førebels har rimeleg kontroll på smittesituasjonen og utviklinga – så bra kontroll at samfunnet no gradvis igjen kan opnast og delvis normaliserast. Likevel er det eit stort men, eit men som verken Stortinget eller regjeringa kan sjå vekk frå: Usikkerheita rundt smittesituasjonen er dessverre framleis så stor at enkelte tryggleiksmekanismar absolutt bør vera tilgjengelege ei tid til.

I tillegg veit me at fleire av dei føresegnene som alt er vedtekne med heimel i koronalova, nødvendigvis må gjelda lenger enn til 27. april, den dagen lova opphøyrer, om ikkje Stortinget forlengjer ho. Så er det sjølvsagt eit alternativ til forlenging å heller vedta eit heimelsgrunnlag for desse føresegnene, slik at dei spesifikt kan forlengjast. Når Venstre likevel meiner at det ikkje er tilrådeleg, er det vekta opp mot den overhengjande faren det er for plutsleg smittespreiing og rask utvikling i kunnskapen om viruset. Behovet for ikkje nødvendigvis berre å vedta nye, akutte føresegner, men òg for å justera eksisterande, tilseier difor forlenging av lova ei tid til. Og med tanke på røynsleane dei tre vekene lova har verka, er det grunn til å la tvilen koma regjeringa og det som kan verda ein ny, meir uoversiktleg smittesituasjon, til gode.

Regjeringa har i stort, med eitt unntak som stadfesta regelen heilt i starten, der eit mindretal avviste forslaga frå regjeringa, følgd stortingsvedtaket: at regelen framleis er normal lovbehandling i Stortinget, og at unntak heimla i koronalova skal grunnjevast og utdypast – om kvifor regjeringa meiner det ikkje er høve til ordinær lovbehandling – på ein slik måte at det òg står seg i ettertid. Og når regjeringa fekk høve til å gjennomføra føre-

segnsendringar og no forlengja høvet utan å gå via Stortinget, er det fordi krisa krev rask handling – ikkje berre ved livsviktige, til dels omgripande smitteverntiltak regjeringa alt har heimel til i smittevernlova, men òg ved det som i denne samanhengen kan verka som praktiske trivialitetar: at skulane kan tilpassa undervisninga i ei tid då skulane har vore stengde, utan å bryta norsk lov, at billettering på ferjene kan gjerast utan manuell betaling av kontantar, at ein kan gjennomføra lovpålagde møte som i regelen skal vera fysiske, i selskap, burettslag, stiftingar etc., innan ulike tidsfristar, utan å verda lovbrutarar – for å ta nokre døme på kva lova har vorte brukt til så langt.

Eg trur dei fleste forstår at det er klokt at styresmaktene finn smidige måtar å løysa slike ting på, slik at mest mogleg av tids- og ressursbruken vår primært går til å handtera langt viktigare tiltak for å handtera krisa på best mogleg vis, utan at det bryt med grunnleggjande prinsipp i maktfordelingsprinsippet: at det er parlamentet, Stortinget, som har den endelege makta, og har høve til å utøva makta òg i ein krisesituasjon som no.

Regjeringa understrekar sjølve i forslaget om forlenging av lova at dei ikkje ser føre seg noko behov utover ein månad, det vil seia 27. mai. Det bør òg vera tilstrekkeleg tid for regjeringa til eventuelt å utarbeida nye lovforslag som får ei ordinær stortingsbehandling til erstatning for føresegner som er vedtekne heimla i koronalova. Difor er Venstre tydelege på at støtta vår til forlenging ikkje gjeld utover 27. mai 2020.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [12:28:10]: Jeg er glad for at det er et bredt flertall som stiller seg bak denne innstillingen. Det gir nødvendig legitimitet. Jeg vil også denne gangen få takke saksordføreren for en god jobb i en viktig sak.

Her har vi enda en gang vist at vi jobber konstruktivt som komité, og at vi jobber effektivt som storting. Det gjør at vi nå kan få på plass tiltak på en måte som gir regjeringen den nødvendige fleksibilitet for å styre landet i en krisetid, og samtidig sikrer god demokratisk kontroll.

Dette er en unntakslov begrenset i tid og begrenset i omfang. Det er viktig å understreke nettopp dette. Som jeg også sa i mitt innlegg da koronaloven opprinnelig ble vedtatt, skal Stortinget selvsagt være seg sitt konstitusjonelle ansvar bevisst.

Stortinget er landets øverste statsmakt også i krisetid. Ja, særlig i krisetid er det helt avgjørende at viktige prinsipper i en rettsstat fortsatt gjelder. Koronaloven skal kun anvendes dersom det er nøye vurdert og konkludert med at det er nødvendig å bruke denne loven som hjemmel for en ny forskrift eller endring av forskrift. Loven skal altså ikke komme til anvendelse der-

som formålet kan ivaretas gjennom ordinær lovbehandling. Det er fortsatt sånn at der det er tid til å gjennomføre en ordinær lovgivningsprosess, skal det alternativet velges.

Stortinget har vist flere ganger, særlig nå i de siste ukene, at vi kan beslutte saker svært raskt. Det er bra, og vi skal være takknemlige for at vi har et parlament som evner å samle seg og ta nødvendige beslutninger i en krise.

Praktiseringen av loven fra regjeringens side – måten regjeringen har forvaltet den muligheten som Stortinget har gitt, på – viser at man har lagt seg på en linje hvor man har forholdt seg til de premisser som Stortinget la til grunn. Regjeringen har overholdt og praktisert det som var Stortingets forutsetninger, nedfelt i merknader og uttalt her i salen. Det er selvsagt en klok tilnærming fra regjeringens side og gjør også at en forlengelse av loven får støtte og fortsatt har bred tilslutning.

Jeg merker meg at i høringsrunden som har vært i forbindelse med forlengelsen av loven, har det også vært bred støtte og forståelse blant høringsinstansene for nødvendigheten av å forlenge denne loven. Kun to har ytret seg annerledes.

Det er viktig at vi har redskap og instrumenter for å møte det uforutsigbare slik situasjonen er nå. Selv om det kan se ut som om at iverksatte tiltak har virket, og utviklingen av pandemien har gått i rett retning, vet vi ikke hva som kan skje framover. Vi trenger derfor denne sikkerhetsventilen. Samtidig er det helt avklart at forskrifter hjemlet i denne loven kun skal besluttet når det er strengt nødvendig, og mindretallsrettighetene er fortsatt like sterkt understreket. Domstolskontrollen er sågar forsterket i denne loven.

Det var enighet i forrige runde om at en slik lov var nødvendig. Fra vår side er forlengelse av koronalovens virkeperiode en pragmatisk løsning som gir landet vårt de nødvendige instrumentene for å håndtere vår tids største nasjonale krise, samtidig som vi ivaretar de fundamentale demokratiske prinsippene som selvsagt ikke skal røkkes ved.

Une Bastholm (MDG) [12:32:03]: Jeg vil også begynne med å takke komiteen for samarbeidet og saksordføreren for godt lederskap og god prosess.

De Grønne har valgt å støtte å forlenge koronaloven nå som dette også er en ny og bedre lov, men kun for én måned til. I forrige runde kjempet vi for å bedre rettssikkerheten i loven og kom sammen med resten av Stortinget et godt stykke. Nå tar vi det et langt skritt videre, med ny lovtekst, som sikrer bl.a. at forskrifter aldri kan gå på akkord med grunnleggende rettssikkerhetsprinsipper eller domstolenes uavhengighet. Av endringer til lovteksten som vi vedtar i dag, er bl.a. en presisering i § 2:

«En midlertidig forskrift kan likevel ikke begrense grunnleggende rettssikkerhetsprinsipper eller domstolenes uavhengighet.»

Og i § 6 er det nå lagt til en setning:

«I prøvingen av lovligheten av forskriften kan domstolen prøve både tiltakets forsvarlighet og nødvendighet, herunder dets forholdsmessighet».

Flertallet har også nå understreket i innstillingen denne gangen at unntaksforskrifter som kan gå på tvers av menneskerettigheter, krever ekstra utredning. For eksempel er kriminalomsorgen blitt gitt mulighet til å nekte besøk til innsatte etter en unntaksforskrift i forbindelse med virusutbruddet. Når en mor eller far som soner i fengsel, ikke kan få besøk av barnet sitt, griper det inn i retten til familieliv og burde selvfølgelig utredes og drøftes åpent og eksplisitt. Dette er tatt opp i høringsinnspill fra Norges institusjon for menneskerettigheter og Rettspolitisk forening.

Å tydeliggjøre rettssikkerhet, domstolenes uavhengighet og respekt for menneskerettighetene har vært viktig for Miljøpartiet De Grønne når vi skulle vurdere en forlengelse av koronaloven. Derfor har vi nå også prioritert arbeidet med loven høyt.

Miljøpartiet De Grønne er på ingen måte ukritisk til bruken av dagens koronalov eller det å skulle forlenge den én måned til. Men det er et problem at uten en koronalov de neste ukene vil eventuelle nye hasteforskrifter måtte bli hjemlet andre steder, f.eks. i smittevernloven, som ikke har like høye krav til åpenhet og demokratisk kontroll. Det er et faktum, noe som regjeringen selv skriver i proposisjonen vi behandler i dag, at de mest inngripende tiltakene i koronakrisen stort sett har vært hjemlet i smittevernloven.

De Grønne mener derfor det ville ha vært uansvarlig ikke å ha en koronalov én måned til, sånn som noen partier går inn for. I en uforutsett situasjon med pandemi, hvor Norge likevel kan måtte trenge unntaksforskrifter som er nye også i denne perioden, ville vi kunne fått mindre åpenhet og demokratisk kontroll, ikke mer, uten en koronalov.

Nettopp dette er også en viktig grunn til at De Grønne har jobbet for og også fått gjennomslag for – og det er vi veldig glad for – at hele komiteen presiserer at det samlede lovverket for krisesituasjoner må gjennomgås. Komiteen skriver i innstillingen at

«det er viktig å se det samlede lovverket for krisesituasjoner i sammenheng, og ber regjeringen evaluere hvordan relevante lover fungerer sammen, og om det bør gjøres endringer for å sikre helhetlig krisehåndtering, rettssikkerhet og demokratisk kontroll.»

De Grønne mener at ved å forbedre koronaloven ytterligere nå skaper den en enda bedre presedens for å etablere tilsvarende krav til åpenhet og demokratisk

kontroll i alt av kriselovverk vi har i Norge, som koronaloven, smittevernloven, beredskapsloven, sivilbeskyttelsesloven og helseberedskapsloven.

Bjørnar Moxnes (R) [12:36:05]: Håndteringen av koronapandemien krever politisk handlekraft, men det er demokratiet og en åpen, opplyst debatt som gir de mest treffsikre og effektive tiltakene, mener vi. Derfor går vi imot forlengelse av koronaloven. Vi synes regjeringen har strukket bruken av loven for langt, og at tiden er inne for å understreke Grunnlovens prinsipp med Stortinget som den første og den lovgivende statsmakt.

Vi har gitt regjeringen tid til å gjøre nødvendige tilpasninger, og da burde Stortinget etter vårt syn overtatt fra og med nå. Det er én måned siden et samlet storting parkerte regjeringens forsøk på å innføre en nærmest generalfullmaktslov med nærmest uinnskrenket mulighet til å overta Stortingets funksjoner og tilsidesette gjeldende lover og rettigheter. Stortinget ga i stedet regjeringen en avgrenset fullmakt i én måned til å gjøre forvarlige, effektive og forholdsmessige tiltak.

Samtidig ble domstolenes og påtalemyndighetenes uavhengighet, menneskerettighetene, lokaldemokratiet og ikke minst en involvering og imøtekommelse av fagbevegelsen understreket. Ikke minst fikk en tredjedel av Stortinget muligheten til helt eller delvis å oppheve forskrifter gitt etter koronaloven – også før ikrafttredelse. Det kunne gjøres skriftlig og var ikke avhengig av at Stortinget måtte møtes fysisk.

Dette er erfaringer det er viktig å ta med seg. Det samme gjelder de ytterligere innstrammingene av den opprinnelige loven som skjer i dag, og som vi også støtter. Vi mener likevel at det ikke er riktig å forlenge loven.

Regjeringen har gitt forskrifter med vide fullmakter langt utover koronalovens formål. Derfor blir også vesentlige deler av fem forskrifter opphevet av Stortinget. Regjeringen har i tillegg i en rekke andre forskrifter ikke fulgt opp kravet om fyllestgjørende begrunnelser for hvorfor vedtak ikke er gjort gjennom ordinær behandling i Stortinget.

Rødt har i tillegg gått helt eller delvis imot flere forskrifter på politisk grunnlag, bl.a. innenfor justis- og helsesektoren, og begrunnet i rettssikkerhet eller å skulle skjerme sårbare barn og unge som trenger behandling innenfor rusomsorgen, psykiatrien eller barnevernet – eller familier som er blitt belastet med barnehageregninger allerede fra forrige uke av. Etter vårt syn burde regjeringen heller enn å forlenge loven og forskriftene som er gitt, ha lagt fram forskriftene de mener det er behov for å forlenge, for Stortinget, så kunne vi fått en vanlig politisk behandling før koronaloven utløper.

Stortinget har den siste måneden vist at det er fullt mulig å gjennomføre en effektiv behandling av mange

saker, når det har vært nødvendig som følge av koronapandemien. Samtidig må vi passe på å opprettholde de demokratiske prinsippene våre. Det gjelder også for selve stortingsbehandlingen. Handlekraft må handle om å ta nødvendige og riktige grep raskt og ikke på bekostning av grunnleggende prinsipper om offentlig debatt og innsyn. Det er avgjørende å verne om demokrati og rettssikkerhet, og det er i krisetider at dette virkelig settes på prøve.

Statsråd Monica Mæland [12:39:53]: La meg starte med å takke komiteen og saksordføreren for et veldig godt samarbeid i denne situasjonen.

Den midlertidige koronaloven har vært viktig i den innledende fasen av denne krisen. Den har gitt regjeringen mulighet til raskt å kunne vedta forskrifter for å avhjelpe en rekke negative konsekvenser for samfunnet som følge av utbruddet av covid-19. For eksempel har domstolene kunnet gjennomføre langt flere saker enn uten disse endringene, og selskap og sammenslutninger som borettslag og sameier kan gjennomføre styremøter, årsmøter og generalforsamlinger lovlig uten fysisk tilstedeværelse.

La meg likevel påpeke at de aller fleste tiltakene som følge av covid-19-utbruddet har vært fastsatt med eksisterende hjemler i sektorlovgivning eller ved lov.

Behovet for å sette i gang nye tiltak er raskt blitt mindre og vil avta ytterligere etter 27. april. Vi mener likevel det er viktig at loven forlenges med én måned. For det første kan det være behov for at veldig mange av tiltakene som er fastsatt med hjemmel i loven, må ha en varighet utover 27. april. Mange av høringsinstansene peker da også på at forskrifter gitt med hjemmel i loven, er viktige, og at de bør forlenges. For det andre kan det også være behov for å gjøre justeringer og tekniske endringer i disse forskriftene. For det tredje kan vi heller ikke nå utelukke at det kan oppstå behov for nye forskrifter etter 27. april, og at en forlengelse av loven derfor gir en fleksibilitet i form av en nødventil ved behov. Jeg kan forsikre at regjeringen vil bruke loven med stor forsiktighet i forlengelsen.

Avslutningsvis litt om de andre forslagene til komiteen: Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti om videreføring av forskriftene ville avhjulpet behovet noe, slik jeg også har redegjort for. Men det blir mer komplisert å gjøre nødvendige endringer eller justeringer i forskriftene som allerede er vedtatt, og det ville heller ikke gitt fleksibilitet i fall det skulle oppstå et nytt og helt nødvendig behov. Jeg er derfor glad for at et klart flertall i Stortinget støtter en forlengelse av loven med én måned.

Jeg registrerer at stortingsflertallet innstiller på en endring i § 2 andre ledd som fastslår at en midlertidig

forskrift likevel ikke kan begrense grunnleggende retts-sikkerhetsprinsipper eller domstolenes uavhengighet. Etter mitt syn følger det allerede av dagens § 2 andre ledd, som fastslår at forskriftene ikke kan fravike Grunn-loven, og det har også vært understreket i proposisjonen i saken fra regjeringen. La meg da uansett forsikre Stor-tinget om at regjeringen ikke har, og aldri har hatt, in-tensjoner om å fremme slike forskrifter.

Jeg tar også til etterretning at stortingsflertallet har utvidet domstolskontrollen i § 6 for nye forskrifter, ut-over det som følger av alminnelige prinsipper for dom-stolsprøving og utover dagens § 6. Som tidligere nevnt vil regjeringen bruke loven med stor forsiktighet etter 27. april, og derfor formoder vi at dette får liten eller in-gen praktisk betydning.

Som redegjort for i proposisjonen ser vi ikke nå for oss at det vil være nødvendig å be om ytterligere forlen-gelse etter 27. mai. De neste ukene vil regjeringen derfor foreslå en rekke lovendringer for å sikre at de tiltakene det er nødvendig å videreføre etter 27. mai, får et nytt rettslig grunnlag.

Regjeringen ser fram til et fortsatt godt samarbeid med Stortinget for å sikre at lovendringene kan bli ved-tatt raskt, slik at de trer i kraft før 27. mai.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Etter ønske fra næringskomiteen vil sakene nr. 2 og 3 bli behandlet under ett.

Sak nr. 2 [12:44:12]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantfor-slag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om statlig lederlønnskuttreform (Innst. 227 S (2019–2020), jf. Dokument 8:127 S (2018–2019))

Sak nr. 3 [12:44:26]

Innstilling fra næringskomiteen om Statens direkte eierskap i selskaper – Bærekraftig verdiskaping (Innst. 225 S (2019–2020), jf. Meld. St. 8 (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver par-tigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter par-tienes hovedtalere og seks replikker med svar etter inn-legg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Kårstein Eidem Løvaas (H) [12:45:15] (ordfører for sakene): Det er godt å se at deler av samfunnet sakte har startet returen mot en litt mer normal tilværelse. Også arbeidet her på Stortinget har vært preget av krisen ver-den gjennomgår nå. Jeg vil derfor takke komiteen ek-s-tra for godt arbeid i en krevende tid.

Som næringslivet i Norge er heldigvis også Stortinget iallfall litt endringsvillig og ganske omstillingsdyktig, og det trengs. Næringslivet i Norge gjennomgår det som for tiden er den vanskeligste situasjonen de noensinne har befunnet seg i. Bedrifter vil gå konkurs, ledigheten vil være høy, og det kan vare lenge. De internasjonale verdi-kjedene er skadeskutt, og restaureringen av internasio-nal handel og internasjonalt næringsliv vil være minst like utfordrende som problemene vi må løse her i Norge.

Et sterkt næringsliv er grunnmuren i velferdssam-funnet, og selskapene med statlig eierandel utgjør en viktig del. Du og jeg eier selskapene, og staten har en vik-tig jobb med å forvalte verdiene på vegne av oss. Det er også av stor betydning for tilliten til det norske kapital-markedet at forvaltningen av selskapet er profesjonell og forutsigbar. Det er i utgangspunktet bred politisk enighet om rammene for statens eierskapsutøvelse, og det har det vært i snart 20 år.

Siden meldingen ble lagt frem for omtrent fire må-neder siden, har landskapet endret seg på måter ingen kunne forutse. Det er derfor viktig å understreke at det er klart at statens eierskapsutøvelse vil og må tilpasses kri-sen vi er inne i. Prinsippene for eierstyring tillater dette og kommer ikke i konflikt med utfordringene som ligger foran oss. Det vil være slik at selskapene staten har eier-skap i, vil fokusere videre på verdiskaping, noe som vil bidra til mer aktivitet og til å sikre arbeidsplasser. De uli-ke begrunnelsene for statlig eierskap bereder grunnen for at de statlige eierskapene kan benyttes som verktøy for å komme oss enda bedre gjennom krisen. Samfunns-sikkerhet og beredskap, andre sektorpolitiske mål, høy avkastning over tid, oppdrag som skal løses på vegne av staten, og bærekraftig verdiskaping, er – hver for seg og alle – mål som gjør at det statlige eierskapet vil være vik-tig, både gjennom og på den andre siden av krisen.

Høyre mener at det også i fremtiden må være privat eierskap som er hovedregelen. Det skal ikke utelukkes at den statlige andelen i en begrenset periode kan økes, som ett av mange tiltak i en krisesituasjon, men et vel-ferdssamfunn som Norge kan ikke eksistere uten et sterkt privat næringsliv. Det statlige eierskapet må be-grunnes.

Komiteens flertall, alle unntatt Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, skriver at de registrerer

«at det førende prinsipp er at staten skal ha eieran-deler i selskaper når det er den beste løsningen for å ivareta de ulike behov staten har».

Denne merknaden gir stort handlingsrom også i en krisetid.

Selv om jeg innledet med å si at det er bred politisk enighet knyttet til statens eierskap og eierskapsutøvelse, er det et stort mindretall som ønsker å øke statlig eierskap, som et prinsipp. Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet mener statens eierposter skal økes, og her går det altså et skarpt skille. For Høyre er det ikke et selvstendig poeng å øke statlige eierposter, snarere tvert imot. I begrensede perioder kan det ha noe for seg fordi det er til beste for statens behov, men som prinsipp blir det galt. Når venstresiden ønsker å styrke det statlige eierskapet, virker det heller som en snarvei til å nå et av de andre målene den rød-grønne siden skisserer, nemlig styrket nasjonalt eierskap på Oslo Børs – en børs som allerede er blant de mest statlig dominerte i verden.

Videre behandler vi i dag også et representantforslag om statlig lederlønnskuttreform. Jeg er glad for at dette er gjenstand for drøfting i eierskapsmeldingen, for for å rekruttere og beholde gode ledere er lønn en del av prosessen. Prinsippet om at lønnen må være konkurransedyktig, men ikke lønnsledende, er et godt prinsipp. Hensynet til moderasjon skal også tas ikke bare ved fastsettelse, men også ved justering av godtgjørelse. Det er viktig at de ulike foretakene etterlever disse retningslinjene, og at styrene er seg bevisst sitt ansvar i prosessene. Åpenhet og rapportering gjør dette tilgjengelig for alle. Det er nødvendig for at allmenheten skal ha tillit til selskapene og ordningene.

Høyre er tilfreds med at det varsles at retningslinjene for lønn og godtgjørelse skal revideres – det vil gi ytterligere tydeliggjøring for styrene. Staten eier næringsvirksomheter initiert av staten, næringsvirksomhet overtatt av staten og egenproduksjon av varer og tjenester. Slik vil det være i fremtiden også, men statens behov må ligge til grunn for hvor store de ulike eierpostene skal være.

Norge er blant de best rustede i verden til å komme oss mest mulig helskinnet gjennom situasjonen vi nå står i. Det statlige eierskapet og utøvelsen av dette er ett viktig verktøy.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Terje Aasland (A) [12:50:33]: Saksordføreren var innom temaet prinsipper og ideologi i sitt innlegg og henviste til venstresiden. Det jeg er forundret over, er at han ikke tar opp høyresidens ideologi, som jo er fastfestet både gjennom selve meldingen og gjennom innstillingen, at høyrepartiene over tid ønsker å redusere statens eierskap. Og da kan jeg jo spørre: Hvilke selskaper er det representanten Eidem Løvaas først vil kvitte seg med?

Kårstein Eidem Løvaas (H) [12:50:59]: Det er ikke spesifisert – av de litt over 70 selskapene som staten eier helt eller delvis – hvilke man over tid ønsker å selge seg ned i. Det det derimot er pekt på, er at det i den kategorien hvor det utelukkende begrunnes med økt verdiskaping, over tid vil være interessant å selge seg ned. Nå tror jeg, som jeg også var inne på i mitt innlegg, at gitt den situasjonen vi er i, er det mange prosesser som muligens vil bli stilt i bero eller sett på med andre øyne. Men det er – og jeg prøvde å si det i innlegget, men klarer det tydeligvis ikke nok, og jeg vil takke representanten for anledningen til å gjenta det – selvfølgelig Høyres ideologiske syn at det er ikke som prinsipp en riktig tanke å øke statlig eierskap. Tvert imot vil det være et viktig prinsipp over tid å senke den statlige andelen i selskaper der det ikke finnes andre grunner enn finansielle til å beholde eierskapet.

Terje Aasland (A) [12:51:57]: Jeg føler vel egentlig ikke at det var et fullgodt svar. Det er jo helt vesentlig at Høyres inngang til eierskapet, og det statlige eierskapet, er at en ønsker at det private skal overta eierskapet. Det er for så vidt en grei nok begrunnelse, men det er all grunn til å sette spørsmålstegn ved hvordan det skal skje. Er det f.eks. slik at det er betydelig, langsiktig industriell eierkapital tilgjengelig i Norge? Er det slik at det mangler investeringsobjekter for private eiere til å utvikle seg selv i det norske næringsliv? Jeg ser ikke helt de problemstillingene. Men når det står i eierskapsmeldingen: «For å bidra til et mer spredt eierskap ønsker regjeringen over tid å redusere statens eierskap» – er det en oppfatning og en tilnærming til det statlige eierskapet som representanten slutter seg til?

Kårstein Eidem Løvaas (H) [12:52:51]: Det korte svaret på det er ja. Høyre ønsker et økt privat eierskap i Norge, og jeg er glad for at Arbeiderpartiet også, i arbeidet med eierskapsmeldingen, har tiltrådt prinsippet om at privat eierskap er hovedregelen i norsk arbeidsliv. Så spør representanten om hvilke selskaper man ser for seg som skulle selges og bli mer private eller helt private. Da er det jo interessant å heller sende spørsmålet i retur og spørre hvilke selskaper Arbeiderpartiet ønsker å nasjonalisere.

Geir Pollestad (Sp) [12:53:39]: Eg vil følgja opp litt der førre replikk slutta – då rett nok med eit motspørsmål. Men det må jo kunna forventast – når ein har ein politikk som tilseier at ein av ideologiske grunnar ønskjer å redusera det statlege eigarskapet, ein skriv dette heilt tydeleg, ein vektlegg at det er kategori 1-selskap som skal seljast ned – at ein har nokre tankar om kva for selskap ein dei neste fire åra har tenkt å kvitta seg med. Eller er det slik at alle selskap som sorterer i

kategori 1, for Høgre er potensielle kandidatar til å ver-
ta selde?

Kårstein Eidem Løvaas (H) [12:54:22]: Jeg kan gjen-
ta det jeg sa i sted, og som for så vidt representanten
Pollestad også var inne på: Det handler om selskaper
som er kategorisert i kategori 1, altså selskaper som i ut-
gangspunktet kun eies og ikke har noen annen begrun-
nelse enn den finansielle – det er ikke en samfunnssik-
kerhetsmessig begrunnelse, det er ikke en beredskaps-
begrunnelse, og det er ikke andre sektorpolitiske mål
som skal oppnås. Det er kun en finansiell begrunnelse
for å beholde selskapene. Kanskje begrunnelsen var en
annen opprinnelig, men i dag sitter vi altså igjen med at
det kun er en ren finansiell begrunnelse. Slike selskaper
vil det selvfølgelig være unaturlig, hadde jeg nær sagt,
om man ikke vurderte å selge seg ned i. Igjen er det fris-
tende å svare med et motspørsmål, selv om jeg vet at re-
presentanten eventuelt må ta det i sitt innlegg: Hvis
man skal ha en finansiell begrunnelse for statlig eier-
skap, hvilke private selskaper i dag er det man ser for
seg å nasjonalisere i fremtiden etter samme prinsipp?

Presidenten: Replikordskiftet er med det omme.

Terje Aasland (A) [12:55:37]: Jeg har lyst til å starte
med å takke saksordføreren for at vi har kommet igjen-
nom denne saken i disse koronatider i Stortinget. Vi
skulle gjerne ha diskutert den enda lenger før vi avga
innstillingen, for vi mener det er ganske mange vesen-
lige prinsipper her som det er viktig å tenke nøye igjen-
nom.

Jeg er glad for at vi er enige når det gjelder eiersty-
ringsprinsippene. Det kommer veldig klart til uttrykk,
ikke bare gjennom denne innstillingen, men også gjen-
nom den – skal vi si – tradisjonen Stortinget har i tilknyt-
ning til å behandle eierskapsmeldinger i den formen vi
nå har funnet.

Men når det er sagt, er det også en veldig klar ideolo-
gisk skillelinje mellom høyrepartiene på den ene siden
og venstresiden på den andre – for å bruke det uttrykket.
Vi ser helt klart fordeler ved å styrke eierskapet og bruke
det aktivt. Jeg tenker på kompetanse, forskning, tekno-
logiutvikling, innovasjon, sysselsetting osv. Vi mener at
det er en strategisk forvaltning av gode tradisjoner som
har gitt oss mye. Vi mener det er en kvalitet som histo-
risk har stått seg, og vi mener at det gir et viktig industri-
elt grunnlag. Høyresiden, derimot, argumenterer – uten
helt å finne ideologien, egentlig – for at de ønsker å redu-
sere det statlige eierskapet. De begrunner det i et mang-
fold av eierskap. Men det er ingen motsetning her. Tvert
om tror jeg at det statlige eierskapet ofte kan være med
på å videreutvikle også det private eierskapet eller legge
et grunnlag for det private eierskapet.

Det er ikke slik at det er mangel på investeringsob-
jekter i norsk næringsliv for private eiere – tvert om: Er
det noe vi merker når vi reiser rundt til norsk næringsliv,
norsk industri osv., er det nettopp at tilgangen på lang-
siktig industriell kapital er den største mangelvaren. Så
når vi ser hva høyrepartiene gjør i denne innstillingen,
er det for meg et sterkt uttrykk fra høyrepartiene om at
de – skal vi si – viderefører en sterk tradisjon med en in-
dustriell fattigdom og et fravær av visjoner for hva den
industrielle og langsiktige politikken og tenkningen
burde vært i tilknytning til denne saken.

Det er altså mange muligheter som burde vært vide-
reutviklet og poengtert når det gjelder kvaliteten på det
statlige eierskapet som allerede ligger der: Hydros inn-
slag i å forvalte og utvikle elektronene til verdifulle me-
taller, Telenors fantastiske posisjon i IKT og datakom-
munikasjon, Yaras unike posisjon når det gjelder gjødsel-
produksjon, og de særegne selskapene, som Vinmono-
polet, som helt klart har egne oppgaver gjennom det
statlige eierskapet – mange kvaliteter i tilknytning til det.
Jeg kunne fortsatt slik. Det er viktig å videreutvikle det.

Et eksempel på noe som kunne vært videreutviklet i
disse tider, i lys av koronasituasjonen, er dette med
trygghet, medisiner osv. Det kunne vært nyttig å videre-
utvikle og hatt en diskusjon om ikke staten i partner-
skap med private eiere kunne videreutviklet en sterkere
trygghet med tanke på den situasjonen vi har vært igjen-
nom, og det vi har opplevd.

Det statlige eierskapet gir også fantastiske – skal vi si
– avkastninger til fellesskapet. Bare på næringsmi-
nisterens område er det over 20 mrd. kr som er budsjet-
tert med avkastning eller utbytte i løpet av året. Fra Te-
lenor, som har vært ønsket solgt av høyre regjeringen
over lang tid, er det forventet et utbytte på om lag
6,5 mrd. kr – store verdier, store summer, som kommer
fellesskapet til gode, i tillegg til den strategisk viktige po-
sisjonen teknologi, innovasjon, forskning, sysselsetting
osv. har i tilknytning til det. Jeg mener høyresiden man-
gler en begrunnelse for det.

Et siste tema jeg ønsker å ta opp, er dette med leder-
lønn, bonus og moderasjon, som er gjenstand for gjen-
tatte diskusjoner hvert år. Da synes jeg det er merkelig at
høyrepartiene, som også har skapt et inntrykk av at de
vil gjøre noe med det, gjennom denne innstillingen fak-
tisk velger ikke å gjøre noe med det.

Arbeiderpartiet står bak mange forslag som handler
om nettopp lederlønnsmoderasjon, bonusmoderasjon
og å få ting under kontroll. Det er ikke forenlig med den
utviklingen vi ønsker, at statlige heleide eller deleide sel-
skaper skal ha en lederlønnsutvikling som skiller seg ut
fra det som er det normale i samfunnet. Derfor stiller vi
oss bak de forslagene som er fremmet i Dok. 8:127 S.

Med dette vil jeg ta opp de forslagene som Arbeiderpartiet er medforslagsstiller til.

Ingjerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Da har representanten Terje Aasland tatt opp de forslagene som Arbeiderpartiet står bak.

Det blir replikkordskifte.

Kårstein Eidem Løvaas (H) [13:00:59]: Jeg har lyst til å fortsette der representanten Aasland og jeg slapp i sted, for jeg slapp ham med et spørsmål han ikke fikk svare på. Jeg var inne på det i innlegget mitt og kan gjenta det nå: Oslo Børs er, tror jeg, den børsen i verden – i alle fall en av dem – med høyest andel statlige eierskap. Dette ønsker Arbeiderpartiet å øke.

Spørsmålet er todelt. Er det en riktig beskjed å sende til de ulike aksjonærene rundt omkring i landet? Og: I og med at det var så viktig å ha en liste over selskap man ønsket å selge, må man også anta at Arbeiderpartiet har en liste over selskap de ønsker å nasjonalisere. Det kunne vært interessant å høre om det.

Terje Aasland (A) [13:01:42]: Takk for spørsmålet. Vi har i utgangspunktet ikke noe mål om å nasjonalisere selskaper, men vi tror at staten som eier kan være en positiv partner til privat kapital og private eiere, i motsetning til Høyre som overhodet ikke ser den muligheten ligge der.

Jeg kan ta ett område som det kunne vært interessant å gå videre med nå: Flere har f.eks. etterlyst muligheten for å produsere vaksiner i Norge. Vi har noen medisinske bedrifter, industrier, som kunne stått for en produksjon, og vi kunne kanskje videreutviklet en produksjon. Men vi har ikke verktøyet, og de private har ikke kapitalen, til å gjøre det. For det er nettopp det de etterspør: langsiktig industriell kapital for å være med. Jeg mener staten kunne vært en god aktør, en god partner, for det private initiativet – ikke en motspiller, som Høyre velger å gjøre staten til når det gjelder den private kapitalen. Det er ingen motsetning mellom disse. Ser representanten det, burde han prøve å finne det. Jeg finner det overhodet ikke. Jeg ser at det er et godt samspill mellom privat og statlig kapital.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [13:03:07]: Til å begynne med må jeg si at dette ikke er en veldig spennende melding, men en melding som bygger på prinsipper fra tidligere eierskapsmeldinger. Kort oppsummert sier meldingen at eierskapspolitikken ligger fast, men den er tydeligere enn tidligere meldinger når det gjelder å definere hva som er hensikten med det enkelte eier-

skap, hva som vil oppnås og forventninger til ledelsen. Tydeliggjøring er alltid nyttig.

Meldingen lister også opp noen selskaper der det ikke lenger er noen begrunnelse for eierskap. Det vil gjøre det lettere på sikt å redusere statens eierskap i disse selskapene.

Fremskrittspartiet er som kjent skeptisk til statlig eierskap og mener at dette er en riktig utvikling. Statlig eierskap konsentrerer makt og innflytelse på få hender. Politisk styring av bedrifter hemmer langsiktig tenking og verdiskaping – ikke minst kan offentlig eierskap føre til forskjellsbehandling av aktører i det samme markedet. I Fremskrittspartiets regjeringsperiode har staten solgt seg ut eller ned i flere selskaper der vi ikke har hatt noen særlig grunn til å holde på eierskapet, f.eks. eiendomsselskapet Entra, oppdrettsselskapet Cermaq og flyselskapet SAS. Videre ønsker regjeringen å redusere statens eierskap helt eller delvis i Ambita, teknologiskapet som leverer digitale løsninger for eiendomsmarkedet, Baneservice og veiselskapet Mesta.

Privat eierskap bør være hovedregelen i norsk næringsliv. Staten bør kun ha eierandeler i selskaper når det er den beste løsningen for å ivareta ulike behov som staten har, for det er områder hvor staten bør og skal ha kontroll. Dette gjelder særlig bedrifter som er knyttet til nasjonal sikkerhet og samfunnskritiske funksjoner. Derfor er det viktig at staten opprettholder sine eierandeler i Kongsberg Gruppen og Nammo på henholdsvis 50,001 pst. og 50 pst. Uten statlig eierskap vil det kunne være en risiko for at den forsvarsindustrielle kapasiteten over tid blir flyttet ut av landet. Det vil ha konsekvenser for vår forsvarsevne.

Spørsmål om statlig eierskap viser et tydelig skille i norsk politikk. Trioen Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ønsker en stat som tiltar seg ytterligere makt i det private næringslivet. De fremmer bl.a. forslag om å

«styrke det statlige eierskapet slik at dette blir et strategisk verktøy for å bidra til omstillingen av norsk økonomi».

Her er det altså politikere og byråkrater som skal ta styringen og bestemme hvordan bedriften skal drive. Det høres for meg ut som planøkonomi og en dårlig løsning for bedrifter og verdiskaping.

Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ønsker i tillegg å innføre enda flere krav og føringer for bedriftene. De mener at staten bør stille strengere krav til bærekraftsrapportering, der det redegjøres for hvordan virksomheten opererer i tråd med norske mål for utslippskutt og målene om bærekraftig utvikling, altså i tråd med FNs bærekraftsmål. Utarbeiding av redegjørelser for hvordan bedriften bidrar til FNs 17 bærekraftsmål og de tilhørende 169 delmålene høres ut som en ikke helt ube-

tydelig og svært byråkratisk arbeidsoppgave. Er det noe vi ikke trenger i Norge, er det mer papirarbeid for norsk bedrifter. I tillegg skal bedriftene også bidra til at Norge når sine klimamål. Det høres mest ut som om venstresida ønsker å gjøre om bedriftene til NGO-er. Dette lover ikke godt for lønnsomheten i norsk næringsliv.

Et av de mest omstridte punktene i behandlingen av meldingen er lederlønninger. Her har venstresida en farnesak. Det er ikke måte på hvilke tiltak som skal settes inn. Arbeiderpartiet ønsker f.eks. at regjeringen skal kunne gripe inn direkte og

«skifte ut styremedlemmer som ikke følger statens retningslinjer for lederlønninger i selskaper der staten legger til grunn at de skal følges».

Det skal også settes ned en lederlønnskommisjon. Det er viktig å huske på at også bedrifter med statlig eierskap bør kunne tiltrekke seg dyktige ledere og styremedlemmer. Vi kan ikke risikere ikke å få gode toppledere fordi vi priser oss ut av markedet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [13:07:43]: Her har Fremskrittspartiet mye å svare for.

I 1975 ville Fremskrittspartiet selge rettighetene som staten hadde bl.a. i Statfjord-feltet. I dag er det de pengene vi som nasjonalforsamling bruker når vi skal sørge for at folk har inntekt, at familier har trygghet, og vi kan forsøke å bekjempe smitten. I Fremskrittspartiets prinsippprogram står det rett ut at i deres idealsamfunn har staten en begrenset rolle. Ville ikke idealsamfunnet til Fremskrittspartiet bare ført til at vi hadde mindre økonomiske muskler til å stå imot f.eks. den virussituasjonen som vi nå i fellesskap forsøker å håndtere?

Morten Ørsal Johansen (FrP) [13:08:36]: Hvis representanten Sandtrøen har så stor tro på at staten alene ville ha klart å bygge opp det samfunnet vi har i dag, med den verdiskapingen som er i dag, uten et privat næringsliv, tror jeg Sandtrøen tar grundig feil. Jeg kan bare replisere at når det gjelder våre eierandeler i oljeindustrien som Fremskrittspartiet en eller annen gang ønsket å selge ut, har vel Carl I. Hagen innrømt at det kanskje ikke var noe særlig smart. Uansett tror jeg de verdene som er skapt i Norge, ikke har kommet spesielt av statlige initiativ, men på grunn av at vi har private investorer og private næringsdrivende som ønsker å skape verdier og arbeidsplasser i dette landet.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [13:09:20]: Carl I. Hagen har innrømt det, og det er derfor det er så rart at det samme prinsippet fortsatt står i prinsippprogrammet til nettopp Fremskrittspartiet. Vi har en situasjon i Norge hvor vi vet at f.eks. Statoil har vært viktig for å utvikle

også den private industrien knyttet til oljen. Det er på den måten Arbeiderpartiet ønsker å bruke det statlige eierskapet – som representanten Aasland glimrende redegjorde for. Vi ser at det ene forsterker det andre, og at vi får mer industri og verdiskaping.

De siste årene har Norge fått et stadig større underskudd utenom den oljeeksporten vi har. 2019 ble toppåret for underskuddet, så omstillingen av samfunnet har totalt uteblitt. Ser ikke Fremskrittspartiet at det er viktig at vi har muligheten for å investere i industri, sånn at også private kan få økte næringsmuligheter som følge av økt industrisatsing?

Morten Ørsal Johansen (FrP) [13:10:21]: Nå har vi mange eksempler på at staten har vært inne som eier for å bygge opp selskaper. Et godt eksempel i så måte er gamle Raufoss Ammunisjonsfabrikker, som var et helstatlig selskap som ble splittet opp og solgt ut. Det har aldri vært mer verdiskaping og flere ansatte i de selskapene enn det nå har blitt.

Vi sier ikke at staten ikke skal være inne i selskap, det kan være bra på enkelte områder, f.eks. områder som har med samfunnskritiske spørsmål gjøre – at de er inne og er med i startfasen. Men når det er over, kan de også selge seg ut. Da er hensikten oppnådd, da kan de selge seg ut av selskapene slik at private investorer og private næringsdrivende kan fortsette og drive og øke verdiskapingen i selskapene og i landet.

Geir Pollestad (Sp) [13:11:19]: Då Framstegspartiet gjekk ut av regjering, sa dei at det var som å sleppa ut av fengsel. Det er openbert når ein høyrer på innlegga i dag, at ein har vorte påverka av soningskameratane sine, for Framstegspartiet høyrst ut som Høgre i desse spørsmåla. Det betyr òg at ein er for eit ideologisk motivert nedsal av selskap, òg i situasjonar der det betyr at ein går frå norsk eigarskap til utanlandsk eigarskap.

Eit av selskapa som er i kategori 1, er Flytoget. Eg og Senterpartiet meiner det er ein fordel at Flytoget er i nasjonal eige, og at det er i offentleg eige. Då er spørsmålet mitt: Kan det tenkjast at Framstegspartiet støttar eit nedsal av den statlege eigardelen i Flytoget?

Morten Ørsal Johansen (FrP) [13:12:14]: Ja, det kan tenkes.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Geir Pollestad (Sp) [13:12:29] (leiar i komiteen): For Senterpartiet er det viktigaste med denne saka å leggja til rette for norske bedrifter, norsk eigarskap og nasjonal kontroll over naturressursane og infrastrukturen i samfunnet. Statleg eigarskap er eit verkemiddel for å sikra nasjonalt eigarskap. Her skil Senterpartiet seg frå regjeringspartia og Framstegspartiet, for regje-

ringa seier det er eit sjølvstendig mål å redusera det statlege eigarskapet, utan at me får veta kva det er som vil verta betre for folk i Noreg viss me gjer det. Det høyrer òg med til historia at regjeringa Solberg har ei relativt pinleg historie når det gjeld forvaltinga av det statlege eigarskapet. Det er vel nok å nemna at dei tidlegare har føreslått for Stortinget og fått aksept for at ein skal selja seg ned i Kongsberg Gruppen. Her måtte ein dra i naudbremsa og stoppa dette. Stortingsfleirtalet stoppa regjeringa.

Senterpartiet har ei heilt anna tilnærming og ønskjer å bruka det nasjonale eigarskapet meir aktivt for å sikra norske arbeidsplassar, norsk verdiskaping og kontroll over infrastruktur og naturressursar. Me vil difor utvikla eit eige statleg eigarskapsinstrument som kan sikra norsk eigarskap til viktige bedrifter. Det vil seia at staten kan kjøpa seg opp i viktige bedrifter som står i fare for å verta selde ut av landet, men staten må òg ha moglegheit til å selja seg ned igjen når tida er moden for det, og ein kan selja til private norske eigarar. Senterpartiet sitt mål er ikkje staten, men staten er reiskapen me brukar for at viktige nasjonale bedrifter held fram med å vera norske.

Når eg høyrer saksordføraren her liksom framstilla det som noko negativt å vera for nasjonalt eigarskap, så reagerer eg. Sjølv sagt er det eit mål å ha eit mest mogleg nasjonalt eigarskap på Oslo Børs, men vårt engasjement strekkjer seg vidare enn børsen. La meg leggja til at denne regjeringa òg har selt børsen til utlandet og gjort han til ein filial av eit utanlandsk firma. Vårt engasjement strekkjer seg vidare; me meiner nemleg at det er eit gode at bedrifter i Noreg har nasjonalt eigarskap, har norsk eigarskap.

Meldinga omfattar òg prinsippet om korleis ein skal eiga. Der er det i stor grad einigheit, men det viser seg alltid at når det oppstår tvil og diskusjon rundt selskapa, så vil stortingsrepresentantane frå regjeringsspartia få tilsendt talepunkt frå regjeringa der det står at ein skal skulda opposisjonen for å bryta eigarskapsprinsippa.

Eg meiner det er viktig at me har tydelege prinsipp eit stort fleirtal står bak, men me må ha litt større sjølv-tillit i møte med desse prinsippa. Det må vera sånn at det alltid er lov med ein offentleg debatt rundt selskap som staten er eigar i. Statleg eigarskap må utøvast i tråd med lovane som gjeld for samanslutningar, men dei må heller aldri parkera demokratiet.

Eit spesielt viktig tema der fellesskapet er eigar, er spørsmålet om leiarlønningar. Her leverer regjeringsspartia og støttepartia ein merknad som betyr at lønsfesten kan fortsetja. Vil Stortinget gjera noko med veksten i leiarlønningar, er tida for mumling i armkroken over, for det er det fleirtalspartia gjer i sine merknadar.

Senterpartiet og Arbeidarpartiet står saman i mange forslag i denne innstillinga, men eg vil knyta ein spesiell kommentar til forslag nr. 15, som me ikkje går inn for. Her seier Arbeidarpartiet at ein skal skifta ut styremedlemar som ikkje følgjer opp retningslinene frå staten. Det er Senterpartiet i utgangspunktet einig i, men me meiner at det som eit generelt prinsipp òg i andre spørsmål enn leiarlønningar bør vera sånn at dei som er valde inn som staten sine representantar i styra, følgjer opp det som er i eigarens interesse.

Elles, som ei trøyst til Arbeidarpartiet, så støttar me deira lause forslag nr. 23, som er eit godt forslag som har kome inn.

Det er interessant å merka seg at når det er krise i landet, er regjeringsspartia og Framstegspartiet inne i eit vedtak og har gjort eit vedtak som er langt meir offensivt når det gjeld statleg eigarskap enn det som ligg i innstillinga her.

Elles vil eg avslutta med å seia at dette er ei viktig melding, men det er ei hengemyr av honnørord, det er mykje vage formuleringar, og det er mykje festtaleord – berekraft og berekraftig er vel nemnt 39 gonger berre i komiteen si innstilling. Eg trur at eigarskapspolitikken òg fortener ein runde med klarspråk.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Kårstein Eidem Løvaas (H) [13:17:42]: Det var interessant at representanten avsluttet med å avsløre at han hadde talt hvor mange ganger det sto «bærekraftig». Det var vel fordi at de aller fleste stedene hvor det står, er Senterpartiet ikke med på merknaden.

Det snakkes mye om nasjonalt eierskap og norsk eierskap, og jeg er litt usikker på om representanten da mener privat eller statlig, for da er det jo det statlige eierskapet vi snakker om. I en merknad som alle bortsett fra Sosialistisk Venstreparti er med på, står det at privat eierskap skal være hovedregelen i Norge.

Jeg har egentlig to spørsmål. Det ene er: Mener Senterpartiet at privat eierskap skal være hovedregelen i Norge? Det andre er om han kanskje kan klargjøre – i og med at han og jeg også hadde en replikkveksling om hvem som skal eie hva – hvilke av dagens private selskap han ser for seg bør overtas av staten.

Geir Pollestad (Sp) [13:18:31]: Når det gjeld ordet «berekraft», har me ein tellefunksjon på Senterpartiet sine computerar som ordnar dette. Mitt poeng er berre at verken å skriva «berekraft» eller å gå rundt med pins med masse fargar på aukar berekraften i samfunnet. Det krevst handling for å få til berekraft.

Når det gjeld selskap som Senterpartiet ønskjer å kjøpa, vil det vera i situasjonar der selskap står i fare for å gå ut av landet. Det kan vera no, som følgje av krisa, at

det er aktuelt å gå inn på eigarsida – eit prinsipp som òg Høgre har slutta seg til. Og når det nærmast vert antyda at Senterpartiet ikkje skulle meina at privat eigarskap var hovudregelen i Noreg – privat eigarskap er hovudregelen i Noreg! Dei aller fleste bedriftene våre er jo i privat eige. Dei er i norsk eige, og sånn skal det fortsetja å vera. Det er difor ein ikkje må overdriva betydninga av at me òg brukar staten som reiskap.

Kårstein Eidem Løvaas (H) [13:19:36]: Nettopp det at vi kan benytte staten som et verktøy når det – som f.eks. nå – er en krise, viser at vi trolig har de instrumentene som trengs. Hva er da begrunnelsen for at Senterpartiet ønsker å opprette et eget fond eller et verktøy – jeg vet ikke helt hvordan det skulle være – som utelukkende skal ha som mål å kjøpe seg opp som statlig eier? Det eneste det vil føre til, er at de vil lete med lys og lykte etter ting man skal kjøpe, bare fordi man har fått det mandatet. Er det ikke slik at både de finansielle musklene og det lovverket og de reglene vi har i dag, er gode nok for nettopp å kunne demme opp når det er krise?

Geir Pollestad (Sp) [13:20:14]: Me ønskjer å få både utgreidd og dratt opp rammene for eit statleg eigarskapsinstrument, som me har valt å kalla det. Det skal ikkje vera eit generelt fond som støvsugar marknaden, men eit instrument som kan brukast for å sikra selskap i nasjonalt eige, i situasjonar der dei står i fare for å verta selde ut av landet. Eg skal vera forsiktig med å antyda enkeltelskap som eg ser for meg at dette kan verta aktuelt for, for mitt og Senterpartiets grunnleggjande mål er at dei bedriftene som er i Noreg, og som har norske eigarar, òg i framtida skal ha norske eigarar, sånn at det ikkje vert nødvendig å bruka statlege verkemiddel for å sikra det nasjonale eigarskapet.

Kårstein Eidem Løvaas (H) [13:21:08]: Jeg ønsker en klargjøring av dette «instrumentet». La oss se for oss en verktøykasse hvor det ligger mange instrument. I den verktøykassen er det i dag mange verktøy, og så vil Senterpartiet putte ytterligere et instrument opp i den kassen. Hva er det som skiller dette instrumentet fra de mekanismene man allerede har?

Geir Pollestad (Sp) [13:21:25]: Eg takkar for spørsmålet – me har jo ønskt å greia ut dette. No kan me godt ta den grunnleggjande utgreiingsprosessen i replikkutvekslinga her, men me veit jo frå tidlegare at når f.eks. staten skal gjera endringar, kjøpa opp, me har hatt situasjonar der statlege selskap har kjøpt opp andre statlege selskap, så har Stortinget vore involvert. Eit slikt statleg eigarskapsinstrument vil nok måtta ha ein sjølvstendig kapital som gjer at ein kan sikra, ut frå det som Stortinget har sagt om formålet, bedrifter i norsk eigar-

skap utan å måtta gå vegen om Stortinget i kvart enkelt tilfelle. Men som sagt, dette er ein tanke, ein idé om kvar vi vil, og så er det endå meir arbeid før me har eit slikt instrument på plass.

Presidenten: Da er replikkordskiftet slutt.

Freddy André Øvstegård (SV) [13:22:40]: Jeg skal starte med å gi salen en hilsen fra SVs næringspolitiske talsperson, som har pådratt seg en utfordring med ryggen. Derfor har jeg fått gleden av å være hans stand-in i denne viktige saken.

Det er en viktig melding, men man kan jo lure på hvorfor regjeringen trengte å utarbeide en ny stortingsmelding om eierskap når de hadde svaret klart på forhånd: Staten skal eie minst mulig.

Meldingen hviler på en helt ideologisk bestemt ambisjon om minst mulig statlig eierskap, der selskapene kategoriseres etter hvor salgbare de er, og formålet er først og fremst høyest mulig avkastning over tid. Det er altså et mål i seg selv for denne regjeringen å selge unna mest mulig av vår felles eiendom.

Men det statlige eierskapet handler om mye, mye mer enn bare avkastning. Dette er selskaper som vi i Norge eier i fellesskap. Det er fellesskapets mål også å håndtere klimakrisen, å bidra til et rettferdig samfunn og å sørge for at vi har industri i Norge i framtiden, eller at vi har beredskap – de siste tider har vist hvor viktig det er. Så eierskapsmeldingen burde jo gitt instruksjoner til de statlige selskapene som sammenfalt med eiernes, altså det norske folks, interesser. Men det gjør den ikke. Da kan man ikke bare svare at staten skal eie minst mulig. Den bør heller eie mer. Staten bør kjøpe seg opp i strategiske bedrifter, som f.eks. vil være viktige i den grønne omstillingen. Staten må tenke mer langsiktig enn markedet, som for ofte tenker på kortsiktig profitt. Staten må gå foran, så kan markedet følge etter.

Vi kan ikke bare forvente at selskapene vil opptre bærekraftig og ansvarlig, slik som det står gjentatte ganger i meldingen og i innstillingen. Vi må også kunne kreve det. Vi trenger krav og indikatorer til bærekraftsrapportering, aktsomhetsvurderinger, skattepolicy, for å nevne noe. Det bør være et overordnet mål at de statlige selskapene bidrar aktivt til å nå målene i Parisavtalen. Det må jo i det minste være noe vi kan kunne samle oss om som et viktig mål for fellesskapet. Eierskapsmeldingen er i stedet nok et eksempel på regjeringens handlingslammelse i klimakrisen. Mens verden beveger seg, sitter regjeringen fast i markedsliberalismen fra i går. Tiden for floskler om bærekraft og om markedet er over. Nå må vi tenke pragmatisk og framtidsrettet, og bruke de verktøyene vi har for å løse samfunnets utfordringer. Det statlige eierskapet er et av våre viktigste verktøy, og da må det også brukes.

Så behandler vi samtidig et representantforslag om en statlig lederlønnskuttreform, som er et godt forslag og et tema i meldingen. Det er uholdbart at utviklingen i lederlønninger i statlig virksomhet bidrar til å øke forskjellene i Norge. For SVs del vil vi gå lenger enn det representanten Moxnes gjør i sitt forslag, og foreslår at ingen ledere i statlige selskaper skal tjene mer enn statsministeren. Det er et rett og rimelig krav. I tillegg må bruken av bonus og sluttvederlag reduseres. Styrehonorarene må reduseres, og den årlige veksten i godtgjørelse skal ikke overgå den generelle lønnsveksten målt i kroneverdi. Der mener vi at staten må bruke sin eierposisjon i selskaper til å sørge for at selskapene følger opp retningslinjene for lederlønn fra staten.

Rettferdig fordeling krever en aktiv omfordelingspolitikk, og da skulle det bare mangle om ikke staten går foran i arbeidet med å redusere forskjellene i Norge, og det gjelder også de selskapene vi har eierandel i.

Så vil jeg ta opp SVs forslag til saken.

Presidenten: Representanten Freddy André Øvstegård har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [13:27:32]: Representanten Øvstegård var veldig opptatt av at noen av oss er opptatt av at vi skal ha høyest mulig avkastning i de statlige selskapene. Han sier også at statlig eierskap skal bidra til et rettferdig samfunn. Da er mitt spørsmål:

Hvis et selskap ikke skal bry seg om avkastning, hvem vil det være rettferdig overfor?

Freddy André Øvstegård (SV) [13:27:58]: SV mener at å styre butikken som det norske folk er med på å eie, kun etter avkastningsmål og ikke etter andre viktige interesser, som f.eks. å nå de klimamålene vi har satt oss, er en gammeldags og lite framtidsrettet politikk. Det er også åpenbart urettferdig at det er ledere i statlig eide selskaper som skal være lønnsdrivende og bidra til urettferdige, økte forskjeller. Jeg synes det er ganske rørende at det er akkurat Fremskrittspartiet – partiet for folk flest – som er så opptatt av å ta vare på de statlige ledernes høye lønninger i denne salen. Det er det bare verdt å ta med seg videre.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [13:28:55]: Det var interessant å høre at det kun er de statlige selskapene som kan bidra til å nå klimamålene. Jeg vet ikke om representanten Øvstegård er klar over hva de private selskapene gjør i så måte, hvordan utviklingen i de private selskapene er, og hvordan disse stadig går inn for å drive så klimavennlig som overhodet mulig. Det er rederier, f.eks. Klaveness, som vil investere flere hundre millioner kroner i båter. Det er andre rederier som investe-

rer hundrevis av millioner i nye skip for å være så klimavennlige som mulig, for dette er nå naturlig, det er en del av det som inngår i de forskjellige selskapenes strategier. Så hvordan kan representanten Øvstegård være så sikker på at om et selskap er statlig, vil vi nå klimamålene – som representanten er så veldig opptatt av – mye lettere?

Freddy André Øvstegård (SV) [13:29:47]: Det er gledelig at stadig flere også private selskaper ser det som Fremskrittspartiet ikke ser, at klimakrisen er en helt grunnleggende og stor utfordring som alle er nødt til å bidra til å løse. Det er bare å si hurra for det. Men det er helt riktig at SV mener at vi også burde bruke strategisk statlig eierskap for å løse krisen, for på tross av alle de gode initiativene som nå skjer, er vi fortsatt ikke i nærheten av å være i et tempo hvor vi faktisk vil klare å unngå katastrofale og irreversible klimændringer. Da er det nødvendig bl.a. å sørge for at man har langsiktig kapital som ikke styres etter markedet fra dag til dag og kortsiktige profittthensyn, slik det ofte er i det private markedet. Der har staten en viktig rolle. Slik har vi utviklet industri i dette landet før til beste for fellesskapet, og slik kan vi gjøre det også i framtiden, for både fellesskapet og klima og miljø.

Kårstein Eidem Løvaas (H) [13:30:58]: Det var interessant å høre representanten Øvstegård i innlegget sitt snakke om at det å selge var å kvitte seg med fellesskapets eiendom. Det virker som om han glemmer at man da får et bytteforhold, og at man får penger tilbake igjen, som fortsatt vil være fellesskapets eiendom. Men så ble jeg med på tankegangen og tenkte: La oss heller beholde det da og jobbe etter målet om høyest mulig avkastning over tid. Det kommer også fellesskapet til gode. Men så skjønner jeg at høyest mulig avkastning over tid skal man heller ikke ha, så man skal på en eller annen måte lure fellesskapet for det som rettmessig tilkommer dem, uansett hvordan man snur og vender på det, sett med Sosialistisk Venstrepartis øyne.

Det jeg konkret har lyst til å spørre om, er: Når alle medlemmene i komiteen, med unntak av Sosialistisk Venstrepartis medlem, i innstillingen viser til at «privat eierskap også i Norge bør være hovedregelen i næringslivet», kombinert med representanten Øvstegårds innlegg, hvor han sa at målet er at man skal eie mer, må jeg nesten spørre hvor stor andel av næringslivet i Norge som bør være statlig eid.

Freddy André Øvstegård (SV) [13:31:51]: Det er helt tydelig i innstillingen og i det som jeg sa i mitt innlegg, at SV mener at det er helt nødvendig å øke den statlige eierandelen for å nå noen av de viktigste målene vi som nasjon og fellesskap har satt oss. Dette fram-

står i høyresidens innlegg som en eller annen ny og uprøvd tanke, men hvordan har vi bygd industri i dette landet tidligere? Jo, det er med en aktiv stat og et aktivt statlig eierskap i strategiske bedrifter. Det er det samme som SV foreslår nå, i møte med den store krisen i vår tid.

Til spørsmålet om hva slags mål som skal være styrende: Jeg tror nok at for de fleste som ser på klimakrisen som den største krisen i vår tid, er det vanskelig å forstå at ikke også det skal være et styrende mål for eierskapspolitikken – og ikke utelukkende høyst mulig avkastning på kort sikt.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

André N. Skjelstad (V) [13:33:11]: Det har over tid vært en bred politisk enighet om hovedlinjene i eierskapspolitikken. Dette skaper stabilitet og forutsigbarhet og har vært med på å bidra til at vi i Norge har blant verdens fremste modeller for forvaltning av offentlig eierskap.

Jeg vil takke saksordføreren og komiteen for et godt samarbeid, på tross av enkelte uenigheter om meldingen. Venstre er opptatt av enkeltmenneskets frihet til å bli født og vokse opp i en verden der tidligere generasjoners feil ikke innskrenker mulighetene til å utfolde seg fritt. Framtidige generasjoner skal nyte godt av de samme frihetene som vi har i dag, og derfor er det avgjørende at statens eierutøvelse utføres på en bærekraftig, langsiktig og ansvarlig måte. Godt statlig eierskap bidrar til å skape verdier, gode tjenester og produkter til fellesskapet, både i dag og i framtiden.

Bærekraftige selskap balanserer økonomiske, sosiale og miljømessige forhold på en slik måte at vi bidrar langsiktig til verdiskapingen, slik at dagens behov ivaretas uten å ødelegge muligheten for kommende generasjoner, som kan få dekket sine behov. Dette skaper sikre arbeidsplasser som tar godt vare på de ansatte og driver virksomheten på en slik måte at man sikrer menneskerettigheter, tar vare på naturen og ikke bidrar til økte klimautslipp.

Venstre vil alltid arbeide aktivt for at klimændringer og nasjonale og internasjonale klimatiltak blir tenkt på samtidig med styring av selskap der staten er eier eller medeier. Staten må sørge for at de ulike selskapene har god rapportering når det gjelder bærekraft. Staten som eier må løpende vurdere hvordan selskapenes eierandel rapporteres, og det må være en målsetting at selskapene implementerer internasjonale anerkjente standarder. Åpenhet rundt rapportering av nye forhold skal være en selvfølge.

Venstres likestillingshistorie er en lang og stolt historie. Vi har vært pådriver for bl.a. å innføre kjønnskvolter – også i styrer i 2004. Det er naivt å tro at likestil-

ling vil gå sin gang uten kvotering og statlig regulering, selv om vi håper at vi som samfunn kommer dit en dag. Det er fortsatt for få kvinner i toppen av norsk næringsliv i dag. Den lave kvinneandelen betyr at verdifulle ressurser ikke benyttes fullt ut. Regjeringen har en ambisjon om at det skal være minst 40 pst. av begge kjønn i ledergrupper i statlige selskap.

I statens eierberetning for 2018 framgår det at det i selskap med statlig eierandel allerede er en gjennomsnittlig kvinneandel på 40 pst. i toppledelsen. Andelen varierer imidlertid mellom selskapene og er lavere på ledernivå under toppledelsen. Studie etter studie viser at det er en klar sammenheng mellom mangfold i ledelsen og selskapenes lønnsomhet og utvikling. Blant annet viser en analyse av 1 700 selskap i åtte land at det er selskapene med mest mangfold som er de mest innovative. De har 19 pst. høyere inntekt på innovasjon og 9 pst. høyere driftsmarginer.

Forskning viser også at mer homogene team gir dårligere lønnsomhet. Venstre mener at vi må arbeide for flere kvinner i topp- og mellomledelse i statlig eide selskap, men også i næringslivet generelt. Reell likestilling og likeverd handler ikke bare om like rettigheter, men reelt sett like muligheter.

Venstre mener privat eierskap bør være hovedregelen i norsk næringsliv, fordi eierskap spredt på flere personer gir mer makt til innbyggerne. Det er også med på å spre økonomisk makt i samfunnet og er grunnleggende demokratisk. Spredt privat eierskap og mange små og mellomstore bedrifter har vært en bunnplanke i Venstres sosialliberale politiske fundament. Venstre mener at staten bør ha eierandeler i selskap når det er den beste løsningen for å ivareta ulike behov staten har, som f.eks. ut fra samfunnssikkerhet og beredskap å sikre i norske naturressurser og viktig infrastruktur.

For oss er åpenhet rundt lederlønn i statlig eide selskap en selvfølge. Lederlønninger i samfunnet generelt og i statlige selskap spesielt bør ikke være høyere enn det som er nødvendig for å beholde og tiltrekke seg ønsket kompetanse. Det er viktig at selskap med statlige eierandeler får rekruttert og beholdt gode ledere. Derfor må lønningene være konkurransedyktige.

Samtidig er moderasjon vesentlig for ikke å bidra til urimelige forskjeller eller svekke selskapets omdømme. Forskjellen mellom dem som tjener minst og dem som tjener mest i Norge, har økt. Dette har skjedd med skiftende regjeringer over mange år. Dette er noe alle politikere må være obs på. Spesielt skal lav ulikhet sammenlignet med andre land være en grunnleggende verdi i det norske samfunnet, noe som henger sammen med tillit. Når ulikhetene i Norge øker, er det ikke fordi de som tjener mindre enn eller rundt gjennomsnittet, får mindre å rutte med, men først og fremst fordi de på top-

pen drar ifra. I 1997 var månedslønnen til de 10 pst. best betalte 2,8 ganger høyere enn gjennomsnittslønnen til de 10 pst. lavest lønte. I 2017 var tilsvarende tall 3,8.

Steinar Reiten (KrF) [13:38:15]: Det statlige eierskapet i bedrifter har vært en suksessfaktor i Norge. Det har gitt bedriftene langsiktighet og mulighet til å vokse både nasjonalt og internasjonalt. Mange norske bedrifter hadde ikke vært der i dag hvis de ikke hadde hatt den tryggheten i ryggen.

Statens direkte eierskap omfatter selskaper der statens eierskap er forvaltet direkte av et departement. Det utgjør i dag 73 selskaper. Rammen for statens eierutøvelse har ligget fast siden tidlig på 2000-tallet. Dette har fungert godt, og det har vært bred politisk enighet om det. Meldingen er en videreføring av det, og det blir ikke lagt opp til store endringer. Vi skal fortsatt ha et sterkt offentlig eierskap i Norge.

Et stort og aktivt statlig eierskap betyr også at staten har et stort ansvar for hvordan en bruker eiermakten. Vi er glad for at meldingen forsterker målet om at staten gjennom sitt eierskap skal bidra til bærekraftig verdiskaping. De fleste selskaper i statens portefølje vil bli berørt av ett eller flere av FNs bærekraftsmål, og selskapene må ha handlingsrom til å tilpasse seg endrede omgivelser.

Staten som eier forventer at selskapene har en overordnet plan for bærekraftig verdiskaping, at den planen er konkretisert i tydelige mål og strategier det blir rapportert på, og der valg av risikonivå er en integrert del av strategien. Staten som eier forventer også at selskapene er ledende i sitt arbeid med ansvarlig virksomhet, og at selskapene arbeider for å ivareta menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter, redusere sitt klima- og miljøfotavtrykk og forebygge økonomisk kriminalitet.

Like viktig er det at selskapene har en begrunnet skattepolicy som er offentlig tilgjengelig, at det blir gjennomført aktsomhetsvurderinger i tråd med anerkjente metoder, og at selskapene er åpne om vesentlige områder, mål og tiltak innenfor arbeidet med ansvarlig virksomhet.

Forskning har pekt på sammenhengen mellom mangfold i ledelsen og selskapets lønnsomhet og utvikling. Det er derfor positivt at i henhold til statens eierberetning for 2018 er det en gjennomsnittlig kvinneandel på 40 pst. i toppledelsen i statlige selskaper. Andelen varierer mellom selskapene. Det er videre positivt at en ønsker å videreføre en strategi med rekruttering av kvinner. Det viser seg likevel at det fortsatt er en jobb å gjøre for å skape mangfold i ledelsen i selskapene, særlig under toppledernivå.

Forventningen til moderasjon i godtgjørelser er tydelig i denne meldingen. Det er viktig at selskaper med statlig eierandel får rekruttert og beholdt gode ledere.

Samtidig er moderasjon vesentlig for ikke å bidra til urimelige forskjeller eller svekke selskapets omdømme. Derfor skal godtgjørelsen til ledende ansatte være konkurransedyktig, men ikke lønnsledende sammenlignet med tilsvarende selskaper eller virksomheter, og det skal utvises moderasjon. Det er et ansvar som ligger hos styret, og det er en tydelig forventning til at dette hensynet blir tatt på alvor ved fastsettelse og justering av godtgjørelse.

Videre er det i meldingen en forventning om at selskapene er åpne om utformingen av, nivået på og utviklingen i godtgjørelsen til ledende ansatte. Staten er oppatt av at styret i sin lederlønnserklæring er åpen om hvordan godtgjørelsen bidrar til selskapets mål, hvordan det ved fastsettelse og justering av godtgjørelsen blir ivaretatt et hensyn til at godtgjørelsen skal være konkurransedyktig, ikke lønnsledende, og hvordan hensynet til moderasjon er ivaretatt.

Regjeringen har også varslet at statens retningslinjer skal revideres i lys av endringer i allmennaksjelovens regler om godtgjørelse til ledende ansatte. Det gjelder også styrets retningslinjer og rapportering samt generalforsamlingens behandling av dette. Endringene i allmennaksjelovens regler om lønnspolitikk vil gi mer åpenhet om lederlønnspolitikken i noterte allmennaksjeselskaper.

Åpenhet er sentralt for å bidra til at aksjeeierne har reell innflytelse over lønnspolitikken i selskapet. Ett av formålene er å gi aksjeeierne anledning til å påvirke rammene for lønn og annen godtgjørelse for å skape en lønnskultur som fremmer selskapets langsiktige interesser. Endringene innebærer at noterte allmennaksjeselskaper skal utarbeide retningslinjer for lederlønnspolitikken, forelegge retningslinjene for generalforsamlingen til voting, offentliggjøre lønnspolitikken og utarbeide årlige lønnsrapporter.

Denne meldingen viderefører den gode tradisjonen med et sterkt offentlig eierskap i Norge samtidig som kravet til bærekraft blir forsterket. Dette er gode endringer og rigger det offentlige eierskapet for fremtiden.

Statsråd Iselin Nybø [13:43:19]: Statens direkte eierskap i norske selskaper er betydelig og omfatter 73 selskaper. Selskapene leverer varer og tjenester som er viktige for samfunnet, og staten forvalter store verdier på vegne av fellesskapet. For å ta vare på disse verdiene må de forvaltes godt og ansvarlig.

Som følge av statens betydelige eierskap er profesjonell og forutsigbar forvaltning av eierskapet ikke bare avgjørende for selskapene, men også viktig for tilliten til det norske kapitalmarkedet.

Utøvelsen av det statlige eierskapet i Norge har lenge høstet internasjonal anerkjennelse. En suksessfaktor har vært rammene for eierskapet med en klar rollefordeling mellom eier, styret og administrerende direktør som har ligget fast siden tidlig på 2000-tallet. Disse rammene har fungert godt og har bred politisk tilslutning. Jeg er veldig fornøyd med at en samlet næringskomité fortsatt slutter seg til disse rammene.

Statlig eierskap skal kun benyttes når det er best for å ivareta ulike behov staten har, f.eks. samfunnssikkerhet og beredskap, ringvirkninger fra hovedkontor og eierskap til naturressurser. Norge vil også framover ha et betydelig statlig eierskap.

For selskaper som opererer i konkurranse, har staten som eier mål om høyest mulig avkastning over tid. For selskaper som primært ikke opererer i konkurranse med andre, har staten som eier ulike sektorpolitiske mål som skal oppnås mest mulig effektivt. God måloppnåelse over tid forutsetter at selskapene er bærekraftige. Det innebærer at selskapene balanserer økonomiske, sosiale og miljømessige forhold på en måte som bidrar til langsiktig verdiskaping.

Statens forventninger til selskapene er videreutviklet, og jeg er fornøyd med den store enigheten i komiteen om de fleste forventningene. Overordnede forventninger fra eier gir styrene mulighet til å tilpasse arbeidet på de ulike områdene i hvert enkelt selskap. Å sette detaljerte forventninger eller krav, som mindretallet tar til orde for på enkelte områder, harmonerer dårlig med selskapslovgivningens rollefordeling mellom eier og styret og bryter med rammene som har gjort det norske statlige eierskapet så vellykket over tid.

Vi forventer nå at selskapene har en plan for bærekraftig verdiskaping. En sann plan forutsetter at selskapene forstår drivere for verdiskaping, altså hvilke faktorer som påvirker deres verdiskaping på lang sikt. Det er vesentlig i lys av aktuelle samfunnsendringer som påvirker selskapet. Et eksempel er klimaendringer og påfølgende risiko og muligheter som selskapene må håndtere. Den nye forventningen om å ha en plan for bærekraftig verdiskaping synliggjør at staten som eier mener det har betydning å integrere klimarisiko i selskapenes strategi.

Regjeringen forventer også at selskapene er ledende i sitt arbeid med ansvarlig virksomhet. Det innebærer bl.a. å identifisere og håndtere vesentlige risikoområder for dem som påvirkes av virksomheten, samt å følge internasjonalt anerkjente retningslinjer.

Regjeringen har videre tydelige forventninger til selskapenes åpenhet om bærekraft og ansvarlig virksomhet. Det inkluderer hvilke mål og tiltak de har. Hvilke standarder selskapene rapporterer etter, er opp til selskapene selv. Det er store forskjeller mellom disse 73 selskapene. Det utvikles stadig nye og bedre standarder.

Selskapene selv er nærmest til å vurdere hvilke standarder som passer for deres virksomhet, og vi følger selvfølgelig tett opp selskapenes rapportering i eierdialogen.

Et annet område regjeringen har forventninger på, er lederlønn. Det er avgjørende at selskapene får rekruttert og beholdt gode ledere, og lederlønnen må være konkurransedyktig. Samtidig forventer vi at man ikke er lønnsledende sammenlignet med tilsvarende virksomheter. Regjeringen har en tydelig forventning om at hensynet til moderasjon ivaretas.

Regjeringen har styrket forventningene til selskapenes åpenhet om utformingen av, nivået på og utviklingen i lederlønn. I tillegg reviderer vi nå statens retningslinjer for lederlønn i lys av ny eierskapsmelding og endringer i allmennaksjeloven.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Terje Aasland (A) [13:48:35]: Statsråden understreket det betydelige statlige eierskapet i sitt innlegg, og det er jeg enig i. Det er betydelig, og det har en lang og stolt tradisjon. Hvis man tar Hydro, Yara, Telenor, Equinor, Kongsberg eller for den saks skyld DNB, er alle disse lokomotiver på hvert sitt område. Noen av dem er industrielle, andre finansielle. Men de er helt eksepsjonelle på bl.a. Oslo Børs og er en del av dette betydelige eierskapet. Er statsråden enig med undertegnede i at de nå har den betydelige posisjonen de har i form av at de har vært statlig eid?

Statsråd Iselin Nybø [13:49:21]: Det statlige eierskapet, på godt og vondt, har jo en lang historie, og mange av de selskapene som representanten tar opp, er preget også av at de har hatt statlig eierskap. Så jeg er absolutt enig i at det har vært en viktig del av disse selskapenes historie og utvikling. Men jeg vil også legge til i lys av den debatten som har vært så langt i denne saken, at vi har et betydelig statlig eierskap i dette landet, og et statlig eierskap som er mye større enn i de fleste andre land vi sammenligner oss med. Det vil også gjelde etter at denne stortingsmeldingen er lagt fram, der vi har skissert selskapene opp i tre ulike kategorier. Og der vi også har åpnet for nedsalg, eller salg, av enkelte selskaper, vil vi fortsatt ha et stort statlig eierskap.

Terje Aasland (A) [13:50:20]: Jeg følte vel ikke at jeg fikk svar på spørsmålet helt sann som jeg egentlig håpet på.

Jeg mener at disse selskapene hver for seg representerer en historie som indirekte eller direkte har medført gjennom statens handlinger, eller handlinger her i Stortinget, at disse selskapene har fått den posisjonen de har. Det har altså bidratt til det – aktivt eierskap har styrket bedriftene.

Et eksempel er Hydros oppkjøp av Vale – kontroll på verdikjeden fra aluminiumsproduksjon er helt vesentlig for Hydros investeringer. Yaras utskillelse fra Hydro en gang i tiden var helt strategisk riktig og viktig. Telenors omdannelse fra Televerket til Telenor var helt vesentlig for at Telenor er en gigant internasjonalt i dag. Det samme for Kongsberg og byggingen rundt Kongsberg og Equinor – dannelsen gjennom Statoil og Hydros gassdivisjon.

Dette er også politiske handlinger i partnerskap med industrien, styret osv. Har ikke det vært en styrke for disse bedriftene? Er ikke det en erkjennelse av at det statlige eierskapet har en verdi i Norge?

Statsråd Iselin Nybø [13:51:23]: Jeg prøvde å svare på spørsmålet til representanten, selv om han kanskje ikke var helt fornøyd med svaret. Men jeg er helt enig i at staten som eier er en god eier. Det er også det som er målet vårt: å opptre som en profesjonell og god eier. Jeg mener det er noe staten har vært over lang tid. Det er noe som de selskapene som vi er eier i, verdsetter: at vi ivaretar rollen som eier på en profesjonell og god måte. Det er noe som vi får tilbakemeldinger på også i markedet, at vi som eier blir sett på som en god eier. Derfor mener jeg at det har hatt betydning at vi som stat, som en god eier, har vært inne i disse selskapene over tid.

Terje Aasland (A) [13:52:12]: Det er da mitt spørsmål er: Med den egentlig gode historien, den gode eierutøvelsen og disse industrielle lokomotivene – hvorfor er det da et mål for regjeringen og næringsministeren å redusere det statlige eierskapet?

Statsråd Iselin Nybø [13:52:30]: I eierskapsmeldingen deler vi opp selskapene i tre ulike kategorier, og det er de selskapene som er i kategori 1, som er de selskapene der vi ikke har noe annet mål enn høyest mulig avkastning over tid ved å åpne opp for å selge oss ned eller selge ut selskapet. Det vil være en markedsmessig og forretningsmessig vurdering om og når vi i så fall skal gjøre den disposisjonen. Men de øvrige selskapene, de i kategori 2 og i kategori 3, eier vi av andre grunner. Det kan handle om ting som også representanten tar opp, at det er viktige selskaper for oss, at hovedkontoret er viktig å ha, og den kompetansen som det gir å ha et hovedkontor, den utviklingen som det gir oss som nasjon å ha et hovedkontor, er også viktig å ha. Så det er ikke sånn at vi ønsker å selge ut alle selskaper som vi er eier i i dag. Det er for noen av dem i kategori 1 vi åpner opp for det.

Geir Pollestad (Sp) [13:53:45]: Den 25. mars la EU-kommisjonen fram retningslinjer for ein meir systematisk gjennomgang av utanlandske direkteinvesteringar

i bedrifter og teknologiar – dette for å hindra at representantar frå tredjeland går inn og utnyttar krisa til å sikra seg eigarskap i bedrifter og i teknologiar som er kritisk viktige for EU. I Noreg har Stortinget gjort vedtak som byggjer opp under det same, men det er vanskeleg å sjå korleis regjeringa har følgd opp dette.

Då er spørsmålet mitt: Kva tiltak vil regjeringa gjennomføra for å sikra nasjonalt eigarskap bl.a. i spesielt betydningsfulle norske bedrifter og i norske teknologiar?

Statsråd Iselin Nybø [13:54:38]: Spørsmålet til representanten inneholder på en måte to aspekter. Det ene aspektet berører dette med fiendtlige oppkjøp eller oppkjøp fra land der vi trenger å sikre norske interesser. Det er i dag regulert i sikkerhetsloven og er slik sett under Justisdepartementets domene. Men det har jo noe å gjøre med å følge med på hva EU gjør knyttet til det nå. Det er noe vi følger med på, det er noe vi er oppmerksom på. Det ser vi også at Stortinget er oppmerksom på, for det ligger et såkalt løst forslag knyttet til det.

Det andre aspektet er vel litt mer generelt, slik jeg oppfatter det. Vi er i litt spesielle tider akkurat nå, og jeg kan ikke utelukke at det kan bli aktuelt med oppkjøp av selskaper slik situasjonen er, uten at vi har noen konkrete planer om det. Men jeg vil ikke stå her og utelukke at det kan skje.

Geir Pollestad (Sp) [13:55:35]: For å gå over til eit anna tema: Det er jo slik at regjeringa varslar at dei ønskjer å selja seg ned. Det er litt vanskeleg heilt å få tak på kva som skal verta betre i samfunnet vårt av at staten kvittar seg med desse selskapa. Det er veldig sannsynleg at nye eigarar ikkje vert norske, men utanlandske.

Eitt selskap som eg veit skapte mykje debatt førre gong regjeringa Solberg ønskte å selja det, er Flytoget. Dette står ikkje direkte på salslista no, men det vert opna for ei avhending, og eg oppfattar at det er eit mål på sikt å verta kvitt eigarskapet i Flytoget.

Då er spørsmålet mitt: Er det aktuelt i denne stortingsperioden å selja Flytoget?

Statsråd Iselin Nybø [13:56:26]: Jeg, for min del, har en mer pragmatisk enn ideologisk inngang til spørsmålet om hvilke selskaper i kategori 1 som vil være aktuelle for salg i denne perioden. Nå har vi gjennom statsbudsjettet fått fullmakt til å selge noen selskaper, men det er jo en forretningsmessig vurdering om og når det eventuelt blir aktuelt. Det er der jeg mener vi må ha en mer pragmatisk tilnærming til det spørsmålet, for det forutsetter at det er et marked, og det forutsetter at vi får en rett og god pris for de selskapene. Nå er jo situasjonen der ute som den er, og det gjør at en får litt andre vurderinger av om og når det eventuelt kan skje. Men nå legger vi i alle fall fram denne stortings-

meldingen med vurderinger i de ulike kategoriene, og så vil vi eventuelt komme tilbake igjen hvis vi ser at det er en problemstilling.

Geir Pollestad (Sp) [13:57:28]: No er det jo spesielle tider, og det med aksjekursar osv. er jo veldig ustabil og fallande. Regjeringa har òg liggjande nokre salsfullmakter som Stortinget har gjeve. Då er spørsmålet mitt: Pågår det no nedsal i selskap der staten er eigar?

Statsråd Iselin Nybø [13:57:55]: Vi har tidligere inngått avtale om salg av GIEK Kredittforsikring, og der er det noen formaliteter som må på plass før det, slik sett, endelig kommer i boks. Det fortsetter nå. Samtidig er det, som representanten sier, litt andre tider, og kursene er litt annerledes enn de var i høst, da statsbudsjettet ble vedtatt. Jeg har ikke noe å si til Stortinget nå, jeg har ikke noe å formidle til Stortinget nå, på den fronten som gjelder nedsalg eller salg av selskaper.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [13:58:56]: Felles eierskap er en stolt del av vår demokratiske historie i Norge. Neste år er det 50 år siden Stortinget bestemte seg for at vi skulle opprette et eget statlig selskap for at de store verdiene i Nordsjøen skulle komme hele befolkningen til gode, og legge til rette for enda flere industriarbeidsplasser og en framtid som gir oss alle bedre trygghet og økonomi.

Det er denne felles formuen og disse verdiene som vi i dag bruker av, når vi håndterer situasjonen med et virus som ingen hadde tenkt på den gangen, men som viser hvor grunnleggende klokt det er å ha eierskap til viktige felles verdier, og ikke minst bygge opp langsiktig industripolitikk der staten er en del av dem som bidrar. Og det trenger vi å ta lærdom av i dag, for det er helt klart at vi også må investere mer i ny teknologiutvikling, i nye industrier og i framtidig verdiskaping i årene som kommer.

Det har vært snakket mye om omstilling de siste årene. Den omstillingen har uteblitt. I fjor fikk vi det største underskuddet vi noen gang har hatt i handelen med utlandet for Fastlands-Norge. Vi mener det er åpenbart at fellesskapet og de valgene vi tar i Stortinget i årene som kommer, vil påvirke om vi faktisk lykkes med den omstillingen, sånn at framtidige generasjoner også kan ha verdier på plass til å håndtere f.eks. nye virussituasjoner eller andre kriser som utfordrer fellesskapet.

Det er ikke bare handelen med utlandet som er et stort økonomisk problem for Norge. Flere steder i landet vårt står opptil 40 pst. av folk i arbeidsfør alder utenfor arbeidslivet, og vi vet at de økonomiske forskjellene mellom folk øker. Det henger også sammen med at vi trenger mer industriell aktivitet i Norge for å sørge for

flere godt betalte, trygge arbeidsplasser. Da har det betydning om vi, som Arbeiderpartiet og de rød-grønne partiene foreslår, f.eks. vedtar i dag at vi skal få et verktøy for å kunne kjøpe oss opp i bedrifter der fellesskapet tjener på det. Det har betydning for vår felles sikkerhet om vi i dag stemmer for at vi også skal se på hvordan statlig og nasjonalt eierskap kan bidra til å nå beredskaps- og sikkerhetspolitiske mål. Det håper jeg virkelig også høyrepartiene kan vurdere, i lys av den situasjonen vi står i, men så langt ser det dessverre ut til at de har tenkt å stemme også det ned, og det er nok på et ideologisk grunnlag.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Åsunn Lyngedal (A) [14:02:14]: Arbeiderpartiet er opptatt av at det statlige eierskapet fyller viktige funksjoner. Saksordføreren har i dag, både i innlegget sitt og i replikkene sine, vært opptatt av at staten er en veldig stor eier på Oslo Børs, vi har et stort offentlig eierskap i Norge. Men den største gruppen av eiere på Oslo Børs er utenlandske eiere. Det er et tankekors, for det at staten har eid, har ofte vært begrunnet i at det manglet kapital i Norge. Som det sies i meldingen fra regjeringen, finnes det «markedssvikt i deler av kapitalmarkedet». Da har det, for å beholde det norske eierskapet, noen ganger vært nødvendig med et statlig eierskap. På den måten har vi mange ganger kunnet beholde et hovedkontor, og vi har beholdt kompetanse og myndighet. Det er særlig aktuelt i den tiden vi er inne i nå, der man ser at bedrifter ofte trekker seg tilbake til sitt hjemland i lavkonjunkturtider. Da kan det statlige eierskapet bli enda viktigere.

Det er i meldingen skrevet noen ting om når det er viktig med statlig eierskap med tanke på samfunnssikkerhet og beredskap, men da er det utelukkende knyttet opp til forsvarsinteresser. Det er ikke tvil om at Nammo og Kongsberg er veldig viktige eierskap for staten, men det er også andre områder innen samfunnssikkerhet og beredskap der det er viktig at vi har et statlig eierskap. Jeg vil nevne teknologi rundt telefonene våre, datasikkerhet, medisinalproduksjon, satellitteknologi, infrastruktur – grunnleggende forhold det er viktig for samfunnet vårt at vi har kontroll på.

Arbeiderpartiet har også alltid vært opptatt av kontroll med naturressursene, og veldig mye av det statlige eierskapet er knyttet til naturressursene våre. Representanten Ørsal Johansen var inne på salget av Cermaq. Ja, hvem var kjøper da regjeringen Solberg I valgte å selge Cermaq til Japan? Det var Mitsubishi, og det betyr at i dag er 35 pst. av alle havbrukskonsesjonene våre eid fra utlandet. Saksordføreren har i dag også vært opptatt av bytteforholdet, altså at når man selger noe, får man til-

bake en verdi. Ja, jeg vet ikke helt om det var det beste salget – det kan ikke ha vært mange års overskudd fra Cermaq man har hatt behov for for å tjene inn igjen kjøpesummen som ble gitt.

Derfor er det viktig at regjeringspartiene vurderer å støtte forslag nr. 23, som også handler om at vi noen ganger må beholde et statlig eierskap, eller kanskje faktisk kjøpe, fordi vi ønsker å beholde bedrifter i landet vårt.

Tom-Christer Nilsen (H) [14:05:13]: Jeg skal ikke bidra til å forlenge debatten, men jeg synes av og til fortellingen blir litt mangelfull når vi forsøker å fortelle historien om det statlige eierskapet. I hvert fall blir den mangelfull når man beskriver det som at det eneste strategiske grepet som ble gjort på eierskapssiden av Stortinget den gangen oljealderen startet i Norge, var at vi opprettet Statoil. Det var ikke det helhetlige strategiske grepet Stortinget eller regjeringen tok den gangen. Det var å opprette en tredelt strategi for den norske tilnærmingen til oljeeventyret. Det var ett privat selskap: Saga. Det var ett majoritetseid privat selskap: Norsk Hydro. Og det var ett heleid statsselskap: Statoil. Det var ikke mange årene som gikk før man innså at den strategien også måtte justeres med det som ble hetende SDØE – Statens direkte økonomiske engasjement. Til sammen valgte man en delt strategi, og det var alle disse selskapene som var med på å bygge opp verdiene og kompetansen rundt oljealderen i Norge.

Det er tatt eksempel her fra Norsk Hydro. Det var ikke den norske stat som bygde opp Norsk Hydro, men det var den norske stat som kjøpte aksjene tilbake fra Frankrike på 1960-tallet. Sånn sett er dette en historie som ikke fortelles i tråd med det som faktisk skjedde, eller hvem som sto bak oppbyggingen. Hele veien har det vært viktig å bevare dynamikken mellom statlig og privat eierskap, og det er også det regjeringspartiene har lagt vekt på i denne meldingen.

Dette er også grunnen til at bl.a. regjeringen Stoltenberg og flere regjeringer har gått inn for en delprivatisering av Telenor og Statoil – for å få den dynamikken inn i systemet. Og jeg kan like godt beskrive Arbeiderpartiets historie de siste 30 årene som å introdusere privat deleierskap i statlige selskaper, bl.a. i de to største norske selskapene.

Terje Aasland (A) [14:07:17]: Debatten har kanskje vært litt smal i forhold til hva eierskapet handler om. Jeg skal vel ikke prøve å utvide nå på slutten, men bare si at historisk sett – jeg var innom det ikke minst i replikkordskiftet med næringsministeren – har det statlige eierskapet, det offentlige eierskapet, vært viktig. Det har vært viktig for folk, det har vært viktig for arbeid, det har vært viktig for å forvalte naturressursene våre på en god måte som kommer fellesskapet til gode.

Historien går egentlig tilbake til hvordan vi regulerte vannkraften vår, hvordan vi etter hvert klarte å bygge industri på den – og fram til det som vi er i dag, hvor vi har noen fantastiske, flotte industribedrifter som er ledende nasjonalt og internasjonalt på teknologi og innovasjon, og den nye framtiden ligger framfor oss.

Vi mener at både historisk, i nåtid og i framtiden er det en god begrunnelse for at staten også skal eie viktige industribedrifter i tiden framover. Vi bør ikke ha som mål i utgangspunktet å redusere det statlige eierskapet. Her hører vi spesielt Høyre prøve å tolke det statlige eierskapet som, skal vi si, en forvitring av det private eierskapet. Det er jo ikke virkeligheten. Det er en feiltolkning av det som er nåtid. Det er jo ikke sann at det er overveldende mye industriell tilgjengelig kapital i Norge for investeringer i industribedriftene våre. Hadde det vært det, hadde vi hatt en reell diskusjon. Men det er den diskusjonen Høyre prøver å ta opp på et kunstig nivå, fordi de har en ideologisk tilnærming – og har alltid hatt det: De vil privatisere ikke bare de statlig eide selskapene, men sågar viktige naturressurser, viktige innsatsfaktorer i det norske samfunnet. Det er Høyres veldig klare ideologi og inngang til dette.

Derfor står det ikke «pragmatisk tilnærming» til hva en skal eie og ikke eie i eierskapsmeldingen, men det er en ideologisk tilnærming om at man skal eie minst mulig. Og det handler ikke bare om de bedriftene hvor en har forretningsmessige formål – nei, det handler egentlig om det samlede statlige eierskapet. Det er høyrepartienes ideologiske tilnærming til eierskapsmeldingen. Det er, med respekt å melde, en industrifattigdom som ligger i kjølvannet av det – en mangel på visjoner for framtiden hvor staten i partnerskap med det private kan videreutvikle, forsterke, bruke mulighetene innenfor å videreutvikle de fantastiske naturressursene vi har, eller ta nye strategiske posisjoner for å videreutvikle Norge som havnasjon.

Sånn muligheter har vi innenfor en aktiv og god tilnærming til det. Dessverre har ikke høyrepartiene dette i denne eierskapsmeldingen, og det synes jeg er synd.

Kårstein Eidem Løvaas (H) [14:10:40]: Debatten fikk jo litt varme helt på tampen, og da ble jeg litt inspirert av representanten Aasland til å ta ordet. Jeg takker for debatten.

Det har fra venstresiden, den rød-grønne siden, blitt sagt mye der man nærmest bruker ordet «ideologi» som noe litt feil, litt guffent og litt ekkelt. Jeg tror at det å ha en ideologisk rettesnor å gå etter kunne vært bedre for mange.

Det har også vært en del historiefortelling, og min kollega fra Høyre Tom-Christer Nilsen rettet opp i noe av historien.

Jeg må rette opp litt på tampen av debatten også, og da må jeg til Jens Stoltenbergs første og andre regjering, som solgte ut Kreditkassen, Norsas, Norsk Medisinaldepot, Statens skogplantesenter, og solgte seg ned i Telefonor, Statoil, Kommunalbanken, Arcus-gruppen, VESO, DNB og Olivin – og det var i den første regjeringen. I den andre regjeringen solgte de ut BaneTele, Itas amb og Secora. Cermaq, Hydro og StatoilHydro solgte de seg ned i. Erna Solbergs regjering har så langt solgt seg ut av Cermaq og ned i Entra Holding, Entra ASA og SAS.

Nå er det referatført, så er det i hvert fall ingen tvil om hvem som har solgt seg mest ned. Jeg vet ikke om alle disse salgene og nedsalgene var ideologisk tuftet hos de rød-grønne, men hos oss har det iallfall vært tuftet på helhetsvurderinger.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 2 og 3.

Sak nr. 4 [14:12:09]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arne Nævra, Lars Haltbrekken, Torgeir Knag Fylkesnes og Solfrid Lerbrekk om regulering av cruisenæringen (Innst. 202 S (2019–2020), jf. Dokument 8:9 S (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikkordskifte på inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Tom-Christer Nilsen (H) [14:12:58] (ordfører for saken): Innledningsvis vil jeg takke komiteens medlemmer for et godt samarbeid i denne saken.

Dagens sak er en av mange saker der virkelighetsbildet har endret seg fundamentalt i løpet av den siste måneden. Det er utfordrende å behandle slike saker nå, og vi må spørre oss om situasjonen er midlertidig, eller om det vil få varige konsekvenser å endre det grunnleggende utfordringsbildet. Mye taler for at en restrukturering vil skje også i denne næringen. Samtidig er krisen en påminnelse om at en må ha et mer langsiktig blikk på denne næringens rammevilkår.

Hovedtyngden av cruiseanløp i Norge er på Vestlandet. Stavanger, Bergen, Flåm, Ålesund og Geiranger/Hellesylt utgjør om lag halvparten av alle ilandstigninger og anløp. Bergen er desidert største destinasjon, der det ofte kan være 4 000–5 000 gjester i løpet av én dag i sesongen.

I 2005 ble det innviet en ny cruiseskipskai i Eidfjord, og to av oss som sitter i salen, var med på å vedta økonomiske bidrag til den fra fylkeskommunen, og kommunen var også inne. Tilsvarende laget en rekke områder strategier for å tiltrekke seg cruiseturisme, f.eks. Stavanger. Disse strategiene lyktes, både i Eidfjord og i Stavanger. Kapasiteten til havne- og mottaksanlegg ble økt, og flere cruisepassasjerer kom. Noen år senere føler man nå mange steder at man har nådd en grense for hvor mange man kan ta imot. Det er ingen uenighet om at det kan være slike grenser. Komiteens flertall legger til grunn at dette er noe som må vurderes lokalt, og at lokale myndigheter har anledning til dette så lenge en er innenfor dagens regelverk. Det er et stort flertall i komiteen som ikke støtter de 17 framlagte forslagene, men som også ser problemstillingen knyttet til de avgrensninger som kan være nødvendige å gjøre av bærekraftshensyn, miljøhensyn eller av rent praktiske hensyn i de enkelte havnene.

Et sentralt konsesjonssystem, som er foreslått fra forslagsstillerne, med et begrenset antall konsesjoner per år, vil umiddelbart komme opp i svært vanskelige grensedragningsproblemer, og det ville sannsynligvis være i strid med helt grunnleggende regler om internasjonal skipsfart.

Som det er pekt på i merknadene, vises det til de reglene som nå er innført for verdensarvfjordene. En utvidelse av dette regelverket vil gi et godt bidrag til å redusere miljøavtrykket fra næringen og øke bærekraften. Et annet vesentlig bidrag er landstrøm. Disse skipene tilbringer mye tid i land, og landstrøm kan ha stor effekt på både lokal forurensning og klimautslipp. Det vil f.eks. kunne halvere utslipp per passasjerkilometer for bransjen.

Å reise med skip er en fantastisk måte å oppleve norsk natur på. Det er kanskje en av grunnene til at det er over en million fritidsbåter, og at Hurtigruten er blitt en ikonisk reise på linje med Orientekspresen og Den transsibirske jernbane. Det er et stort potensial for å øke bærekraft og få mer lokal aktivitet og verdiskaping ut av reiselivet. I dette bildet inngår båtreiser som en viktig del av helheten.

Åsunn Lyngedal (A) [14:15:57]: Spørsmålet om hvordan Norge kan skape gode bedrifter og verdier av at mange vil besøke vår vakre kyst, er viktig. Cruiseturisme har vært i stor vekst de senere årene, og det har blitt stor oppmerksomhet rundt at cruiseturister legger igjen mindre penger i lokalsamfunnene de besøker, enn det andre turistgrupper gjør. Cruiseturisme skaper også miljøutfordringer, kanskje særlig ved at krav til landstrøm og utbygging av landstrøm er kommet for kort, sånn at mange cruiseskip ligger med motorene i gang ved kai og skaper lokal forurensning i tillegg til

sine utslipp av CO₂. Arbeiderpartiet har derfor fremmet et forslag i denne saken om at Stortinget bør få til behandling en sak om bærekraft i cruisenæringen. Det har jo vært en diskusjon om begrepet «bærekraft», her er det i hvert fall ment både økonomisk og miljømessig.

Akkurat nå, når ingen vil reise på cruise, er det ikke noe vanskelig å se at det også har vært attraktivt å få besøk av disse cruiseskipene, i tillegg til de problemene som beskrives i representantforslaget. Havnene i Norge er stort sett kommunalt eid, og mange kommuner har brukt store ressurser på å tiltrekke seg cruiseskip til sine havner. Mange cruiseturister kjøper utflukter av lokale aktører og besøker attraksjoner som derved får en bedre økonomi.

Besøk av cruiseskip er i stor grad lokalt regulert og bør fortsette å være det, men det er et unntak, og det gjelder cruiseskip i nordområdene eller Arktis. Det er mye som tilsier at beredskapen der er for dårlig, og at en ulykke med et cruiseskip i Arktis vil kunne føre til at vi ikke vil kunne redde passasjerene. Jeg har lyst til å vise til de to prosjektene SARINOR 1 og SARINOR 2, som er drevet av den maritime næringen selv, også inkludert Kystvakten, og som viser at den store veksten i cruiseaktivitet i polare farvann har skjedd uten at den grunnleggende infrastrukturen legger til rette for å drive innenfor den samme risikorammen som man kan forvente seg ellers i Norge. Derfor har Arbeiderpartiet også foreslått at nordområdene må lenger fram i vurderingene av beredskapen knyttet til cruisetrafikken i nordområdene.

Med dette tar jeg opp de forslagene Arbeiderpartiet er med på.

Presidenten: Representanten Åsunn Lyngedal har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Geir Pollestad (Sp) [14:18:31]: Denne saka vart jo lagd fram og for så vidt òg behandla i ei tid då ein var bekymra for belastninga som cruiseturismen påførte byar og lokalsamfunn langs kysten. Cruisesesongen 2020 vil vel sannsynlegvis dei same byane og tettstadene få oppleve korleis det er utan cruiseturistar. Det kan jo vera ein god målestokk for å koma tilbake og seia kva ein likte best – når det var mange cruiseturistar, eller når det ikkje var nokon. Eg trur at sanninga og den beste løysinga ligg ein plass midt mellom desse situasjonane.

Eg håper at regjeringsspartia og Framstegspartiet ser den moglegheita me har no, når det gjeld cruisenæringa, til å ta ein restart, sjå kva slags cruiseturisme me ønskjer i Noreg, og kva føringar me kan leggja på næringa. Difor skulle eg ønskt at fleire kunne støtta forslag nr. 2, frå Arbeidarpartiet og Senterpartiet, der me ber regjeringa på eigna måte leggja fram ei samla sak om berekraft i cruisenæringa. Eg ser jo det litt artige i at eg i den førre saka gjorde litt narr av bruken av ordet «berekraft», men la

oss leggja det litt til side i denne saka, for det er det dette handlar om.

Så vil eg knyta ein liten kommentar til innlegget frå Arbeidarpartiet om cruisetrafikk i nordområda. Det kjem me tilbake til i ei seinare sak om sjøtryggleik. Sjølv om ein ikkje har beredskap for å handtere eit cruiseskip med 4 000 passasjerar som f.eks. er i ferd med å søkke i nordområda, betyr jo ikkje det nødvendigvis at beredskapen er for dårleg. Me må ta diskusjonen om me ønskjer å sleppa til desse cruiseskipa i desse områda. Er desse passasjerane klar over at det ikkje er nokon som sit klare med eit helikopter for å koma og henta dei viss båten dei er om bord i, får trøbbel? Eg trur ein ærlegare kommunikasjon knytt til beredskapen i nordområda òg er ei vurdering.

Øg forslag nr. 4 meiner eg er om eit tema som ein burde ta på alvor.

Viss eg kan håpa at nye tider kan gjera at ein får nye vurderingar, er det at regjeringa burde gje tilslutning til forslag nr. 2 og forslag nr. 4 i saka.

Statsråd Iselin Nybø [14:21:34]: Innledningsvis vil jeg minne om det som er regjeringens mål med reiselivspolitikken. Det er å ha størst mulig samlet verdiskaping innenfor bærekraftige rammer, og det gjelder også for cruisetrafikken.

Cruisenæringen skal ta hensyn til klima og miljø, i likhet med annen økonomisk virksomhet, og jeg ønsker også at cruisetrafikken i større grad skal bidra til lokal verdiskaping. Jeg vil allikevel minne om at cruise allerede utgjør et viktig marked for lokalt næringsliv på mange reisemål, og det er – som det også ble sagt av representanten Pollestad – noe vi vil bli minnet på i månedene framover, når effekten av den pågående koronaepidemien slår inn i reiselivet for fullt. Norske reisemål vil bli berørt sterkt av den bråstansen i cruisetrafikken som vi ser framover nå.

Mange av stortingsrepresentantenes forslag er knyttet til klima og miljø. Regjeringen har som ambisjon å halvere utslippene fra innenriks sjøfart og fiske innen 2030. I vår handlingsplan for grønn skipsfart fra 2019 gjennomgås mulige grep for hvordan vi skal lykkes med dette, og det omfatter også cruisetrafikken. Et konkret tiltak fra regjeringen for å redusere lokal forurensning er de nye miljøkravene som ble innført i verdensarvfjordene i 2019, og Sjøfartsdirektoratet utreder nå om disse kravene også bør gjelde i andre norske farvann.

Dette representantforslaget legger opp til at myndighetene skal pålegge cruisenæringen å benytte seg av tjenester fra lokalt næringsliv, som lokale guider eller matprodusenter. Jeg mener at næringsaktører selv må stå fritt til å bestemme om – og med hvem – de vil inngå avtaler. Norske bedrifter har selv ansvaret for å utvikle

attraktive varer og tjenester som cruiseselskapene og passasjerene deres ønsker å kjøpe.

Fra myndighetenes side legger vi til rette for økt innovasjon i bedriftene, bl.a. gjennom Innovasjon Norges ordninger. Regjeringens beslutning om å dreie reiselivsoppdraget til Innovasjon Norge fra markedsføring til utviklingsarbeid har som ett av sine mål å styrke reiselivsprodukter som tilbys av norske bedrifter på norske reisemål.

Den pågående koronapandemien har rammet reiselivet veldig hardt, og også cruiseselskapene ligger nå nede for telling. Det er umulig å si hvor omfattende ringvirkningene av dette vil bli, men vi vet allerede at norske cruisedestinasjoner vil stå overfor en annen virkelighet og andre utfordringer de neste årene, enn de gjorde da dette forslaget ble lagt fram og behandlet i komiteen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Geir Pollestad (Sp) [14:24:51]: Cruisenæringa er den mest omdiskuterte delen av norsk reiseliv. No vil me få eit år og ein sesong der konfliktnivået vil vera lågt, fordi det vil vera færre cruiseskip. Då tenkjer eg og Senterpartiet at det er ein god idé å bruka det året til òg å gjera dei avvegingane som er knytte til cruiseturismen, som må gjerast.

Mitt spørsmål er: Vil statsråden vera open for å koma med ei samla sak om cruisenæringa og ulike utfordringar knytte til ho, med bl.a. ein del av dei forslaga som har vorte reiste i representantforslaget her?

Statsråd Iselin Nybø [14:25:47]: Vi er i en spesiell situasjon nå. Én ting er at vi vil få, som representanten Pollestad sa, en periode uten mye cruisetrafikk, og hva skal vi bruke den perioden til? Innovasjon Norge er satt til å gjøre en jobb for oss når det gjelder reiselivet. Men å stå her nå og si akkurat hvordan dette blir framover, synes jeg er litt vanskelig. Nå har regjeringen kalt inn ulike bransjer til møter for å diskutere veien videre og veien ut av denne koronasituasjonen. Det som skiller reiselivet fra en del andre bransjer, er måten den har blitt rammet på. Det skjedde fort, og det kommer til å vare lenge for reiselivet. Reiselivet kommer til å ha ulike behov på ulike tidspunkt. Så vi må se på reiselivet på nytt, og vi må involvere Innovasjon Norge og bransjen selv i dette og i de ulike vurderingene som må gjøres framover.

Geir Pollestad (Sp) [14:26:54]: For veldig mange av disse byane, tettstadene og bygdene som vert ramma av nedgangen i cruiseturismen, vil dette verka inn på heile turistnæringa, for det er nedgang i reiselivet elles òg. Det er kanskje litt på sida av saka me diskuterer no, men eg vågar å spørja om Nærings- og fiskerideparte-

mentet og Innovasjon Noreg har ein eigen strategi eller nokre planar for korleis ein skal bidra til at fleire nordmenn denne sommaren legg ferien til Noreg, for bl.a. å kompensera for bortfallet av cruiseturistar.

Statsråd Iselin Nybø [14:27:37]: Det er en spesiell sommer vi går inn i. Det er helserådene som til enhver tid gjelder, som også er førende for hvor mye vi kan bevege oss rundt omkring, men vi åpner opp samfunnet litt etter litt. Jeg har i alle fall et håp om at det skal være mulig å reise på ferie i Norge i sommer. Det er også bakgrunnen for at vi nå har endret Innovasjon Norges mandat, slik at de pengene som før var forbeholdt markedsføring i utlandet, nå kan brukes til markedsføring i Norge. Vi får håpe at folk, selv om de har veldig lyst til å reise på hytta si i sommer, også bruker det reiselivet vi har, at de benytter seg av hoteller og reiselivsaktørene rundt omkring i det ganske land, og at dette blir den sommeren man får oppleve Lofoten, Vesterålen, Sørlandet, Ryfylkeøyene, Røros eller hva man måtte drømme om. Jeg tror det er et marked blant nordmenn, i alle fall denne sommeren, når vi ikke kommer oss så langt ut i verden.

Åsunn Lyngedal (A) [14:28:47]: Vi vet at det er problemer rundt beredskapen for cruiseskip i polare farvann, og det jeg kunne ønske et svar på, er om det er gjort vurderinger av antall skip som bør befinne seg i polare områder til enhver tid, og kanskje også størrelsen på de cruiseskipene, altså hvor mange passasjerer det bør være om bord.

Er det gjort noen sånne vurderinger med tanke på å sette begrensninger fra regjeringens side?

Statsråd Iselin Nybø [14:29:19]: Spørsmål om beredskapen, særlig knyttet til nordområdene, som representanten egentlig spør om, er det best å rette til Justisdepartementet, som sitter med det ansvaret.

Men regjeringen besluttet i november i fjor å oppnevne et utvalg som skal vurdere utfordringene knyttet til sjøsikkerhet og beredskap i forbindelse med cruisetrafikk. Det er helt riktig, som representanten sier, at det gir oss noen ekstra utfordringer med turisme og ikke minst cruisetrafikken i nordområdene, både fordi det er langt, fordi det er utilgjengelig, og fordi vær- og vindforhold kan være uberegnelig. Dette er noe som Justisdepartementet er oppmerksom på og jobber med.

Åsunn Lyngedal (A) [14:30:14]: Det ble åpnet her for å snakke litt om den situasjonen vi står i. Det er flere meldinger som nå kommer fra regjeringen. På den ene siden har vi nå lov til å reise på hytta igjen. Statsministeren har utfordret oss på å være turister i eget ferieland dette året. Samtidig sier helseministeren at vi må

unngå unødvendige fritidsreiser. Jeg vet ikke hva som skulle være nødvendige fritidsreiser, som man absolutt må gjøre, så jeg lurte litt på hva man ser på som de nødvendige fritidsreisene man kan gjøre framover.

Statsråd Iselin Nybø [14:30:57]: De restriksjonene vi nå lever under, som regjeringen har satt, er satt også etter råd fra og i samråd med helsemyndighetene. Etter hvert som vi har fått bedre kontroll på smitten, har vi også åpnet opp samfunnet vårt mer og mer. Nå begynner barnehagene, så skal skolene starte opp, og hytteforbudet er blitt lempet på.

Vi har et håp om at vi, selv om vi fortsatt må leve med en del restriksjoner, kan åpne opp samfunnet enda mer, at det vil være mulig å reise på både nødvendige og unødvendige fritidsreiser til sommeren, og at vi sånn sett kan benytte oss av i alle fall vårt eget land og vårt eget nærområde som feriedestinasjon.

Men jeg som næringsminister er også opptatt av at folk som har muligheten til det, også kan bruke penger og på den måten støtte næringslivet. Det er klart at det er fint å reise på hytta, men det er enda bedre for næringslivet om en tar en hotellovernatting og benytter seg av noen serveringstilbud, reiselivsaktører, opplevelsesreiser osv.

Arne Nævra (SV) [14:32:12]: Det er godt å være på plass igjen i salen.

Jeg har notert meg at mange forskjellige statsråder som har kommentert dette forslaget – det er mange statsråder involvert i kommentarene til det, fordi dette forslaget speiler ganske mange felt – hele tida henviser til handlingsrommet, at det er handlingsrom i den nye havne- og farvannsloven. Jeg var med og behandlet den i transportkomiteen, og jeg kan ikke se at det er så veldig stort handlingsrom. De kan omgå og tolke regelverket på et vis, men det må da være en grunn til at 13 lokale cruisehavner hadde det forslaget sitt, i 14 punkter – i februar i fjor, var det vel – som SV har ført videre hit til Stortinget. Ser ikke statsråden at de faktisk har et poeng når de ber om flere verktøy til å regulere cruisetrafikken?

Statsråd Iselin Nybø [14:33:11]: Det er klart at cruisenæringen er, som det ble sagt tidligere, blant de mest diskuterte, eller omdiskuterte, delene av turistnæringen. Det er vel mange som ser at det har både positive og negative sider ved seg, for på den ene siden bringer det folk inn, det gir arbeidsplasser, og det gir muligheter for næringslivet i den kommunen. Samtidig er forurenning kanskje noe av det som har blitt trukket fram som det mest utfordrende. Kommunene har i dag store muligheter til å begrense antallet passasjerer og antallet cruiseanløp gjennom den rollen de har som eier av havn, og gjennom de avtalene de inngår med rederiene.

Jeg forstår at det er et vanskelig dilemma for kommunene – på den ene siden å ville tiltrekke seg og på den andre siden å ville stille krav eller legge til rette for at dette skal gå best mulig overens med lokalsamfunnene som sådan. Derfor er det bra å se at vi nå stiller krav om verdensarvfjordene og utslipp der, landstrøm – man har sett på mange viktige tiltak for å gjøre det enda bedre.

Arne Nævra (SV) [14:34:21]: Jeg takker for svaret, men jeg registrerer at det ikke kan være så lett for Venstre å ikke gå hakket videre med den grønne sektoren når det gjelder cruisetrafikken. Det må være litt vondt, for vi gjør jo faktisk det i veldig mange forslag her, der vi ønsker å sette krav, der vi ønsker å følge opp de lokale cruisehavnene for å sette krav, for å innrette næringen på et skifte. En av disse – vi kan nesten si – litt lavt hengende fruktene som det burde vært greit å gjennomføre, er det som ni store organisasjoner innenfor reiselivsbransjen lanserte i 2018: veikartet for en bærekraftig turistnæring. Der ønsket vi at de strengere kravene som var sør for 62. breddegrad, selvfølgelig også skulle gjelde nord for 62. breddegrad. Det er ganske utrolig at det ikke har vært gjennomført før. Jeg ser at miljøministeren er interessert i å se på det. Kan statsråden si lite grann om hvordan hun vil følge opp dette fra sin side?

Statsråd Iselin Nybø [14:35:23]: Akkurat nå står vi i en veldig spesiell situasjon for cruisenæringen, men også for turismen og reiselivet generelt. Framover blir det en stor jobb for meg som næringsminister å ha dialog med reiselivet, for vi skal jo en gang tilbake igjen til en litt mer normalisert hverdag enn det denne sesongen kommer til å bli. Da er det et spørsmål om hvordan vi skal komme oss gjennom det, men også: Hvordan skal vi være på den andre siden? Min opplevelse er at reiselivet generelt selvfølgelig er veldig opptatt av inntjening og det som de nå står midt oppe i med manglende inntjening, men også at de er opptatt av bærekraft. De er opptatt av det som turistene også i framtiden kommer til å etterspørre: Hvordan kan vi bli et attraktivt og bærekraftig reisemål? Det må gjelde hele reiselivet. Det er bl.a. de diskusjonene vi nå skal ha med bransjen, som handler om veien ut av den situasjonen vi er i.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Arne Nævra (SV) [14:36:35]: Det er sjølsagt beklagelig at vi i dag har et helt annet bakteppe for cruisenæringen enn vi hadde for bare to-tre måneder siden. Men ting vil vel, som statsråden sier, bli normalisert

igjen – det får vi tro. I hvert fall vil vi komme et godt stykke på vei til normalisering. Det er sant å si ikke et virus' lumske krumspring som skal legge reguleringer på cruisenæringen for oss. Det er det kloke og gjennomtenkte politiske beslutninger som skal gjøre.

Det er tre sterke grunner til at SV har satt fram dette representantforslaget, og alle som har fulgt med i debatten rundt cruisetrafikken, kjenner det bakteppet: Cruisebåten og cruiseturisten har vært en versting på utslipp. Det er uomtvistelig. Cruisebåtene blir større og større, de blir flere og flere, og de beslaglegger små destinasjoner fullstendig. Cruiseturisten legger dessuten veldig lite penger igjen lokalt. Cruiseselskapene benytter også i altfor liten grad lokale tjenesteleverandører når de klapper til kai.

Dette er kjensgjerninger. Dette har sjølsagt cruisehavnene og de mest attraktive cruisekommunene for lengst skjönt. Det var derfor de 13 cruisehavnene, bestående av både de største byene i Norge og verdensarvfjordene, i februar 2019 la fram en liste med 14 felles miljøkrav til cruisenæringen. De ville ha hjelp av nasjonale myndigheter både til å sette krav til næringen og til sjøl å få lokale verktøy til å styre næringen. Det var derfor SV svarte på dette med å ta alle disse kravene hit til Stortinget.

I tillegg framsetter altså SV et forslag som vi synes er både framtidsrettet og spenstig, og som tar opp i seg reguleringsmekanismer som mange har etterspurt. Vi foreslår altså en slags konsesjonsordning for cruisenæringen, hvor et begrenset antall konsesjoner auksjoneres ut hvert år, basert på tåleevne for natur og kystsamfunn. I konsesjonsvilkårene kan det stilles krav til lavutslipp ved seiling og nullutslipp ved kai, og til kjøp av lokal mat og bruk av lokale guider. Altså: Denne auksjonen går ikke ut på å overby destinasjonen med penger til å kjøpe seg adgang. Nei, aktørene skal overgå hverandre på best miljøkriterier, best bruk av lokale guider og tjenester, best bruk av lokal mat og ressurser totalt, og dessuten være best på ordnede lønns- og arbeidsforhold. Tenk på hva en slik løsning kunne ha betydd for cruisenæringen og for det lokale miljøet.

Nei, ingen støttet dette i komiteen. Om det hørtes spennende ut, kunne man jo eventuelt sagt at vi kunne utredet dette. Da kunne jo komitémedlemmene ha kommet med andre forslag – men nei, ingenting.

Jeg tar opp alle forslagene som vi har fremmet. Jeg vil også annonsere at vi vil støtte Arbeiderpartiet og Senterpartiets forslag.

Presidenten: Representanten Arne Nævra har tatt opp de forslagene han refererte til.

Tom-Christer Nilsen (H) [14:40:06]: Til siste taler vil jeg replisere at det i flertallsmerknaden fra komiteen også ligger en merknad om å se på utvidelsen av ECA-

området, der det vises til at bruken av tungolje allerede er regulert i 87 pst. av farvannet rundt Svalbard. Samtidig er det riktig å si at den typen reguleringer er vanskelige for Norge å innføre unilateralt i hele det området som vi nå snakker om, for store deler av det er i internasjonalt farvann.

Jeg vil knytte noen bemerkninger til komitéleders kommentarer rundt forslaget om å utrede en bærekraftig cruiseskipnæring. Jeg er ikke fremmed for at det kan være naturlig å se nærmere på det forslaget ved en senere anledning. Akkurat nå tror og observerer jeg at vi er i en situasjon der det er vanskelig å ta en dialog med selskaper og virksomheter på randen av konkurs om hva de skal investere i for å omstille selskapene til en helt annen drift. Jeg tror en skal være klar over at det er relativt store kapitalinvesteringer på både land og sjø i disse tilfellene, og vi er akkurat nå i en situasjon hvor de har mer enn nok med arbeidet med å sørge for å holde kreditorer unna selskapet og å holde liv i seg selv for å se om de kan eksistere i framtiden.

Det er lagt et godt grunnlag gjennom grønn skipsfart-meldingen og gjennom tiltakene som nå gjøres for landstrøm rundt omkring i landet. Jeg tenker vi får god mulighet til å komme tilbake til spørsmålet når situasjonen er mer normalisert, og når det er mulig å tenke seg å ha en dialog med næringen om noe annet enn om hvordan den skal overleve.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [14:42:08]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Terje Aasland, Geir Pollestad og Torgeir Knag Fylkesnes om å sikre norske lønns- og arbeidsvilkår i norske farvann og på norsk sokkel (Innst. 226 S (2019–2020), jf. Dokument 8:18 S (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen. Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [14:43:00] (ordfører for saken): Først vil jeg takke komiteen for et veldig godt samarbeid i behandlingen av saken.

Den maritime næringen er en av de viktigste næringene i Norge. Intensjonen i representantforslaget er å

styrke konkurransefortrinnene til denne næringen gjennom å få flere norske sjøfolk. Hele Stortinget står bak den målsettingen. Norge skal fortsatt være en sterk sjøfartsnasjon, og derfor må vi ha norske sjøfolk.

Representantforslaget forutsetter at norske lønns- og arbeidsvilkår i norske farvann og på norsk sokkel vil føre til flere norske sjøfolk, og foreslår et partssammensatt utvalg med et bundet mandat. Utvalget skal foreslå lovendringer og ordninger for å gjennomføre norske lønns- og arbeidsvilkår for den skipsfarten som foregår i norske farvann og på norsk sokkel. Utvalgets forslag skal framlegges i den varslede stortingsmeldingen om maritim næring. Den meldingen kommer til Stortinget i løpet av høstsesjonen og skal gi en nærmere vurdering av forslaget om å innføre norske lønns- og arbeidsvilkår. Det er grunn til å tro at utvalgets arbeid vil forsinke meldingen betydelig.

Eksterne utredninger gjør det klart at det finnes et juridisk handlingsrom til å innføre norske lønns- og arbeidsvilkår. Det er for øvrig verdt å merke seg at de faglige juridiske vurderingene er noe ulike og strekker seg fra en mer konservativ til en mer liberal tolkning. Det store spørsmålet blir derfor ikke om det kan innføres, men om det bør innføres. Da må vi se på de antatte konsekvensene.

Menon Economics er mest positive. Deres utredning sier at en innføring kan øke sysselsettingen med 1 000 sjøfolk bosatt i Norge, men sier samtidig at de samfunnsøkonomiske kostnadene kan bli betydelige. Fra andre hold blir det påstått at innføring av norske lønns- og arbeidsvilkår tvert imot kan føre til at det blir færre norske sjøfolk, fordi båteiere ikke lenger har råd til å hyre nordmenn utenfor norsk farvann på grunn av økte lønnskostnader. Noen spår også slutten på de maritime klyngene på Vestlandet. Nettolønnsordningen kan settes i fare. Det kan ha store konsekvenser for over 11 000 sjøfolk som faller inn under ordningen i dag.

Det er altså ikke en enkel sak. Stortingsflertallet landet derfor på et utvalg med et ubundet og utvidet mandat. Utvalget skal styrke norsk maritim kompetanse, sikre norske sjøfolk på norske skip, sikre norske rederiers konkurransekraft og komme med sin konklusjon parallelt med behandlingen av den maritime meldingen og slik ikke forsinke den. Vi vil at næringen skal styrkes i sin helhet, inkludert flere norske sjøfolk. Vi er tydelige på at vi ønsker at utvalget også skal vurdere hvordan nettolønnsordningen kan styrkes, og ikke minst vurdere mulighetene og konsekvensene av å innføre norske lønns- og arbeidsvilkår. Vi vil sette de norske sjøfolkene først. Vi skal gjøre det vi kan for norske sjøfolk, men det skal gjøres på den beste og den riktige måten.

Jeg tar opp innstillingen.

Presidenten: Presidenten kan orientere om at det ikke er nødvendig å ta opp innstillingen – det er kun forslagene som skal tas opp.

Terje Aasland (A) [14:46:21]: Norske lønns- og arbeidsvilkår er grunnleggende for Arbeiderpartiet. Vi mener det er helt vesentlige faktorer – om det er innenfor industribedriften, om det er på byggeplassen, om det er ute på en rigg, om det er på en oljeplattform, eller om det er om bord i en båt som gjør oppdrag på norsk sokkel eller i norsk farvann. Med bakgrunn i denne helt naturlige begrunnelsen og helt naturlige sammenligningen har vi fremmet et forslag, sammen med Senterpartiet og SV, om å sikre norske lønns- og arbeidsvilkår i norsk farvann og på norsk sokkel.

Vi hadde tro på at et sånt forslag kunne få flertall i Stortinget, nettopp fordi Fremskrittspartiet ved gjentatte anledninger har sagt at de ønsker det, samtidig som de hevder at de er sjøfolkenes parti. Derfor ble det en god åpning når en fikk to rapporter – én bestilt av regjeringen, én av Sjømannsforbundet og LO – som begge konkluderer med at det er fullt mulig å gjennomføre et krav om norske lønns- og arbeidsvilkår. Ja, det kan være noen utfordringer, det kan være noen heftelser, men det er fullt mulig å gjøre det.

Sånn sett burde det jo være et godt grunnlag for at en nå kunne stadfeste et så viktig premiss som at norske lønns- og arbeidsvilkår skal følges – om det er om bord i en båt, eller om det er på en industriarbeidsplass eller på en byggeplass. Men høyrepartiene vil jo ikke det. For hva er det høyrepartiene gjør i innstillingen? Jo, de lytter mer til Rederiforbundets problematisering enn de hører på f.eks. Sjømannsforbundets veldig klare oppfordring om å støtte det forslaget som er framlagt i dag.

Så velger altså Fremskrittspartiet å lytte til Rederiforbundet og gå sammen med Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti og danne flertall mot et forslag som er konkret når det gjelder norske lønns- og arbeidsvilkår om bord i båter i norsk farvann og på norsk sokkel. Det er helt uforståelig. Og det er en vesentlig forskjell mellom det regjeringspartiene og høyrepartiene nå foreslår, og det mindretallet foreslår: Vi vil sikre at det partssammensatte utvalget får et konkret oppdrag om å utarbeide forslag til norske lønn- og arbeidsvilkår om bord i båter i norsk farvann og på norsk sokkel, mens det som Fremskrittspartiet og regjeringspartiene fremmer, som er innstillingen, overhodet ikke har noen anvisning når det gjelder oppbyggingen rundt norske lønns- og arbeidsvilkår for sjøfolkene. Tvert om: Det er en tåkelegging av hovedspørsmålet som Fremskrittspartiet har klart å få til gjennom det arbeidet de har gjort i denne saken.

Presidenten: Skal representanten ta opp forslag?

Terje Aasland (A) [14:49:34]: Takk for påminnelsen!

Det er en ære for meg å ta opp det forslaget som Arbeiderpartiet, sammen med Senterpartiet og SV, har fremmet.

Presidenten: Da har representanten Terje Aasland tatt opp det forslaget han refererte til.

Tom-Christer Nilsen (H) [14:50:02]: Jeg vil innledningsvis si at i denne sammenhengen hadde det ikke vært noen ulempe om dette partssammensatte utvalget leverte hurtigere enn det som er angitt, og lenge før utløpet av fristen, ved årsskiftet, for å fjerne usikkerheten rundt dette så tidlig som mulig i den situasjonen vi nå er i.

Proessen i behandlingen av denne saken har vist en varierende grad av sikkerhet hos dem som deltar i debatten, og en stor grad av usikkerhet fra fagmiljøer om hvorvidt det som er skissert i dette representantforslaget, faktisk er gjennomførbart. I en slik situasjon har jeg vanskelig for å se at det er hensiktsmessig å nedsette et partssammensatt utvalg som skal ha et bundet mandat om å foreslå måter å gjennomføre noe på som muligens ikke er gjennomførbart i den formen en har pekt på. I tillegg blir det underlig med et utvalg som får dette oppdraget, når deler av dette partssammensatte utvalget formodentlig mener at dette ikke bør eller kan gjennomføres. På toppen av det savner forslaget fullstendig en konsekvensutredning om hva som kan skje med norske skip i andre lands farvann om dette blir prinsippet. Dette prinsippet bryter med det som til nå har vært grunnleggende, at det er flaggstatens regelverk som gjelder om bord. Det er svært vanskelig å se for seg hvordan man skal praktisere et regelverk som innebærer at hver gang man krysser grensen for økonomisk sone i Nordsjøen, skal det inntre nye tariffbestemmelser i noen minutter, dager eller timer. En kan også spørre seg hvorfor dette området pekes ut, ettersom det her i all hovedsak er norske sjøfolk og norske tariffier. Dermed blir også referansen til sosial dumping noe søkt i denne sammenhengen.

Det kom i høringen fram spørsmål om skip som hadde bekvemmelighetsflagg fra utenfor EØS-området, og drev regulær nærtransport mellom norske havner. Dette er ikke tillatt etter dagens regelverk og ikke en aktuell problemstilling når det gjelder dette forslaget.

Norge legger mye ressurser i å holde skip under norsk flagg og sørge for at det er gode rammebetingelser for norske sjøfolk – og for norske rederier, ikke minst. Nettolønnsordningen, særskilte garantiordninger og en særskilt og mer fordelaktig selskapsordning er noen viktige tiltak for dette. Dette gjør vi for å sikre konkurransevilkårene for en norsk maritim næring som gir høy kom-

petanse, innovasjon og verdiskaping, og som sysselsetter mange i den maritime klyngen. Jeg mener at vi kontinuerlig må vurdere hvordan vi kan gi klyngen gode rammevilkår, og i dette lyset er forslaget som fremmes av regjeringspartiene og Fremskrittspartiet, en god oppfølging av et kontinuerlig forbedringsarbeid for å sørge for en konkurransedyktig maritim klynge.

Geir Pollestad (Sp) [14:52:33] (leiar i komiteen): For Senterpartiet handlar denne saka om tre spørsmål.

Det første er: Skal norske løns- og arbeidsvilkår gjelde for arbeid som vert gjort i Noreg? Senterpartiet svarer eit klart ja på det spørsmålet.

Det neste spørsmålet er: Er norsk sokkel og norske farvatn ein del av Noreg? Senterpartiet svarer eit klart ja på det spørsmålet.

Det tredje spørsmålet er: Er det handlingsrom i lovverket for å stilla krav om norske løns- og arbeidsvilkår i Noreg? Det er det ikkje Senterpartiet som skal svara på, det byggjer me på dei utgreiingane som er bestilt både frå regjeringa og frå sjøfolka sine eigne organisasjonar. Og svaret er ja, det finst eit juridisk handlingsrom for å gjera dette.

Dette er tre viktige spørsmål, men politikk handlar om å danna fleirtal. Då treng opposisjonen Framstegspartiet med på laget, og då er spørsmål nr. 4: Kan me og norske sjøfolk stola på Framstegspartiet? Her er dessverre svaret nei.

Eg kunne starta med Carl I. Hagens engasjement for å innføra NIS-loven. No er det såpass lenge sidan at eg skal hoppa bukk over det. Men me kan ta eksempel frå den tida Framstegspartiet har sete i regjering, ei tid då dei har utvikla seg til å verta eit Mini-Høgre. For det var ei regjering med Framstegspartiet som pressa fram den endringa som sette 700 Color Line-tilsette i fare. Det var berre beinhard jobbing frå opposisjonen, og spesielt Kristeleg Folkeparti, som redda arbeidsplassane til desse sjøfolka. Det er Framstegspartiet med finansminister og partileiar Siv Jensen som har påført norske sjøfolk målretta skatteskerpingar. Det er heilt klart at Framstegspartiet tidlegare har teke til orde for å utvida bruken av NIS-flagg i norske farvatn. Det har vore ein lang kamp for å få Framstegspartiet med på å utgreia handlingsrommet for å innføra norske løns- og arbeidsvilkår. Og når handlingsrommet er klargjort, set Framstegspartiet seg på ny på bakbeina.

Historia har vist at Framstegspartiet både aktivt og passivt motarbeider norske sjøfolk. Framstegspartiet opptrer som ei blanding av piratar og isfjell. Så svaret er at ein ikkje kan stola på Framstegspartiet.

For Senterpartiet handlar den maritime næringa om å ha sjøfolk, men også om å ha solide norske reiarlag. Difor er me opptekne av å finna den balansen. Me

ønsker ei reiarlagsnæring som har ein mest mogleg norsk ståstad – ansvarlege reiarlag som bidreg til det norske samfunnet og til lokalsamfunna sine. Me trur at eit krav om norske løns- og arbeidsvilkår gjennomført på ein god måte vil vera ein styrke for både norske sjøfolk, norske reiarlag og norsk verdiskaping.

Arne Nævra (SV) [14:55:41]: Bakgrunnen for dette forslaget og hele denne saken er ganske kjent – elendige lønns- og arbeidsforhold på skip i norske farvann. Det kan vanskelig kalles annet enn sosial dumping, det er sånn det er definert, og det har vært et forhold som organisasjonene har vært opptatt av i årevis.

Regjeringspartiene vil vente og vurdere og utrede igjen, enda mer. Men virkningene på alle områder er belyst og drøftet i begge disse utredningene som det er henvist til, som er gjort både fra regjeringa og fra organisasjonenes side. Er det sånn at motstanderne kanskje har fått svar de ikke har ønsket seg i disse utredningene, at det er derfor de ønsker mer utredning? De sier det er mangel på utredninger. Er det bare vikarierende argumenter for høyresida i denne saken? Det er ganske naturlig å spørre om det, for regjeringas holdning kan vanskelig kalles annet enn trenering.

Torbjørn Røe Isaksen, da han var næringsminister, har kommentert denne saken. Han sier:

«Å innføre et krav om norske lønns- og arbeidsvilkår på utenlandske skip i norske farvann og på norsk sokkel vil være en tydelig endring i norsk skipsfartspolitik, som potensielt kan få store konsekvenser for næringen.»

Ja, sjølsagt er dette et stort og viktig spørsmål for næringen, men sånn argumentasjon har jo bestandig kommet fra næringene og fra høyresida. Sånn er det. Hvis man ikke har registrert det, har man politisk grå stær. Hva er den prinsipielle forskjellen på å jobbe til lands og til vanns? Det skjønner jeg ikke. Hvorfor skal en flytende arbeidsplass ha langt dårligere forhold enn en med fast grunn under føttene? Det har jeg vanskelig for å forstå.

Flertallsforslaget fra bl.a. Fremskrittspartiet sier ingenting om at de virkelig vil noe. De sier faktisk ikke noe som helst om en konkret innføring av gode lønns- og arbeidsvilkår. Riktignok foreligger det en merknad fra de borgerlige som sier at utvalget skal vurdere konsekvensene av å innføre norske lønns- og arbeidsvilkår, men forslaget sier altså ikke et eneste ord om at utvalget skal se på hvordan et slikt krav konkret kan innføres, og konsekvensene av de eventuelle virkemidlene. Når man ser på Fremskrittspartiets forslag i sin helhet, er det derimot temmelig tydelig, sånn som jeg ser det, at de argumenterer sterkt imot et sånt krav, og det er betimelig å stille spørsmål om partiet i det hele tatt har tenkt seg å gå i ret-

ning av en regulering av arbeidsmarkedet i norske farvann overhodet.

Jeg har lagt merke til nå, flere ganger, at Fremskrittspartiet på et vis har mistet mange grupper i sin velgerskare, drosjesjåfører og langtransportsjåfører, og nå er det faktisk også sjøfolk.

André N. Skjelstad (V) [14:59:00]: Mer enn 20 000 nordmenn arbeider på skip hvert eneste år. Norge har en lang og stolt skipstradisjon, og maritim næring er en av våre viktigste næringer. Det at over 20 000 nordmenn har sitt arbeid til sjøs, har stor betydning for konkurranseevnen til næringen og er med på å sikre jobb og verdiskaping over hele landet. Det er fortsatt et stort potensial for å skape nye arbeidsplasser knyttet til havnæringen og sjøfolk som viktig potensiell verdiskaping. Norske sjøfolk har attraktiv kompetanse og er etterspurte fagarbeidere. Norske sjøfolk er også en viktig ressurs i den nasjonale beredskapen i norske farvann og på sokkelen.

Nettolønnsordningen som sikrer norsk maritim kompetanse og rekruttering av norske sjøfolk, er styrket av denne regjeringen ved at den bl.a. har blitt lovfestet. Tilskuddsordningen ble også utvidet i 2017, sånn at rederiene fikk motta fullt tilskudd for sjøfolk om bord på olje- og kjemikalietankere, gasstankere og roroskip i NIS-registeret. Endringen ble innrettet sånn at det ikke svekker konkurransekraften til Norsk ordinært skipsregister, NOR, og i motsetning til det opposisjonen hevder, har det vært en økning i registreringen i NOR-systemet, ikke en nedgang.

Fordi det er viktig å ha tilstrekkelig og god maritim kompetanse i Norge, mener Venstre at vi bør vurdere å styrke rammevilkårene for norske sjøfolk sånn at det blir enda flere norske sjøfolk om bord i norske skip. Samtidig er det viktig å huske på at maritim næring er i sterk internasjonal konkurranse. Taper norske skip konkurranseevnen, taper vi også arbeidsplasser. Derfor er det viktig at et partssammensatt utvalg får et fritt mandat til å se på hvordan norske lønns- og arbeidsvilkår kan styrkes uten at norske skip taper konkurransekraften.

Forslaget fra Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet tar ikke inn over seg det faktum at en blind innføring av norske lønns- og arbeidsvilkår vil kunne utradere masse arbeidsplasser. Skikkelige arbeidsvilkår og frihet fra sosial dumping er en selvfølge. Folk må ha gode arbeidsforhold som gjør at det er mulig å leve godt i landet de oppholder seg i. Det er også viktig at en skaper positive resultater for selskapene. Det er like viktig til havs som det er til lands. Et ryddig og godt arbeidsliv er en av Norges stolte tradisjoner, hvor trepartssamarbeidet er av helt avgjørende betydning.

Nå i koronakrisen har vi sett betydningen av trepartssamarbeidet og også hvordan samarbeid, ikke konflikt, bidrar til at vi får de beste resultatene. Venstres Paal Berg sto i sin tid i spissen for utviklingen av byggesteinerne i det som skulle bli trepartssamarbeidet.

Vi arbeider for et samfunn der konflikt og uenighet blir håndtert gjennom dialog og samarbeid. Det er som regel et sted midt imellom de beste løsningene finnes. Derfor er det gledelig at Stortinget i dag vedtar at det skal nedsettes et partssammensatt utvalg for å vurdere tiltakene som kan styrke norsk maritim kompetanse, sikre norske sjøfolk på norske skip og sikre norske rederiers konkurransekraft. Nettopp den maritime næringen er også en del av spydspissen innenfor utvikling av ny grønn teknologi.

Magne Rømmetveit hadde her teke over presidentplassen.

Statsråd Iselin Nybø [15:02:05]: Den maritime næringen har en helt sentral posisjon blant norske havnæringer og norsk næringsliv og bidrar til verdiskaping og arbeidsplasser over hele landet. Norske maritime bedrifter og arbeidstakere forvalter teknologi og kompetanse som utgjør et internasjonalt konkurransefortrinn innenfor en rekke segmenter. Det er det viktig å ta vare på også framover.

For regjeringen er det avgjørende å legge til rette for at den maritime næringen opprettholder sin internasjonale konkurransekraft og evne til verdiskaping og sysselsetting i hele landet. Det er også bakgrunnen for at regjeringen nå jobber med en stortingsmelding om maritim politikk.

I likhet med forslagsstillerne og komiteens øvrige medlemmer har jeg tiltro til den norske modellen og til at trepartssamarbeidet kan bidra til å finne gode løsninger for norsk næringsliv. Fartsområdeutvalget er et eksempel på nettopp det, der utvalgets anbefalinger ble fulgt opp av regjeringen, med positive virkninger for næringen.

Samtidig støtter jeg flertallets vurdering om ikke på forhånd å bestemme hva som skal være utfallet av utvalgets arbeid, men heller la utvalget selv vurdere ulike tiltak som kan styrke norsk maritim kompetanse, sikre norske sjøfolk og sikre norske rederiers konkurransekraft.

Selv om mulighetene for å innføre et krav om norske lønns- og arbeidsvilkår i norske farvann og på norsk sokkel har vært gjenstand for grundige utredninger, er det også mange vurderinger og vanskelige avveininger som gjenstår, ikke minst om innføringen av et slikt krav vil bidra til en positiv utvikling for norsk maritim næring som helhet.

Jeg merker meg at en samlet næringskomité ønsker at det nedsettes et partssammensatt maritimt utvalg. Jeg tar sikte på å etablere et slikt utvalg så raskt som situasjonen tillater det. Jeg legger også til grunn, som det også ble sagt av saksordføreren, at Stortinget ikke vil protestere hvis de har mulighet til å levere før årsskiftet.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Terje Aasland (A) [15:04:58]: Det var klargjørende, det næringsministeren sa. Hun vil ikke pålegge utvalget å jobbe med et krav om at en skal fremme tiltak når det gjelder norske lønns- og arbeidsvilkår. Men kan næringsministeren begrunne hvorfor det ikke bør stilles krav nå om at et partssammensatt utvalg skal foreslå tiltak, lovendringer og ordninger når det gjelder å få på plass norske lønns- og arbeidsvilkår for den skipsfarten som foregår i norske farvann og på norsk sokkel?

Statsråd Iselin Nybø [15:05:27]: Den debatten som har vært om et partssammensatt utvalg, har ikke skjedd som følge av noe som regjeringen har lagt fram. Vi jobber med vår maritime stortingsmelding og har jobbet med den på vanlig måte. Denne debatten er noe som Stortinget selv har løftet i komiteen, og jeg registrerer at det er en uenighet. Jeg mener at partene her – som i mange andre tilfeller – har mye godt å bidra med, men jeg mener også at vi må gi dem frihet innenfor mandatet til å komme med de forslagene og tiltakene på eget initiativ, heller enn at vi skal fastsette det på forhånd.

Terje Aasland (A) [15:06:07]: En kan sette spørsmålstegn ved hva et utvalg uten et mandat fra Stortinget egentlig skal gjøre. Utgangspunktet for forslaget er å få på plass en ordning for norske lønns- og arbeidsvilkår i norske farvann og på norsk sokkel. Det er et ganske viktig prinsipp innenfor den norske modellen. Da er mitt spørsmål igjen:

Tror næringsministeren at et partssammensatt utvalg som ikke er pålagt å komme med konkrete forslag, vil komme med konkrete forslag?

Statsråd Iselin Nybø [15:06:46]: Jeg synes det er et godt spørsmål fra representanten, for jeg har hatt møte med partene og diskutert denne saken, og jeg ser at de står veldig langt fra hverandre. Hva de blir enige om, er vanskelig å si på forhånd, men min erfaring er at når folk setter seg ned i et rom og diskuterer, kan det komme gode ting ut av det. Så jeg mener absolutt at partene har noe å bidra med her, og jeg mener absolutt at et slikt utvalg også vil kunne komme med viktige stemmer selv om de ikke skulle bli enige i utvalget. Jeg mener det er godt redegjort for i disse to rapportene – både den som regjeringen bestilte, og den som er bestilt av andre, og som er levert av Menon og Universitetet i

Oslo. Jeg mener i alle fall at vi har fått gode juridiske vurderinger. Det må tas politiske avveininger og politiske beslutninger, og det mener jeg at et slikt partssammensatt utvalg kan bidra til.

Terje Aasland (A) [15:07:50]: Ja, og det er da vi blir veldig uenige, for da mener jeg at et partssammensatt utvalg burde foreslått konkrete løsninger for hvordan de kan tenke seg det, slik at de hadde et konkret mandat, slik at de måtte anwise en vei, selv om det er krevende, og selv om det kanskje blir uenigheter i et slikt partssammensatt utvalg, for det vil det kunne være. Så kunne det bli tatt en politisk beslutning i etterkant om hva en ville.

Dette er da heller ikke regjeringens utvalg, slik jeg forstår det. Det er noe de setter sammen fort og raskt, uten veldig klare føringer. Men hvis en faktisk ønsker å oppnå norske lønns- og arbeidsvilkår, burde bestillingen nå ha vært konkret overfor det partssammensatte utvalget, slik at en raskt kunne fått et forslag som en politisk kunne vurdert om en ville gjennomføre eller ikke. Men det er nettopp det som flertallet nå hindrer mindretallet i å få nedsatt. Det synes jeg er beklagelig. Jeg hadde håpet at næringsministeren kunne bidratt til at denne typen debatter hadde vært noe mer klargjørende også i ettertid, og at en ikke nok en gang kom inn i en meget uklar og uavklart situasjon.

Statsråd Iselin Nybø [15:08:57]: Jeg skjønner at mindretallet gjerne skulle hatt flertall for sitt forslag. Det er jo den debatten komiteen har hatt, og der et flertall har landet på en noe annen formulering enn det representanten Aasland og mindretallet hadde ønsket seg. Men når det gjelder selve debatten, vil representanten og Stortinget få anledning til å diskutere senere, for vi jobber nå med en stortingsmelding om dette. Det skal settes ned et partssammensatt utvalg som skal jobbe med problemstillingen. Så jeg tror ikke representanten trenger å være redd for at han ikke skal få si sin mening og votere over selve saken, for det vil komme – ikke på dette tidspunktet, men på et senere tidspunkt.

Geir Pollestad (Sp) [15:09:51]: I det forslaget som ligg an til å få fleirtal i dag, står det at ein skal vurdere tiltak som kan styrkja norsk maritim kompetanse, sikra norske sjøfolk osv. Eitt av dei aktuelle tiltaka er norske løns- og arbeidsvilkår, og dersom ein skal vurdere konsekvensane av dette, må ein jo sjå korleis ein kan gjennomføra dette – for å forstå konsekvensane.

Spørsmålet mitt er: Meiner statsråden at det vedtaket som fleirtalet er i ferd med å fatta i dag, er ei naturleg oppfølging av det, og at ein òg vil greia ut lovendringar og ordningar for å gjennomføra norske løns- og arbeidsvilkår?

Statsråd Iselin Nybø [15:10:38]: Dette spørsmålet, om norske lønns- og arbeidsvilkår, er noe som regjeringen ikke har behandlet, nettopp fordi vi jobber med en stortingsmelding der dette vil være naturlig å løfte fram i den sammenhengen. Nå blir det satt ned et partssammensatt utvalg som også vil kunne bidra inn i det. Vi sitter jo med juridiske vurderinger, to juridiske rapporter, som viser et handlingsrom. Det som blir den store og vanskelige politiske avveiningen, er totaliteten – ikke spørsmålet om det er mulig som sådan, men om det er gunstig, helheten sett under ett. Det er den jobben vi skal gjøre nå. Så vil dette partssammensatte utvalget som Stortinget nå ber oss om å sette ned, noe jeg selvfølgelig vil gjøre så fort som overhodet mulig, kunne komme med viktige betraktninger og viktige innspill – en viktig del av en slik avveining.

Geir Pollestad (Sp) [15:11:37]: Eg meiner det kanskje kan vera greitt å avklara regjeringas prinsipielle syn på dette. Då har eg eigentleg to spørsmål: Meiner regjeringa at det skal vera norske løns- og arbeidsvilkår for arbeid utført i Noreg? Og meiner regjeringa at norsk sokkel og norske farvatn er ein del av Noreg?

Statsråd Iselin Nybø [15:12:04]: Jeg mener at det er spørsmål som vi må ta stilling til i forbindelse med den stortingsmeldingen som vi ennå ikke har tatt stilling til. Det er ikke slik at det ikke også er norske lønns- og arbeidsvilkår som i dag tilbys på skip, men det er ulike regelverk som gjelder for NOR-registrerte og for NIS-registrerte, og hvordan de driver i våre farvann, som gir ulike bestemmelser og ulikt regelverk. Det er klart at den vurderingen må vi ta. Den vurderingen har vi ikke landet ennå. Derfor har ikke regjeringen tatt stilling til det ennå, men vi kommer til å gjøre det i forbindelse med den stortingsmeldingen som vi jobber med nå.

Arne Nævra (SV) [15:12:57]: Vi har to utredninger på bordet, og en har vurdert både juridiske sider og økonomiske og næringsmessige sider av denne saken. Da er det store spørsmålet: Hva er det statsråden mener kan tilføres nå, med enda en utredning? Det er det store spørsmålet.

Hva menes med totaliteten, som statsråden snakker om? Når det f.eks. gjelder sosial dumping: Er det slik at i en slik totalitet vil regjeringa vurdere om sosial dumping er en pris å betale?

Statsråd Iselin Nybø [15:13:49]: Denne rapporten viser et juridisk handlingsrom. Samtidig er det de vurderingene vi må gjøre rundt helheten, som gjenstår. Det viser også rapporten til. Blant annet viser den til at konsekvensene av å stille krav om norske lønns- og arbeidsvilkår er usikre, bl.a. fordi det er usikkert hvordan

rederier og eventuelt andre vil tilpasse seg et slikt krav. Utredningen peker også på at den største potensielt negative virkningen for norsk sysselsetting og verdiskaping vil være økte kostnader, noe som gjør det ulønnsomt å utvinne marginale petroleumsfunn på norsk sokkel. Så er det kanskje noen som mener at det er å slå to fluer i en smekk, men dette er den vurderingen som regjeringen må gjøre. Men jeg minner om, som jeg sa i mitt forrige svar også, at på NOR-skip er det ikke tillatt å benytte internasjonale lønns- og arbeidsbetingelser – her må vi gi norske lønns- og arbeidsvilkår. På NIS-skip registrert i NIS og i åpne utenlandske registre er det andre regelverk, så det er ikke et entydig bilde i dag heller.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Dei talarane som heretter får ordet, har òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [15:15:10]: For det første vil jeg bare si at det er utrolig frekt av representanten Pollestad å beskyldte Fremskrittspartiet for eventuelt å ville flagge ut Color Line. Det synes jeg var litt småråttent gjort, men det er nå så.

Representanten Aaslands argumentasjon i saken bærer preg av noe han var veldig opptatt av i en tidligere sak i dag, eierskapsmeldingen – nemlig prinsipper. Forskjellen nå er at når en er opptatt av prinsipper, gir en mer eller mindre blaffen i eventuelle konsekvenser. Som det har kommet fram av de forskjellige rapportene som har vært, er det ingen sjørettslige hindringer for å innføre norske lønns- og arbeidsvilkår på norsk sokkel og i norske farvann, og Fremskrittspartiet er tilhenger av at vi skal ha det. Men det kan hende det koster mer enn det smaker, hvis en innføring av dette gjør at en kanskje må se på andre tillegg.

Representanten Skjelstad var i sitt innlegg inne på at vi er i en internasjonal konkurransesituasjon, og taper vi konkurransekraft, taper vi også sjøfolk. Vi kan havne i den situasjonen – og jeg sier *kan* – med skip som går i norske farvann og med norske lønns- og arbeidsvilkår, at vi kan risikere at vi får en lønnsomhet som blir så dårlig at skipene ikke vil gå inn, og en taper da kontrakter og anbud i norske farvann, eller det blir så ulønnsomt at en ikke finner mulighet til å gjøre det i det hele tatt. En slik situasjon vil ikke skipsnæringen ha godt av, og det vil i hvert fall ikke norske sjøfolk ha godt av. Det er ikke slik som noen tror, at skipsnæringen er en gedigen, utømmelig gullgrube. Slike konsekvenser tror jeg det er viktig å få gått igjennom i det partssammensatte utvalget, og det utvalget skal gå igjennom hvordan en eventuelt kan innføre norske lønns- og arbeidsvilkår på norsk sokkel. Det er en del av den diskusjonen de skal ha, som også næringsministeren var inne på.

Jeg blir litt oppgitt når jeg hører hvordan representanten Aasland argumenterer når det gjelder sosial dumping. Vi har en del skip i dag som seiler på norsk sokkel under andre flagg, som har filippinere om bord, som har lønns- og arbeidsvilkår som ligger på et meget høyt filippinsk nivå, men som selvsagt ikke er på et norsk nivå. Da må vi ta med oss også at det er norske organisasjoner, LO, som er med og forhandler og godkjenner disse avtalene. Så hvis dette er sosial dumping, er altså Arbeiderpartiets premissleverandør, nemlig LO, med på sosial dumping.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [15:18:22]: Hvor godt det er å bo i et land, og kvaliteten på et samfunn, kan bl.a. måles på lønningene til de lavest lønte. Derfor er denne debatten veldig prinsipielt viktig for hvordan det faktisk skal være å bo i Norge og leve livet vårt her.

Her snakker vi om arbeid som utføres helt ned til 35 kr i timen. Det påvirker selvfølgelig også samfunnsstrukturene ellers i landet vårt. Dette er kunnskap innenfor bl.a. det å drive med praktisk arbeid på sjøen med maritim virksomhet.

Derfor er dette en viktig sak også for en kar fra Innlandet. Selv om jeg ikke har jobbet på sjøen selv, har jo dette betydning for hvordan landet vårt skal fungere i stort. Å innføre det forslaget som Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV fremmer i dag, ville vært et stort framskritt for landet vårt.

Det er helt motsatt av det representanten Ørsal Johansen prøver å framstille det som. For LO vil naturligvis få en stor drahjelp i sin forhandlingsposisjon dersom Stortinget skulle fastsette ved tydelig vedtak at i Norge er det norske lønns- og arbeidsvilkår som gjelder. Det er jo det samarbeidet som vi er veldig stolt over, for vi vet at den jobben vi gjør her på Stortinget, sammen med det dyktige tillitsvalgte gjør, er det som sørger for at familier og arbeidsfolk får gode liv.

Koronasituasjonen viser oss hvor sårbare vi som samfunn er, når lønningene innenfor flere viktige deler av samfunnet vårt er under det det går an å leve av i Norge. Til og med et spørsmål som om vi har nok mat, blir påvirket av den typen forhold. Derfor er dette en av dagens veldig viktige saker som vi har i Stortinget. Det er trist at Fremskrittspartiet går imot det, men det tegner opp et viktig veivalg fram mot stortingsvalget i 2021, om vi skal starte opp på en storrengjøring i det norske arbeidslivet på felt etter felt. Da vil arbeidsforholdene på sokkelen og på sjøen være et av de områdene som vi tar inn i vår storrengjøring.

Geir Pollestad (Sp) [15:20:57]: Det er ofte hardt å høyra realitetane, for dei kan gjera vondt, og når ein minner Framstegspartiet på at dei sat i den regjeringa som opna for at Color Line kunne byta ut 700 norske

tilsette – det var altså ei regjering Framstegspartiet var med i – forstår eg at det gjer vondt å høyra på.

Grunnen til at eg tok ordet, var at eg oppfatta at representanten Ørsal Johansen sa i innlegget sitt at ein som ein del av dette arbeidet skulle få ei vurdering av korleis ein kan innføra norske løns- og arbeidsvilkår – at det ligg innanfor mandatet som ein gjev.

Eg oppfatta næringsministeren i sitt innlegg gå i ei anna retning, så eg meiner at fleirtalskameratane regjeringspartia og Framstegspartiet før debatten er ferdig, bør avklara i kva grad me kan venta at det som ein del av dette arbeidet vert gjennomført ei utgreiing av korleis ein kan innføra norske løns- og arbeidsvilkår i norske farvatn og på norsk sokkel. Det hadde vore veldig til hjelp for debatten om me fekk den avklaringa, for mi oppfatning av debatten så langt er at næringsministeren svarte nei på det spørsmålet, mens representanten Ørsal Johansen svarte ja. Det at Framstegspartiet feiltolkar avtalar dei inngår med regjeringspartia, trur eg me som ein annan opposisjon må ta eit ansvar for å hindra at skjer framover, for oppi dette er det nokre uskuldige tredje-partar som denne ukklarleiken rammar.

Arne Nævra (SV) [15:23:12]: Det er ikke meningen å trenere eller utsette denne debatten unødvendig, sjøl om saken kanskje ser ut til å bli trenert – for å si det sånn.

Det som jeg tror er vanskelig for mange å forstå, er at det skal være en slags logikk i skillet mellom land og vann når det gjelder arbeidsforholdene. Jeg tror ikke folk flest skjønner det, når de setter seg inn i forholdene, hvordan situasjonen ligger an. For å nevne det: Vi har bygg og anlegg, vi har kabotasjekjøring i Norge – områder som man i utgangspunktet kanskje kan si er så mye konkurranseutsatt at der må vi være forsiktige med norske, gode lønns- og arbeidsforhold. Men så har vi klart å få det til – dersom det da blir kontrollert ordentlig, det er jo en annen sak. Men vi har det der, vi har fått det til på landjorda på et vis. Og da kan man jo lure på hva det er som skiller arbeidsplasser til lands og til vanns.

Jeg vil da skjønne sjøfolk som har en slik holdning at de ser på regjeringas holdninger som en trenering. Jeg sjøl kan ikke fatte noe annet.

Jeg hadde lyst til å oppsummere på en ordentlig måte Fremskrittspartiets holdning her, for jeg fikk dårlig tid til det i forrige innlegg. Jeg har lagt merke til at Fremskrittspartiet nå i flere saker begynner å miste fotfestet i mange leirer. På mitt felt, i transportkomiteen, har vi sett det på to klare områder:

De gikk i full mundur inn for frislippet på drosjene. Det var tidligere en bastion i Fremskrittspartiet, de hadde velgere blant drosjeeierne og drosjesjåførene. Det er

nå en saga blott, vil jeg påstå. Såpass mye har jeg vært rundt.

De hadde tidligere fotfeste blant trailersjåførere, tror jeg, i hvert fall ønsket de å stå fram som at det var et slags fotfeste for dem. Nå er også det i stor grad tapt, på grunn av liberalisering med utenlandske vogntog i Norge og dårlig kontroll – med statsråd fra Fremskrittspartiet i to omganger.

Og så kommer altså dette med sosial dumping blant sjøfolk. Det er det tredje området hvor Fremskrittspartiet har ønsket at de skal ha et fotfeste, og de henviser til dem som en slags velgergruppe. Da må jeg si at det står ganske trist til, og jeg vil kikke litt videre i krystallkula og se hvilke andre grupper de etter hvert vil miste. Men de har ingen troverdighet lenger når det gjelder sosial dumping og kontroll på det området, med hensyn til å få inn norske lønns- og arbeidsvilkår i arbeidslivet.

Terje Aasland (A) [15:26:20]: Til representanten Ørsal Johansen kan jeg si at jeg ikke nevnte sosial dumping i mitt innlegg. Det burde jeg kanskje ha gjort, for når konkurransen vinnes ved å underby lønns- og arbeidsvilkår om bord i en båt, er det etter min betraktning sosial dumping. Det foregår det mye av, uansett hvilke avtaler som er godkjent.

Så blir det gjort til et poeng at hvis vi stiller krav om norske lønns- og arbeidsvilkår på norsk sokkel og i norsk farvann, vil det bety at man ikke kan ta oppdrag på norsk sokkel med norske båter eller med norsk flagg. Med respekt å melde: Det er en kortslutning i resonnementet, fordi det vil være like konkurransevilkår for alle – når man skal gjøre oppdrag, når man skal ha arbeid på norsk sokkel eller i norsk farvann, må man tilby norske lønns- og arbeidsvilkår. Det må jo være en styrke for konkurransekraften, det må være en styrke for den norske modellen, og det må være noe av det vi ønsker: rettferdige forhold for helt vanlige folk. Om man seiler om bord i et utenlandskregistrert fartøy eller et norskregistrert fartøy, er det norske lønns- og arbeidsvilkår som gjelder for arbeid i norsk farvann og på norsk sokkel, akkurat som det skal gjøre det på land. Så jeg forstår ikke de resonnementene.

Da man hørte næringsministeren, både i sin innledning og i replikkordskiftet, burde det ha ringt en alvorlig bjelle hos Fremskrittspartiet, som har vært opptatt av – etter det jeg forstår – norske lønns- og arbeidsvilkår i norsk farvann og på norsk sokkel. Næringsministeren argumenterte hardt for at dette ikke er regjeringens utvalg, og de vil ikke instruere utvalget om å komme med noen forslag til tiltak om norske lønns- og arbeidsvilkår. Så det er høyst usikkert hva som kommer ut av dette partssammensatte utvalget som regjeringen nå skal sette ned, og som blir uten et bundet eller konkret mandat

når det gjelder norske lønns- og arbeidsvilkår. Forstå det, den som kan.

At Fremskrittspartiet ikke tør å være seg selv – eller ikke er seg selv eller hvordan de nå opptrer – er vanskelig å forstå, for en viser janusansiktet sitt når en i mediene sier noe og her i salen gjør noe helt annet. Da er en ureddelig – en har ført mange bak lyset. Når regjeringen legger fram den maritime meldingen og dette partssammensatte utvalget er ferdig, er jeg overbevist om at norske sjøfolk kommer til å føle seg dolket i ryggen på grunn av manglende handlekraft i Stortinget for nettopp å stå på for sårt tiltrengte vilkår for sjøfolk som gjør en anstendig jobb i norsk farvann og på norsk sokkel. Dette er en trist dag i så måte.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [15:29:41]: Det er ikke sånn at Fremskrittspartiet sier nei til norske lønns- og arbeidsvilkår. Som representanten Pollestad var inne på, finnes det et juridisk handlingsrom for å innføre norske lønns- og arbeidsvilkår på norsk sokkel og i norske farvann. Men Fremskrittspartiet, i likhet med de tre andre partiene som danner flertallet, ønsker å få en skikkelig gjennomgang og vurdering av konsekvensene av det.

Vi vil ha flere norske sjøfolk på norske skip. Da må vi være sikre på at det er det som blir resultatet om vi innfører norske lønns- og arbeidsvilkår. Representanten Aasland sa i sitt innlegg at innføring av norske lønns- og arbeidsvilkår kan ha noen utfordringer og noen heftelser. Dersom utfordringene og heftelsene som representanten Aasland nevnte, fører til at norske sjøfolk kastes på land, er ikke Fremskrittspartiet med. Da vil Fremskrittspartiet – i motsetning til Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV – heller ha et grundigere beslutningsgrunnlag for å sikre at vi unngår at norske sjøfolk kastes på land.

Norsk maritim kompetanse er viktig på sokkelen og i de maritime klyngene. Fremskrittspartiet er opptatt av at vi også i framtiden skal ha norske sjøfolk både i våre egne farvann og i utenriksfart.

Når representantene Aasland og Pollestad hevder at Fremskrittspartiet svikter sjøfolkene, er det direkte feil. På vår vakt i regjering har vi gjort mye for å bedre sjøfolks rammebetingelser og forutsigbarhet, og det skal vi også gjøre i framtiden.

I motsetning til da Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV styrte, har tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk blitt styrket. I tillegg har vi i regjering lovfestet tilskuddsordningen og utvidet den til også å gjelde spesialisert «deep sea»-virksomhet, noe som har ført til en økt andel norske sjøfolk. Vi har i dag over 90 pst. norske sjøfolk på norsk sokkel. I tillegg har vi styrket den maritime utdanningen, og vi har styrket Eksportkreditt Norge og

GIEK. Det er gjort noen justeringer i eksportfinansieringstilbudet, og sånn er det blitt enklere for norske verft å oppnå byggelån. Og vi har forhindret utflaggingen av Color Line.

Våre forslag vil ikke utsette en innføring av tiltak som vil styrke betingelsene for norske sjøfolk. Om utvalget konkluderer med at norske lønns- og arbeidsvilkår er løsningen, uten noen utfordringer og heftelser, vil vi i Fremskrittspartiet i behandlingen av den maritime meldingen bidra til å innføre det.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [15:32:52]: Aller først må jeg bare få understreke én eneste ting: Det var langt fra – langt fra – representanten Pollestad og Senterpartiet som snudde regjeringen i Color Line-saken.

Når det gjelder saken vi diskuterer, var representanten Strifeldt inne på mye av det jeg ville gå gjennom, og han gjorde det veldig klart hva Fremskrittspartiets ståsted er i denne saken. Vi vil ha norske lønns- og arbeidsvilkår, men det vil også bli konsekvenser. Vi vil vurdere tiltak som gjør at norsk maritim næring ikke blir svekket på grunn av dette. Vi skal ha inn norske lønns- og arbeidsvilkår, men ikke hvis det, som representanten Strifeldt uttrykte det, går ut over norske sjøfolk og vi får færre norske sjøfolk på norske båter og på norsk sokkel.

Vi svikter ikke norske sjøfolk selv om vi ikke stemmer for Arbeiderpartiets og Senterpartiets forslag. Vi har lagt fram et forslag som vil føre til at vi ivaretar hele den norske sjøfartsnæringen, både sjøfolk og båteiere, og det er i grunnen viktig for at vi i det hele tatt skal ha en maritim næring i Norge.

Så er vi inne på de anklagene om sosial dumping som kommer. Det er klart at det sikkert foregår sosial dumping på dette området, som det gjør på land, men når vi leser i innstillingen at det mellom norske havner fast går skip der sjøfolkene tjener 35 kr i timen, vil nok både jeg og andre vite hvilke skip det er, for det er strengt ulovlig den dag i dag, og det er et lovverk som skal ivareta dette. Dette vil vi gjerne få dokumentasjon på, for mange vil være interessert i å få en avklaring på dette.

Uansett: Denne saken om norske lønns- og arbeidsvilkår er ikke ferdigbehandlet. Det er heller ikke den maritime meldingen, som man skulle kunne tro av det man hører noen si fra denne talerstolen. Den maritime meldingen blir lagt fram til høsten. Der kommer dette opp. Et utvalg skal nedsettes, og det vil gjøre sine vurderinger og legge fram sine konklusjoner. Ut fra dette skal vi fatte vår konklusjon i denne salen. Jeg håper at vi kommer så langt at vi får norske lønns- og arbeidsvilkår på norsk sokkel, men som sagt ikke hvis det skjer på bekostning av norske sjøfolk.

Tom-Christer Nilsen (H) [15:35:37]: Jeg registrerer at representanten fra Arbeiderpartiet beskriver det som

uredelig å ville vite konsekvensene av de vedtak en fatter. Det tenker jeg kanskje vi skal legge oss på minnet til framtidige debatter.

Jeg tar ordet i saken nå fordi det har vært stilt spørsmål om hva som skal utredes. Fra Høyres ståsted legger vi i hvert fall til grunn den merknaden som fører opp mot forslag til vedtak. I den merknaden – og der har vi felles forståelse med Fremskrittspartiet, slik Fremskrittspartiet har beskrevet det i løpet av debatten – står det at konsekvensene av å innføre norske lønns- og arbeidsvilkår på norsk sokkel er en del av det som utvalget skal vurdere. Slik sett tenker jeg at når man leser merknaden som ender med at «Flertallet fremmer derfor følgende forslag», så er det også naturlig å legge det til grunn som omfanget av det utvalget skal utrede.

Presidenten: Terje Aasland har hatt ordet to gonger tidlegare i debatten og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Terje Aasland (A) [15:35:55]: Det er Stortinget som må ta ansvaret for den situasjonen som er på norsk sokkel og i norske farvann. Det er det ingen andre som kan gjøre, og vi har nå anledning til å være veldig tydelige på hvilken retning vi vil at dette skal ta.

Det beste, når oppgavene kan være krevende og utfordrende, er å be partene om å finne løsningene. Ikke sant? Det er en god løsning. Jeg er helt overbevist om at de vil finne gode svar på krevende spørsmål og vil klare å komme med konkrete forslag til både retningslinjer, instruksjer og lover, nettopp for å følge opp det som er intensjonen i Stortinget. Men da må også stortingsflertallet si det. Det er jo det som er problemet med det som Fremskrittspartiet og regjeringspartiene nå er enige om, for det anviser ikke noe om norske lønns- og arbeidsvilkår. Jeg kan jo da utfordre Fremskrittspartiet til å stemme for også mindretallets forslag, både innstillingen og mindretallets forslag. Da er en sikret en utredning om både konsekvensene og forholdet til norske lønns- og arbeidsvilkår. Det var det en burde gjort hvis en hadde hatt litt anstendighet igjen.

Presidenten: Representanten Morten Ørsal Johansen har hatt ordet to gonger tidlegare i debatten og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [15:38:15]: Jeg vet ikke hvem som skal snakke om anstendighet her, men det skal jeg la ligge.

Hvis representanten Aasland hadde hatt det han kaller «anstendighet», kunne han kanskje ha gått for det forslaget som flertallet legger fram, som ivaretar alle sider ved saken, og som sørger for at vi får en utredning som ser på konsekvensene av alle sider i saken. Og som

representanten fra Høyre uttrykte det her: Det ligger innenfor mandatet at de skal ta norske lønns- og arbeidsvilkår med i sin vurdering, men at man også skal vurdere konsekvensene av det – noe også representanten Aasland i et tidligere innlegg innrømte var der. Er det ikke da greit å få alt på banen og få det lagt fram når vi behandler den maritime meldingen? Så får vi en debatt om den maritime meldingen, og så får vi gjort et vedtak som er verdig de norske sjøfolkene. Det synes jeg også Arbeiderpartiet kan være med på – å få til en helhetlig vurdering av dette. Det er anstendighet.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [15:39:20]

Innstilling fra næringskomiteen om Samhandling for bedre sjøtryggleik (Innst. 203 S (2019–2020), jf. Meld. St. 30 (2018–2019))

Presidenten: Etter ønske frå næringskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve høve til inntil seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

Steinar Reiten (KrF) [15:40:10] (ordfører for saken): Først vil jeg få takke komiteen for godt samarbeid ved behandlingen av Meld. St. 30 for 2018–2019. Jeg vil kort komme inn på noen av de viktigste momentene som blir løftet fram i innstillingen fra komiteen.

Når det gjelder sikkerhet knyttet til skip og mannskap, uttrykker komiteen støtte til en ny risikobasert metodikk for tilsyn med skip som Sjøfartsdirektoratet innførte fra og med sommeren 2017. Komiteen understreker likevel viktigheten av at en slik omlegging ikke medfører svekkelse av Sjøfartsdirektoratets rutiner når det gjelder oppfølging av bestemmelsene om sikkerhetsbemanning i forskrift om bemanning av norske skip. Komiteen forventer en god og løpende dialog mellom departementet og Sjøfartsdirektoratet for å sikre gode samhandlingsrutiner ved fastsettelse av sikkerhetsbemanning og understreker betydningen av et vel fungerende trepartssamarbeid for å ivareta det.

Videre merker komiteen seg at det i de senere årene har skjedd en betydelig styrking av rednings- og beredskapskapasiteten på Svalbard. Komiteen mener at det er en ønsket utvikling som bør fortsette.

Komiteen uttrykker videre støtte til regjeringens forslag om å etablere en arktisk maritim kompetan-

senode under ledelse av Maritimt Forum for å imøtekomme behovet for god og oppdatert maritim kompetanse for mannskap om bord på skip som trafikkerer arktiske farvann. For å kunne levere den kompetansen vil både universiteter, fagskoler og videregående skoler bli viktige deltakere.

En viktig del av stortingsmeldingen er omtalen av sikkerheten til fritidsbåter. Her er det særlig to temaer som har fått de ulike partiene i komiteen til å innta ulike standpunkt, for det første spørsmålet om det skal innføres en lavere promillegrense for førere av fritidsbåter, og for det andre spørsmålet om det allerede nå skal innføres et eget sertifikat for førere av hurtiggående fartøyer. Når det gjelder det første, viser regjeringspartiene til at de omkomne i de fleste av de rusrelaterte dødsulykkene i referanseåret 2018 hadde en vesentlig høyere promille enn dagens grense på 0,8. Regjeringspartiene viser videre til at Statens havarikommisjon for transport anbefaler mer kunnskapsinnhenting om sammenhengen mellom ruspåvirkning og føring av fritidsbåter. Konklusjonen er at regjeringen ikke vil senke promillegrensen nå, men at en ber Sjøfartsdirektoratet om å utarbeide et bedre fakta- og statistikkgrunnlag knyttet til ulykker med fritidsbåter. Det er en samlet komité som ber om at sammenhengen mellom ruspåvirkning og ulykker, særlig med hurtiggående fartøyer, da blir prioritert.

Når det gjelder spørsmålet om innføring av et eget sertifikat for førere av hurtiggående fritidsbåter, har også regjeringspartiene valgt å avvente en endelig konklusjon. Regjeringen vil vurdere om det skal innføres et eget teoretisk og praktisk kurs for førere av fritidsbåter med en toppfart på over 50 knop, og vi registrerer at en samlet komité imøteser en rask avklaring.

Åsunn Lyngedal (A) [15:43:21]: Jeg vil også takke komiteen, og særlig saksordføreren, for et godt samarbeid i denne saken.

Norge er en stolt og viktig sjøfartsnasjon, og dermed er det viktig med sjøsikkerhet og kystberedskap. Fra Arbeiderpartiets side hadde vi kanskje ønsket oss litt flere konkrete tiltak i meldingen. Blant annet etterlyser vi fortsettelsen av det kompetansesenteret for oljevern og mot marin forøpling som skulle bygges opp i Lofoten og Vesterålen. Der mangler vi den delen som skal i gang i Vesterålen, på Fiskebøl. Videre har regjeringen siden 2015 bebudet en fagskole for brann og beredskap. Vi vet at beredskapen i kommunene i stor grad gjennomføres av brann- og redningspersonell der, og den fagskolen hadde vært fin å få på plass.

For Arbeiderpartiet er sjøsikkerhet og beredskap i nordområdene viktig. I en tidligere sak i dag har vi også vært innom prosjektene SARINOR 1 og 2 og øvelsene innenfor disse prosjektene som heter SARex, der man

har fått kartlagt dagens beredskap mot både akutt forurensning og bergingsoperasjoner. Det viser seg at man i nordområdene mener man ikke har den grunnleggende infrastrukturen til å legge til rette for å drifte innenfor den samme risikorammen som ellers på fastlandet.

Arbeiderpartiet mener at den redningsaksjonen vi så i mars, da cruiseskipet «Viking Sky» kom i havsnød ved Hustadvika, ville hatt et katastrofalt annerledes utfall i nordområdene. Derfor er det viktig at det i innstillingen er pekt på viktigheten av en arktisk maritim kompetanseklunge. Det er bra at det ser ut til at den kan komme på plass, under ledelse av Maritimt Forum Nord, for øvelsene i nord har vist at den menneskelige faktoren, nemlig kompetansen, er viktig.

På de fleste områder i samfunnet går tallet på ulykker og omkomne ned. Det er dessverre ikke tilfellet når det gjelder ulykker knyttet til bruk av fritidsbåt. Fritidsbåtsikkerhet var etterlyst særskilt av Stortinget i denne meldingen. 21 døde i fritidsbåtulykker i 2018, 28 døde i 2019. Når det gjelder ulykkene i 2018, vet vi at i 8 av 21 var promille involvert. Rus var ukjent i like mange tilfeller. Altså: Det er ikke målt. I dag kan en voksen mann på 85 kilo drikke tre halvlitere, og det er lov. Det som veldig ofte skjer når man har drukket tre halvlitere, er at man tenker at den fjerde kanskje ikke er så farlig. Som saksordføreren var inne på: Ofte har de som omkommer på havet, høyere promille enn 0,8. Arbeiderpartiet mener det er på tide å senke promillegrensen til 0,2.

Med det tar jeg opp de forslag som Arbeiderpartiet har fremmet.

Presidenten: Representanten Åsunn Lyngedal har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Tom-Christer Nilsen (H) [15:46:43]: Jeg vil her i hovedsak slutte meg til det saksordføreren har sagt i sitt innlegg. Jeg er svært glad for at vi har fått en sånn gjennomgang av sjøsikkerheten. For en øyboer som meg, som fra vinduet kan observere både vettig og uvetting båtferdsel – både næringsbåtferdsel og fritidsbåtferdsel – vil jeg si at de fleste faktisk oppfører seg godt på sjøen. Likevel: Det er store utfordringer, spesielt for et land med store havområder og få mennesker. Så store havområder som vi administrerer, vil selvfølgelig bety at utfordringene blir store med å kontrollere dem og sikre dem.

Det er stor enighet om de tilnærmingene som er til dette arbeidet, men samtidig er utfordringene også store og vil være store uansett hva slags dimensjonering vi gir av redningssystemet.

På fritidsbåtsiden, med større motorer og mer fart, kommer også utfordringene for båtførerne. Fritidsbåter i dag kan ha en toppfart langt over de MTB-ene av Hauk-klassen vi så langs fjordene våre for noen år tilbake.

Enkelte, om enn få, kan konkurrere med dagens Skjold-klases 60 knop. Likevel er det andre typer ulykker som dominerer statistikken når det gjelder drukningsulykker: Fall i sjø fra fartøy, ofte ved land, og fra brygger utgjør relativt sett en stor del av statistikken. Her er det verdt å merke seg at de forslag som har vært oppe i debatten, i all hovedsak dreier seg om tiltak rettet mot båtføreren og ferdsele med båt. Det har formodningen mot seg at de foreslåtte tiltakene som er rettet mot når båten er i bevegelse, vil ha særlig effekt for den typen ulykker som egentlig dominerer statistikken. Av 86 drukningsulykker i 2019 var 23 knyttet til bruk av motorisert fritidsbåt, og 33 var knyttet til fall i sjø fra land, ifølge Redningsselskapets statistikk. Dette er et mønster over flere år. Det beskriver at utfordringen er bredere enn det vi kanskje tradisjonelt tilnærmer oss, og det understreker hvor viktig holdningsarbeid, svømmetrening og bruk av flytemidler og redningsvest er. Redningsvest bør være like selvfølgelig i båt som sikkerhetsbelte i bil.

Jeg er glad for at parallelt med arbeidet med denne meldingen har en også revidert regelverket for bruk av båt i undervisningsøyemed, f.eks. for sjøspeidere, skoler og barnehager, slik at en har fått en fornuftig avveining mellom sikkerhet og aktivitet, som gjør at det nå er mulig å bruke båt og sjøliv i opplæringen. Dette er viktig, for vi er et øyfolk – i hvert fall jeg, for min del – og et kystfolk. De som ikke bor langs kysten, har som oftest en elv eller en innsjø i nærheten. Å lære om gledene og farene ved sjøen og å lære å kjenne den er et viktig grunnlag for å kunne ferdes trygt og kunne vurdere når sjøen er venn, og når den er fiende – når det er trygt, og når en trygt kan holde seg på land.

Tor André Johnsen (FrP) [15:49:33]: Jeg har lyst til å begynne med å takke saksordføreren for en veldig grundig og veldig god jobb med denne viktige meldingen om sikkerhet til sjøs.

Det er viktig at regjeringen nå la fram en slik melding. Det er også spesielt viktig at vi engasjerte Statens havarikommisjon til å gå grundig gjennom alle ulykker til sjøs i 2018.

Jeg sitter i transportkomiteen, og der har vi sterkt fokus på trafikkisikkerhet på veinettet. Men jeg må jo si at når det gjelder sikkerhet til sjøs, har det dessverre ikke vært tilsvarende sterkt fokus.

I 2018 druknet over 100 personer. Det vil si at nå dør det dessverre omtrent like mange til sjøs som det gjør på veinettet. Følgelig er det viktig at vi også har økt fokus på sikkerhet på sjøen. Men for å kunne sette inn målrettede tiltak, tiltak som virkelig vil ha en positiv effekt på å redusere antall ulykker og redusere drukningsulykker, må vi ha detaljkunnskap om ulykkene. Det nytter ikke med

symbolpolitikk, som ikke vil gi dokumenterbare resultater.

Vi ser at et stort flertall av dem som drukner, drukner når de bader, eller etter fall fra land og brygger. Det viktigste virkemiddelet mot denne type ulykker er en kombinasjon av både holdningsskapende arbeid og bedre svømmeopplæring. Hovedansvaret for bedre svømmeopplæring ligger under Kunnskapsdepartementet, og i den sammenheng må også kommuner og skoler bidra til å ta et større ansvar. Idrettslag og foreninger kan også bidra til å bedre svømmeferdighetene.

Den andre store gruppen når det gjelder drukning, er de som drukner fra land og brygger – og ikke fra båter i fart. Heldigvis er det vesentlig færre som nå drukner fra fritidsbåter. Sommeren 2018, som var rekordvarm og rekordlang, var det heldigvis en betydelig nedgang i antall omkomne fra fritidsbåter. Omtrent halvparten av dem som druknet fra båt, druknet fordi båten kantret eller de falt over bord. Ulykkene skjedde i hovedsak fra små båter i lav fart, og de omkomne hadde trolig ikke promille. Omtrent halvparten av de omkomne i denne kategorien var utenlandske turister. Vi rekker nok ikke å lære alle turistene å svømme, men det er tydelig at vi har en jobb å gjøre når det gjelder holdningsskapende arbeid overfor denne gruppen.

Det framkommer også i Meld. St. 30 for 2018–2019 at fire personer av de over hundre som druknet i 2018, druknet fra båt i høy fart, og de hadde høy promille. Jeg har ikke klart å finne ut hvor mange av disse fire som brukte redningsvest, eller om de var fører av båten eller passasjer.

Dagens promillegrense er på 0,8. Utfordringen vår er at den ikke overholdes og ikke følges. I den sammenheng tok Høyre initiativ til å ha et meget bra båtpolitisk seminar for en tid tilbake. Der konkluderte vi egentlig med at tre viktige tiltak er mer synlig politi, bedre svømmeundervisning og mer fokus på holdningsskapende arbeid. På det seminaret var Politidirektoratet, Redningsselskapet, Kongelig Norsk Båtforbund – en mengde gode aktører – så vi håper at vi kan se mer synlig politi på sjøen framover.

Geir Pollestad (Sp) [15:52:53] (leiar i komiteen): Eg har lyst til å knyta kommentarar til tre forhold. For det fyrste – og det er jo gledeleg – er det i all hovudsak tilslutning til hovudkonklusjonane i meldinga. Det aller meste som står i meldinga, er bra og må følgjast opp.

Det andre forholdet er sikkerheita i nordområda. I ein situasjon der f.eks. eit cruiseskip i Barentshavet får problem og er i ferd med å søkka, har me då ressursar til å berga folk? Er det nødvendig å ha ressursar til å berga folk i ein sånn situasjon, og er reiarlaget og ikkje minst

passasjerar klare over at det ikkje berre er å gå på øvre dekk og venta på å bli berga? Eg trur svaret er styrkt beredskap samtidig som ei tydelegare realitetsorientering overfor både passasjerar og reiarlag vil vera viktig.

Det siste punktet er det som gjeld fritidsbåtar. Eg meiner denne innstillinga viser Senterpartiets styrke og kor framifrå me er. Regjeringspartia og Framstegspartiet lar det skura og gå og har få nye forslag. På den andre sida har me Arbeidarpartiet og SV, som vil innføra tiltak som avgrensar folks fridom, men utan å kunna dokumentera at dei har nokon som helst effekt. Ein slags skjergardsmoralisme ligg over dette forslaget.

Senterpartiet peiker på at det er dei raskaste båtane som har dei største utfordringane. Det er når det gjeld desse, at ein bør sjå på promillegrensa og styrkt opplæring, så me har forslag som peiker på senka promillegrense og betre og strengare krav til opplæring ved bruk av dei raskaste båtane. Ei promillegrense på 0,2 vil vera utan logikk. At det skal vera same promillegrense for ein båt som tussar av garde i nokon få knop, som det er for to bilar som møtast i ein fart på 180 km/t med ein meters klaring, er uforståeleg.

Skal tiltaka ha legitimitet, må dei ha fornufta med seg. Det er verdt å minna om at me hadde ein diskusjon om påbod om flytevest. Dåverande næringsminister, Monica Mæland, lovde at her skulle det verta evaluering og omkamp. Me hugsar òg at ein av dei ivrigaste motstandane mot påbodet om flytevest i Stortinget var representanten Tor André Johnsen, som då ikkje fekk gjennomslag. Det er ein del folk i dette landet som har berga livet på grunn av at han ikkje gjorde det, og som er glade for det.

Presidenten: Skal representanten Pollestad fremja det utmerkte forslaget, eller?

Geir Pollestad (Sp) [15:56:02]: Såpass godt som det forslaget var, president, trur eg eg vel å gjera det.

Presidenten: Ja, det var det presidenten kunne tenkja seg. Då er det forslaget fremja.

Arne Nævra (SV) [15:56:20]: Jeg skal ikke si så mye om promillegrenser og fritidsbåter, selv om det kan være viktig nok, men jeg har lyst til å si lite grann om det virkelig store spørsmålet, de virkelig store perspektivene rundt beredskapssituasjonen i nordområdene. Dette er saker som har vært i salen i flere runder. SV hadde også i vinter et forslag om å sette ned et bredt sammensatt utvalg for å se på beredskapssituasjonen for ett felt, nemlig cruisetrafikken i nordområdene. Det er et av de feltene som er veldig, veldig viktige hvis veksten fortsetter som den gjorde før koronasituasjonen, i hvert fall.

Menneskene har lett for å glemme, men vi er nødt til å tenke på det som skjedde i mars i fjor med «Viking Sky». Jeg har lyst til å si at vi var så langt – av hensyn til referenten: Det er ca. 1,5 cm jeg har mellom fingertuppene – fra en katastrofe av Titanic-dimensjoner. Husk også på at dette var tett inntil Norges fastland. Helikoptrene gikk i skytteltrafikk, og dere vet omtrent tallet på dem som klarte å komme i land. Under storm rundt Svalbard – det vil jeg ikke tenke på. Jeg tror jeg kan fri meg fra hele manus, for jeg har vært på Svalbard mange ganger. Jeg må si at en cruisebåt med 4 000–5 000 om bord i storm rundt Svalbard, eller jeg kan godt si Nord-Norge, vil være så ille at vi tør nesten ikke å tenke på det. Jeg har sittet så mange ganger ved stupbratte fjell og skjær på Svalbard, også i Nord-Norge, og tenkt tanken på hva som ville skje. Med den økte trafikken rundt øygruppa vår på Svalbard, med trafikken nordøstover, Nordøstpassasjen som åpnes, og kanskje økt oljeaktivitet etter koronasituasjonen, vil vi måtte tenke over dette mer og mer. Det går, og det går selvfølgelig greit så lenge det ikke skjer noe, og vi har en tendens til å dytte ut og dytte ut, men vi er nødt til å tenke gjennom det.

Vi hadde også en annen situasjon i jula i 2018, ved Hinlopen. Det er også et sted på Svalbard, mellom Spitsbergen og Nordaustlandet. Der var det en tråler som gikk på grunn. De klarte med nød og neppe å redde 14 fiskere. De to Super Pumaene gikk vel i skytteltrafikk. De klarte det, gudskjelov. Men det gir noen tankekors for hva som hadde skjedd med noen tusen passasjerer der. Dette er vi nødt til å ha med oss hele veien. Det må også tenkes nøye gjennom begrensninger på trafikken. Jeg tror det er ganske avgjørende å tenke seg. Jeg vil bare nevne det.

André N. Skjelstad (V) [15:59:38]: Først vil jeg takke saksordføreren, som har gjort en grundig jobb med saken.

Det er ingen tvil om at vi har en langstrakt kyst, med skjærgård og fjordlandskap, der flere tusen nordmenn arbeider hver eneste dag. Andre nyter fritid og godvær i skjærgården, mens noen igjen høster fra havet i form av fiske for å skaffe mat til de tusen hjem.

Norges historie, kultur og geografi har ført til at vi er en del av de verdensledende havnasjonene. Havet byr på mange muligheter, stor frihet og mye glede. Samtidig har vi kraftig variasjon i vær og vind. Så menneskelige feil kan bli fatale på feil tidspunkt, som flere har nevnt, senest hendelsen med cruiseskipet «Viking Sky» på Hustadvika, som kunne fått fatale konsekvenser. Vi husker selvfølgelig også forliset av «Sleipner» i 1999.

Redningsaksjonen på Hustadvika viste hvor effektive samvirkemodeller for redningstjenesten kan være. Den samlede innsatsen fra profesjonelle redningsteam

og frivillige organisasjoner som etablerte mottak på land for å evakuere passasjerer fra skipet, vakte internasjonal oppmerksomhet og anerkjennelse. Vi har all grunn til å være stolte av det arbeidet.

Trygghet på sjøen er avhengig av god samhandling mellom organisasjoner, næringsliv, enkeltindivider og det offentlige, noe redningsaksjonen på «Viking Sky» var et godt eksempel på, og jeg har stor respekt for det personellet som til daglig arbeider innenfor deler av den norske redningstjenesten. Vi har ingen liv å miste, og derfor må vi også videre få digitaliseringsbiten til å fungere.

Holdningsarbeid og kontroll er viktig når det gjelder fritidsbåtflåten, og havarikommisjonen har påpekt at høy fart er årsaken til at vi har en del ulykker. Mange steder er det yrende båtliv om sommeren, og vi leser hvert år om fatale ulykker som helt klart har kommet av høy fart som en del av risikofaktorene.

Godt samarbeid, skikkelige arbeidsforhold og et sterkt fokus på opplæring og HMS er avgjørende for god sjøsikkerhet. Derfor er jeg glad for at regjeringen i tillegg til krav til sikkerhet og arbeidsmiljø i regelverk vektlegger gode arbeids- og levevilkår for sjøfolk som viktig for sjøsikkerheten. For det er ikke bare menneskeliv som er i fare når det går galt på havet. Dyreliv kan også rammes hardt om katastrofen inntreffer, når vi har oljesøl eller annet utslipp. Derfor er det viktig og bra at vi får etablert et senter for oljevern og maritimt miljø i Svolvær og på Fiskebøl.

Nullvisjonen for transportulykker er et selvsagt, men ambisiøst mål og viktig for mennesker og natur. Derfor er det positivt at regjeringen vil prioritere forebyggende tiltak i områder med høy risiko og som er svært trafikkert, eksempelvis Oslo og langs kysten på Vestlandet.

Venstre vil alltid prioritere grønne løsninger langs kysten i vårt samarbeid med maritime klynger og redier, i tillegg til offentlig innsats.

Statsråd Iselin Nybø [16:03:01]: Regjeringen er opptatt av å arbeide for at alle skal kunne ferdes trygt på sjøen, både næringsfartøy og fritidsbåter. Det er noe vi alle her i dag er opptatt av. Jeg merker meg at komiteen har sluttet seg til at et høyt sjøsikkerhetsnivå er avhengig av god samhandling.

Det er gledelig at det har blitt tryggere å jobbe på norske skip fra 1990 til i dag, og den tidligere nevnte ulykken med «Viking Sky» minner oss om viktigheten av sikkerhet til sjøs. Regjeringen har bl.a. på denne bakgrunnen besluttet å nedsette et utvalg som skal se på sjøsikkerhet og beredskapsmessige utfordringer med cruisetrafikk. Regjeringen er opptatt av et velfungerende trepartssamarbeid også knyttet til fastsettelse av sikkerhetsbemanning på norske skip. Jeg følger opp direktora-

tets arbeid for å sikre gode rutiner ved fastsettelse av sikkerhetsbemanningen. For å bidra til en bærekraftig utvikling i nordområdene og forhindre ulykker må skipsfarten operere med høye sikkerhets- og miljøstandarder. Regjeringen vil fortsette sin aktive pådriverrolle knyttet til bl.a. regelverksutvikling, både nasjonalt og internasjonalt.

Så litt om fritidsbåter, som har vært oppe i debatten her nå: Båtliv er en kjær aktivitet for mange nordmenn, ikke minst i disse dager og framover, og regjeringen vil legge til rette for et båtliv der alle kan delta og ferdes trygt. Sjøfartsdirektoratet har lagt fram en handlingsplan mot fritidsbåtulykker. Planen er utarbeidet i samarbeid med Sakkyndig Råd for Fritidsfartøy, der bl.a. Redningsselskapet deltar. Meldingen inneholder en rekke tiltak for å øke sikkerheten ved bruk av fritidsbåter, herunder å vurdere å innføre et hurtigbåtsertifikat, og jeg har merket meg at komiteen ønsker en rask avklaring på det spørsmålet.

Båttbrukere må selv ta ansvar og utvise gode holdninger på sjøen og ikke føre fritidsbåt i ruspåvirket tilstand. Sjøfartsdirektoratet arbeider for å få et bedre fakta- og statistikkgrunnlag om ulykkesårsaker, og jeg merker meg også at komiteen mener at en sammenligning av ulykkesfrekvens over tid for hurtiggående fartøy i Norge og Sverige der ruspåvirkning er en medvirkende årsak, bør inngå i arbeidet. Det var jo også saksordføren inne på i sitt første innlegg.

Regjeringen vil legge til rette for at det skal være trygt til sjøs, for både nærings- og fritidsfartøy, og det er ingen tvil om at trygghet, sikkerhet og samhandling til sjøs alltid må ha stor oppmerksomhet.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Åsunn Lyngedal (A) [16:06:05]: Arbeiderpartiet har fremmet to forslag i denne saken, som vi mener er konkrete for å få kunne få ned antall fritidsbåtulykker. Det ene gjelder promillegrensen. Vi synes den som fører båten – ikke nødvendigvis passasjerene, men den som kjører båten – ikke bør ha mer promille enn det man har på veien, og vi ønsker høyhastighetssertifikat. Jeg merker meg at det blir kalt skjærgårdsmoralisme, men vi har sett på tall. Vi vet at 8 av de 21 førerne som omkom i 2018, var påvirket av promille. Vi vet også at i 9 av de 21 ulykkene ble det ikke tatt noen promilletest. I tillegg så vi også at like før høringen i denne saken var nåværende distriktsminister Helleland fra Høyre ute i mediene og ønsket seg et høyhastighetssertifikat.

Så jeg lurer litt på: Hvorfor er det ikke fremmet forslag i denne saken, både når det gjelder å ta det vi ser er den kanskje største årsaken – promille – og når det gjelder høyhastighetssertifikat?

Statsråd Iselin Nybø [16:07:11]: I meldingen står det at vi skal vurdere å innføre et slikt hurtigsertifikat for båt. Slik sett peker denne meldingen fram mot en slik vurdering, og jeg merker meg at komiteen er onnig og ønsker en rask avklaring av det. Det har jeg notert meg.

Når det gjelder promillegrensene, er det en diskusjon i alle partier, og også internt i regjeringen er det ulike meninger om det mellom partiene. Men regjeringen har ikke foreslått noen endring av promillegrensen nå. Det er fordi vi vurderer det som for usikkert hvorvidt en reduksjon av promillegrensen vil ha den ønskede effekten i form av færre fritidsbåtulykker og omkomne.

Samtidig skal vi følge med på det som skjer i Sverige framover, vi skal følge med på dette med differensierte promillegrenser og se på hvilke effekter det har der. Jeg er helt sikker på at dette er en debatt vi også vil komme tilbake til framover.

Åsunn Lyngedal (A) [16:08:18]: Arbeiderpartiet har også i denne innstillingen gitt uttrykk for at det ikke egentlig er noen vits i å senke promillegrensen hvis man ikke også får økt kontroll. Oppdagelsesrisikoen er viktig hvis man skal få bukt med promille ved føring av båt. Det gjelder også i dag: Vi ser at de som blir tatt, ofte har høyere promille enn 0,8, som er det som er tillatt.

Jeg er glad for at statsråden uttrykker at man skal hente et bedre kunnskapsgrunnlag, og jeg lurer på: Er det noen planer om mer kontroll og å ta prøver av flere når det gjelder promille på havet?

Statsråd Iselin Nybø [16:09:01]: Mitt inntrykk er at ansvarlige aktører jobber godt med dette i dag, og nå går vi fram mot en sesong der båtlivet kommer til å prege oss – det preger oss nå, nå som sommeren er her. Men jeg vil også rette oppmerksomheten mot den enkeltes ansvar for å ferdes trygt og sikkert på sjøen, og det er noe med å fokusere på det også, være obs på det. Ja, det tillates en liten promille på sjøen, men likevel: I de ulykkene vi ser, har det vært til dels ganske høy promille. Folk må være bevisste, folk må ikke kjøre fritidsbåt – heller ikke næringsbåt – når de er ruspåvirket på den måten. Det er rett og slett farlig. Men det er også, som representanten sier, viktig at det blir fulgt opp av dem som kontrollerer, slik at det er en reell mulighet for å bli tatt hvis man bryter loven.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Steinar Reiten (KrF) [16:10:22]: Det er en kjent sak at Kristelig Folkeparti de seneste årene gjentatte ganger har fremmet forslag i Stortinget om å senke promillegrensen for førere av fritidsbåter. I et regjeringssamarbeid der alkoholpolitiske virkemidler har vært et kre-

vende tema, er regjeringspartiene likevel blitt enige om status quo for flere av disse bestemmelsene. Ved denne rundingsbøyen har vi derfor akseptert at vi ikke har fått gjennomslag for vår primærpolitikk. Vi kommer likevel til å fortsette arbeidet internt i regjeringen med å fremme vårt syn på promillegrensen til sjøs, og vi imøteser framleggelsen av resultatene fra Sjøfartsdirektoratets arbeid som grunnlag for videre dialog om denne saken med våre regjeringspartnere. Spørsmålet om sikkerhet til sjøs er også et spørsmål om hvordan ruspåvirkning bidrar til alvorlige ulykker. Sjøfartsdirektoratet får nå i oppgave å styrke kunnskapsgrunnlaget rundt denne viktige problemstillingen, og så er det vårt håp at dette i sin tur vil gi rom for en kunnskapsbasert dialog både innad i regjeringen og mellom regjering og opposisjon.

Jeg finner det naturlig å bruke siste del av mitt innlegg til å rette en varm og oppriktig takk til personellet som til daglig arbeider innenfor ulike deler av norsk redningstjeneste. Det er en glede å kunne si at en samlet komité – og dermed et samlet storting – stiller seg bak den takken. Arbeidet ved hovedredningssentralene og underliggende redningssentraler er preget av effektivitet, ro og hurtighet når alarmen går. Mannskap og helikopter, redningsskøyter og kystvaktfartøy gjennomfører jevnlig søk og redningsaksjoner under meget krevende vær- og lysforhold, der høy kompetanse i kombinasjon med personlig mot og besluttsomhet er avgjørende når liv skal reddes. Lange avstander, store havområder og begrenset infrastruktur for telekommunikasjon i arktiske farvann bidrar ytterligere til å vanskeliggjøre redningsarbeid i norske havområder.

En representant fra SV var tidligere inne på det fantastiske arbeidet som ble utført under redningsaksjonen i Hinlopenstredet jula 2018, da «Northguider» gikk på grunn der. Vi har også i komitéinnstillingen tatt oss den frihet å framheve nettopp den saken som et eksempel på norsk redningstjeneste på sitt aller beste.

Med det takker jeg for en god debatt.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [16:13:04]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Framtidas forbrukar – grøn, smart og digital (Innst. 171 S (2019–2020), jf. Meld. St. 25 (2018–2019))

Presidenten: Etter ønske frå familie- og kulturkomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 5 minutt til kvar partigruppe og 5 minutt til medlemmer av regjerin-ga.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve høve til inntil fem replikkar med svar etter innlegg

frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [16:13:51] (ordfører for saken): Da er det dags for å debattere den innstillingen vi som komité la fram i forbindelse med forbrukermeldingen den 3. mars. Det er en stund siden, og i mellomtiden har det, bl.a. på grunn av koronakrisen, skjedd litt på forbrukerfeltet som det nok ville ha vært fint å ha med i behandlingen av en såpass viktig melding. Men i dag blir det først og fremst innholdet i meldingen og i innstillingen jeg som saksordfører vil ta opp.

Jeg vil starte med å takke komiteen for et konstruktivt og godt samarbeid og for mye og god jobbing. De ulike partiene, alene eller i mange ulike konstellasjoner, har nemlig fremmet intet mindre enn 50 forslag. Vi har i fellesskap lyktes med å skrive oss helt sammen i mange merknader og i et felles forslag om at regjeringen skal utrede om reklamasjonsfristen på nyoppførte boliger skal økes fra fem til ti år, fremmet som III i innstillingen.

Til det forslaget vil jeg nevne at det ved en inkurie ikke står i innstillingen på side 27 at forslaget også fremmes av Fremskrittspartiet. Det er feil – det fremmes av en samlet komité.

Det er altså 20 år siden forrige forbrukermelding ble lagt fram, og mye har endret seg på forbrukerområdet på den tiden. Det er derfor på sin plass at regjeringen har lagt fram denne meldingen, som drøfter viktige tema som digital hverdag, gjeld og kreditt, boligmarkedet, bærekraftig forbruk, dagligvarebransjen, forbrukerutfordringer med arbeidslivskriminalitet, internasjonalt samarbeid på området og – selvfølgelig – forbrukerapparatet vårt.

I meldingen sier regjeringen at de prioriterte forbrukerområdene for dem er kredittmarkedet, forbrukerutfordringer på boligmarkedet, arbeidslivskriminalitet og bærekraftig forbruk. Jeg opplever at det er bred politisk enighet om at nettopp disse forbrukerområdene er svært viktige nå og krever gode, proaktive tiltak.

Jeg vil nå gi en kort redegjørelse av de forslagene som et flertall fremmer i dag.

Komiteens flertall, bestående av Høyre, Venstre, Kristelig Folkeparti, Fremskrittspartiet og Senterpartiet ber i I regjeringen komme tilbake med en sak om offentlige tjenester sett i et forbrukerperspektiv, da dette ikke er omtalt i meldingen på noen måte, noe svært mange av høringsinstansene var opptatt av. Flere tjenester blir i dag levert av private aktører, hvor det offentlige er bestiller på vegne av brukerne. Det være seg innenfor renovasjon, samferdsel, barnehage, legetjenester eller andre velferdsytelser. Brukerbetalingen har også økt på en rekke tjenester som tidligere var offentlig finansiert, som

bompenger, byggesaksgebyrer, egenandeler ved legebesøk, m.m.

Når man benytter tjenester som i all hovedsak finansieres over skatteseddelen, defineres man tradisjonelt som borger/bruker. Kjøper man en tjeneste i et marked, defineres man som forbruker. Med økende brukerbetaling for tjenester levert av det offentlige utfordres dette skillet. Et flertall, inkludert oss i Senterpartiet, ser derfor fram til at regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en sak om offentlige tjenester i et forbrukerperspektiv.

Så til II i komiteens tilråding: Gjeldsregisteret ble lansert sommeren 2019 og er et viktig verktøy for å forebygge gjeldsproblemer. Registeret skal gi banker og andre kredittyttere bedre informasjon og oversikt over hvor mye kreditt og forbruksgjeld en søker har. Det er imidlertid en svakhet ved registeret at det ikke inkluderer all gjeld. Registeret bør definitivt omfatte all type gjeld en lånsøker har. Slik vil en kunne få et mest mulig helhetlig bilde av den enkelte lånsøkers gjeldsgrad. Sammen med Arbeiderpartiet og SV fremmer Senterpartiet forslag om at ordningen bør utvides i forbindelse med statsbudsjettet for 2021, mens regjeringspartiene sammen med Fremskrittspartiet får flertall for bare å be regjeringen om å vurdere å utvide registeret. Det var synd at vi ikke ble helt enige på det punktet.

Så til tidligere nevnte III i tilrådingen: Boligkjøp er en av de aller største og dyreste investeringene folk flest gjør i løpet av livet sitt. I dagens lovverk er reklamasjonsfristen ved kjøp av en nyoppført bolig den samme som ved kjøp av varer som vaskemaskin og fjernsyn: fem år. Synlige feil og mangler ved nyoppførte boliger vil man som regel oppdage tidlig og innen reklamasjonsfristen utløper. Problemet oppstår imidlertid når byggetekniske feil eller andre skjulte skader og mangler blir oppdaget senere enn fem år etterpå. Jeg er derfor veldig fornøyd med at det i dag er en enstemmig komité som går inn for at det bør utredes om reklamasjonsretten for nyoppførte boliger skal utvides fra fem til ti år.

Sammen med Arbeiderpartiet og SV fremmer vi i Senterpartiet ellers en rekke forslag som det dessverre – til forskjell fra de tre nevnte forslagene – ikke blir flertall for. Det handler bl.a. om å styrke forbrukervernet til sårbare grupper, som barn og unge, de med behov for universell utforming og de som ikke har god digital kompetanse. Vi foreslår også mer kraftfulle tiltak for å dempe husholdningenes kredittvekst og bedre beskytte forbrukerne mot usikre forbrukslån.

Dessuten har vi også gode forslag for å vri forbruk og produksjon i en mer bærekraftig og sirkulær retning. Jeg vil komme tilbake til noen av disse i et senere innlegg og runder av dette innlegget med å ta opp forslagene Senterpartiet er med på.

Presidenten: Representanten Åslaug Sem-Jacobsen har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Kari Henriksen (A) [16:19:09]: Takk til saksordføreren for en god og ryddig gjennomføring i denne saken.

Arbeiderpartiet vil utvikle og opprettholde en trygg velferdsstat. Et av dens viktigste kjennetegn er at den skaper trygghet for folk – trygghet for å få hjelp når du er syk, trygghet for at du har rett til skolegang og utdanning, trygghet for at fellesskapet tar vare på deg og familien hvis inntektsgrunnlaget forsvinner, og trygghet for at vi har en treffsikker forbrukerpolitikk.

I tida vi har nå, ser vi hvor viktig god forbrukerpolitikk er. Nå er det nemlig svært utfordrende for mange forbrukere og operatører av f.eks. reiseselskaper å innfri lovens krav. Forbrukerrettigheter brytes på flere områder, er tilbakemeldinger vi får fra Forbrukerrådet. Henvendelsene dit er mange, og det viser nødvendigheten av å ha et velfungerende forbrukerapparat. Vi forventer at departementet nå følger tett opp den kritiske situasjonen.

I tillegg til å gi trygghet skal forbrukerpolitikken beskytte oss. Fellesskapets lover og regler rundt det frie markedet skal beskytte personvernet vårt, beskytte oss mot utnyttning og uriktig og villedende markedsføring. Fellesskapet må beskytte enkeltpersoner mot at disse blir sittende med urettferdig mye ansvar i forhold til den makt de store kommersielle aktørene har. Vi trenger også ordninger som gir beskyttelse av den enkelte, slik at de kan klage og få lik tilgang til rettsprosesser.

Forbrukerpolitikken må i tillegg til å gi oss trygghet og beskyttelse også regulere markedet opp mot andre behov i samfunnet. Klima er et sånt samfunnsbehov, et anstendig arbeidsliv og at politikken bidrar til å skape sosial rettferdighet, er to andre forhold som Arbeiderpartiet mener det er viktig at forbrukerpolitikken ivaretar.

Å styrke forbrukermakten slik at alle kan ta gode og informerte valg, er avgjørende for Arbeiderpartiets forbrukerpolitikk

Arbeiderpartiet er glad for at det kom en melding – endelig! Vi støtter mange av beskrivelsene, men er uenig i regjeringas gjennomgangstone, som er å legge ansvaret over på forbrukeren og bransjene. Vi mener at regjeringas tilbakeholdenhet gjenspeiler seg i denne saken. Nesten ingen av de 50 forslagene som det ble referert til av saksordføreren, får tilslutning.

Når vi har en regjering som også gradvis bygger ned det offentlige velferdssystemet og splitter opp de offentlige tjenestene i tråd med markedets behov, er resultatet dårligere oversikt og dårligere mulighet til å ta informerte og opplyste valg. I forbindelse med denne meldinga fremmer Arbeiderpartiet mange konkrete forslag for en bedre forbrukerpolitikk.

Rapporten Barn og medier 2020 fra Medietilsynet viser at sosiale medier er hverdagen for norske barn. Tilgjengelighet og informasjonsflom gjør dem særlig utsatt for sosialt press og uønsket reklame. Spesielt handler det om press som berører selvbilde, selvtilit og barnas identitet. Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV fremmer derfor forslag om at markedsføringslovens barnekapittel skal gjennomgås, slik at den beskytter barna bedre i den virkeligheten de lever i. Vi vil begrense reklamen i det offentlige rom og gjentar forslaget vårt om forbud mot markedsføring av kosmetisk kirurgi.

Globalt kommer mer enn 60 pst av klimagassutslippene fra forbrukerne. Norge ligger tre ganger over gjennomsnittet for CO₂-utslipp per innbygger. I et klimaperspektiv må vi få ned forbruket og stimulere til økt gjenbruk og effektiv sirkulærøkonomi.

I vår nasjonale statistikk ser det ut til at klimagassutslippene fra husholdningene er redusert siden 1990. Tallene viser bare utslipp fra varer produsert i Norge. De tar ikke hensyn til utslipp fra importerte varer. Ifølge en rapport fra SSB har kjøp fra utenlandske nettbutikker økt med nesten femgangen fra 2010. Dette kommer ikke med i vår statistikk. Derfor foreslår Arbeiderpartiet at det lages et klimaregnskap som tar hensyn til dette. Sverige har utarbeidet en metode, og vi foreslår at denne metoden overføres til Norge.

Mange klimautfordringer kan løses gjennom forbrukerpolitikken. Arbeiderpartiet fremmer i denne saken et sett med forslag, bl.a. at det må stilles krav til produsenter om en obligatorisk merking av holdbarhet på produkter, og at produsentene må opplyse om skadelige kjemikalier. Folk må vite hva de kjøper.

Avgiftspolitikken må gjennomgås, slik at den kan fremme klima- og miljøvennlig forbrukerpolitikk.

Bærekraftsmerking må innføres på varer og tjenester. Dette må løses internasjonalt, men vi mener norske myndigheter må være en pådriver for å få dette på plass.

Jeg tar herved opp de forslagene Arbeiderpartiet er med på.

Presidenten: Representanten Kari Henriksen har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Tagge Pettersen (H) [16:24:19]: Det er som sagt over 20 år siden den forrige stortingsmeldingen om forbrukerpolitikk ble lagt fram. Siden den gang har det skjedd store endringer i samfunnet, og forbrukerrollen har også endret seg. Den gang var både smarttelefoner og sosiale medier noe vi ikke forholdt oss til. Norske forbrukere har tilgang på et stort, mangfoldig tilbud av varer og tjenester fra hele verden. Flere trekk i samfunnsutviklingen gjør at det nå er naturlig å oppdatere nettopp forbrukerpolitikken.

Meldingen ble lagt fram for Stortinget lenge før koronaviruset slo inn over oss. De siste ukene har gitt oss en påminnelse om viktigheten av et sterkt forbrukervern. Flere har bedrevet villedende markedsføring av varer og tjenester som utgir seg for å beskytte oss mot dette viruset. Så meldingen har raskt blitt mer aktuell enn noen forestilte seg da den ble lagt fram.

La meg få takke både statsråden for stortingsmeldingen og saksordføreren for å samle partiene rundt viktige tillegg til meldingen.

Skal jeg forsøke meg på en kort oppsummering av endringene i forbrukeratferden, som også gjenspeiles i meldingen, handler det om at det digitale markedet har fått en betydelig plass i folks handlevaner. En konsekvens av det er at de fysiske grensene også er mer eller mindre borte – handelen er internasjonal. Videre har vi i dag en helt annen, og riktig, oppmerksomhet rundt miljø og bærekraft. Andre områder hvor vi har sett en dramatisk endring de siste 20 årene, er i boligmarkedet, på kredittmarkedet og ikke minst nye utfordringer knyttet til arbeidslivskriminalitet i forbrukermarkedet.

Tittelen på meldingen, «grøn, smart og digital», oppsummerer på mange måter retningen for den nye forbrukerpolitikken.

Opposisjonen har på flere områder ønsket å gå lenger enn meldingen legger opp til. Dette ønsket har også regjeringspartiene på viktige områder. Flertallet har derfor kommet fram til tre anmodningsforslag, om henholdsvis behovet for en omtale av offentlige tjenester i et forbrukerperspektiv, å vurdere en utvidelse av gjeldsreformasjonsordningen til å omfatte flere typer gjeld og å utrede spørsmålet om økt reklamasjonsfrist på nyoppførte boliger.

Regjeringen varsler at den skal komme tilbake med en strategi for den digitale forbrukerhverdagen, med vekt på barn og unge. Videre skal den kartlegge den digitale forbrukerkompetansen i befolkningen og ikke minst vektlegge tilsyn med digital markedsføring rettet mot barn og unge.

Som allerede nevnt er det flertall for å be regjeringen om å komme tilbake med en omtale av offentlige tjenester i et forbrukerperspektiv. Dette er også noe flere av høringsinstansene har vært innom. Som innbyggere mottar vi stadig flere tjenester hvor det offentlige har ansvaret for leveransen. Kravet til kvalitet, valgfrihet og pris er stigende etter hvert som nye generasjoner blir konsumenter av disse tjenestene.

Arbeiderpartiet og SVs tilnærming til dette er meget spesiell, sett med mine øyne. I en merknad skriver de at «regjeringens privatiseringspolitikk gir kommersielle aktører tilgang til markeder som tidligere var beholdt det offentlige, noe som bidrar til å demontere velferdsstaten. I tillegg gjør det det enda mer krevende for

forbruker å finne frem og ivareta sine rettigheter.»

Vi kan nesten ikke lese merknaden på annet vis enn at de ønsker seg tilbake til Televerket og NRK-monopolet – da alle i det minste fant fram i tjenestetilbudet. Men jeg tviler på at det er dette innbyggerne ønsker seg i dag.

For mange som leser denne innstillingen, vil det kanskje fortone seg som en innstilling der ulike forslag flere partier har hatt liggende, har blitt løftet inn. La meg nevne noen eksempler fra de rundt 50 forslagene: skattlegging av Google og Facebook, fjerning av moms på utleie, nye fagbrevutdanninger, rapportering av avfallshåndtering fra børsnoterte selskap og opprettelse av et offentlig senter for utvikling av delingsøkonomi, for å nevne noen av forslagene. Mye av dette kan sikkert ha mye for seg, men om det hører hjemme i denne meldingen, kan nok diskuteres.

I møte med profesjonelle aktører er det avgjørende at den enkelte forbruker har gode og sikre rettigheter, slik at de kan ta informerte avgjørelser og beskyttes mot svindel og ulovlig markedsføring. Gode forbrukerrettigheter er avgjørende for en tillitsbasert markedsøkonomi.

Silje Hjemdal (FrP) [16:28:58]: Takk til saksordføreren og komiteen for et godt samarbeid, og ikke minst takk til alle der ute som sendte oss innspill. Jeg må også kort få kommentere at det var fornøylig å lese en sak på godt nynorsk, selv om merknadene er skrevet på bokmål.

Jeg var ikke født engang – eller jeg var født, men jeg var i hvert fall ikke gammel nok til å stemme – sist det ble lagt fram en stortingsmelding om forbrukerpolitikk, og som flere har vært inne på, har det skjedd store endringer i samfunnet siden den tid. Ikke minst har vi forbrukere endret oss, og det at forbrukerpolitikken bygges på gode forbrukerrettigheter, er avgjørende for at man skal ha en tillitsbasert markedsøkonomi, som det også understrekes i meldingen. Det er mange ting som forutsetter at markedet fungerer godt for at forbrukerne skal få gode vilkår.

Meldingen diskuterer tiltak som skal styrke forbrukernes stilling på områder med særlige utfordringer, og vektlegger bl.a. rettighetene og personvernet til forbrukerne i den digitale økonomien. Det er et veldig viktig moment å understreke. Norske forbrukere er faktisk i verdenstoppen når det gjelder å ta i bruk nye digitale tjenester. Omfattende bruk av strømmetjenester som Netflix og bruk av nettbank og Vipps, f.eks., er gode eksempler på det, og i en tid nå med hjemmekontor, karantene, nedstengninger osv. har man sett at det er mye i samfunnet som kan benytte seg av de mulighetene som ligger der ute. Potensialet er stort i den nye digitale hverdagen, og det gir jo også nordmenn, både

som enkeltmennesker, som familier og som bedrifter, nye muligheter og ikke bare utfordringer.

Forbruket i dag skjer imidlertid i stor grad på tvers av landegrenser. Der det tidligere gjerne bare var noen få store aktører, er det en rekke store internasjonale selskaper som preger hverdagen til oss som forbrukere i dag, f.eks. Facebook, Apple, Spotify, Google, Amazon osv. Internasjonaliseringen av forbruket kommer til uttrykk på flere måter, slik det framkommer i denne saken. Det er fordeler med dette, men det er også noen utfordringer, og derfor er det veldig viktig for meg her i dag å understreke at det er riktig, men ikke minst viktig å fokusere på den internasjonale forbrukerpolitikken og et forbrukervern, på tvers av nettopp landegrenser.

Meldingen omtaler mange viktige aspekter. Likevel er det noen ting Fremskrittspartiet i dag vil understreke viktigheten av. Blant annet synes jeg det er flott at det i merknads form understrekes at framtidens omsorgstjenester må legges til rette for at brukerne i større grad kan bli en ressurs i eget liv. Fremskrittspartiet mener det er viktig at det legges til rette for at flere kommuner kan ta i bruk f.eks. velferdsteknologi. Vi har sett flere gode eksempler på hvordan man kan motvirke ensomhet, f.eks. med AV1-robotene til No Isolation til syke barn eller med KOMP-brettet for eldre, som er god ny teknologi som er et ypperlig hjelpemiddel, men også en viktig faktor i kampen mot isolasjon og ensomhet.

Fremskrittspartiet forutsetter også at regjeringen i tiden framover følger opp folkehelsemeldingen Leve hele livet, som har mange gode momenter om dette.

For Fremskrittspartiet var det også veldig viktig å få inn en merknad som omtalte den dårlige konkurransen når det gjaldt mobilnett. Vi har fått med oss et flertall på å understreke viktigheten av dette, og at man følger opp dette med etableringen av minst tre mobilnett i Norge. Det vil komme forbrukerne og kundene til gode. Ikke minst har Fremskrittspartiet i mange år kjempet for å prøve å få til ti år når det gjelder reklamasjonsfrist på bolig. Det er veldig mange ganger den dyreste investeringen vi gjør, og det at vi nå får en utredning av dette – og en sak tilbake om dette – er Fremskrittspartiet veldig glad for. Og ikke minst var det et særs viktig punkt for oss at man nå drøfter brukerorientering og brukerkrav i møte med offentlig tjenesteyting – til det punktet har vi et anmodningsforslag.

Tone Wilhelmsen Trøen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Freddy André Øvstegård (SV) [16:34:24]: Klima- og miljøkrisen krever at vi omstiller hele samfunnet for å opprettholde livsgrunnlaget vårt, kutter i klimagassutslipp og bruker ressursene våre mer effektivt. Derfor er forbrukerpolitikken viktigere enn på lenge, fordi vi

også her må bidra til en både grønn og rettferdig framtid. Vi må gjøre forbruket vårt bærekraftig hvis vi skal løse denne krisen.

Men i stedet for å få en stortingsmelding som svarer på hvordan forbrukerpolitikken skal bidra til å løse de store spørsmålene i vår tid, har vi fått en ganske tannløs stortingsmelding, preget av gode problemstillinger, men få gode løsninger. Regjeringen utnytter ikke det store potensialet forbrukerpolitikken har til å være med på å løse både klima- og miljøkrisen. SV har derfor brukt grunnlaget i denne meldingen til å utvikle nye politiske løsninger og er med på å fremme hele 41 nye forslag for en bærekraftig og rettferdig forbrukerpolitikk.

Det er en rød og en grønn tråd gjennom mange av disse forslagene, som handler om mer gjenbruk og mer sambruk, sirkulærøkonomi og delingsøkonomi. Hvis vi skal gjøre forbruket vårt mer bærekraftig, må tingene våre vare lenger og kunne repareres, de må kunne brukes om igjen i nye former, og vi må dele mer på de tingene vi ikke trenger å ha hver for oss: mer gjenbruk, mer sambruk.

Dette er alternativet til bruk-og-kast-samfunnet som gjør at Norge nå er det landet i verden hvor vi kaster mest elektronikk per innbygger. Skal vi oppnå dette alternativet, holder det ikke å komme med oppfordringer til god moral. Vi må heller rigge om økonomien, og forbrukerpolitikken må bidra til det.

For det første vil SV at forbrukerne skal få varer som varer lenger, og få rett til å få varene reparert i stedet for å måtte kaste og kjøpe nytt hver gang. I dag designes jo f.eks. en god del elektronikk til å gå i stykker på et visst tidspunkt. Det kan ikke vi godta hvis forbruket vårt skal bli mer bærekraftig. Så vi foreslår å utvide reklamasjonsfristen gjennom å koble den til antatt levetid på produktet, samtidig som gjeldende to års reklamasjonsfrist skal ligge i bunnen. Det vil jo få produsentene til å måtte konkurrere om lengst mulig varighet, og samtidig vil vi ha krav i loven om holdbarhet og sirkulært design.

Når mobilen din først går i stykker, foreslår SV at du skal ha rett til å få den reparert. Forhandleren skal ha plikt til å reparere den, og loven skal kreve tilgang på reservedeler. Det er en vann-vinn-løsning – det gir bedre rettigheter for forbrukerne, mer bærekraft og samtidig også en helt ny reparasjonsøkonomi, med nye arbeidsplasser. Derfor foreslår SV også nye fagbrev for reparatøryrker, som f.eks. telefon- og elektronikkreparatører – yrker som blir veldig nyttige i den nye sirkulære økonomien.

Men tingene våre skal ikke bare vare lenger og kunne repareres når de først går i stykker hvis vi skal få et bærekraftig forbruk. Vi trenger også et skifte fra at alle – hver og en av oss – har en drill i boden som vi bruker kanskje én gang i året, til at vi heller deler på en drill som

vi bruker når det trengs. Vi trenger mer gjenbruk, ja – men vi trenger også mer sambruk.

Vi har fra før av en stolt tradisjon i Norge for samvirker, sameier og kooperasjoner. Nå må vi ta den tradisjonen inn i forbrukerpolitikken og inn i en ny tid.

Det er allerede vokst fram gode eksempler, med bildelingstjenester, vi har utstyrssentralene, verktøy på biblioteket, bysykler osv. Derfor må politikken oppgave være å gjøre det enklere for forbrukerne å lage sambruksløsninger. Det kan være å gi oppstartstilskudd til å kjøpe inn tingene man skal dele på, elbiler f.eks., sånn at oppstartskostnadene blir mindre.

I tillegg kan vi også legge til rette for egne offentlige delingstjenester når det er fornuftig, som verktøy på bibliotekene, som enkelte kommuner gjør. Fellesnevneren er at det skal bli enklere å dele hverandres eller felles eiendeler, slik at vi ikke trenger å kjøpe hvert vårt. Det er både fornuftig for lommeboka, det er fornuftig for miljøet, og det styrker også forbrukernes stilling. Vi har altså 41 forslag som viser hvordan vi kan få det til. Det er synd at regjeringen ikke brukte denne muligheten til å tegne opp de konkrete tiltakene. – Men jeg tar i hvert fall opp SVs forslag.

Presidenten: Da har representanten Freddy André Øvstegård tatt opp de forslagene han refererte til.

Carl-Erik Grimstad (V) [16:39:55]: Vårens desidert mest uskjønne eventyr, for det er jo det vi må greie oss med i år, dreier seg om garasjerydding, for dem som er så heldige å ha slik lagerkapasitet – for det er det det dreier seg om – til rådighet. Det er et like sjokkartet møte med forbrukersamfunnet hver gang denne øvelsen utøves. Tilårskommet verktøy, redskaper og delvis defekte gjenstander kasseres uten nærmere ettertanke – en katarsispreget øvelse som dreier seg om tidsklemme, billige produkter av dårlig kvalitet og økende kjøpekraft som gjør det stadig mindre interessant å ta vare på gamle anskaffelser. Mye av det som kastes, kunne vært istandsatt med enkle knep, mer reservedeler tilgjengelig, god informasjon eller litt tid til overs. For som det heter: Avfall er ressurser på avveier.

Det er, som nevnt, 20 år siden forrige stortingsmelding om forbrukerpolitikk, og mye har skjedd siden den gang. Venstre er særlig glad for undertittelen i meldingen – «grøn, smart og digital» – og at den på denne måten forsterker trender i moderne forbrukerpolitikk på forbrukerområdet.

Når opposisjonen i dag fremmer intet mindre enn 47 forslag, opplever jeg det ikke som uoverstigelige skillelinjer i norsk forbrukerpolitikk, men heller som et ønske om å vise utålmodighet på dette viktige området. Jeg registrerer at tolv av disse forslagene i større eller mindre grad dreier seg om sirkulær økonomi – resirkulering,

ivaretagelse eller gjenbruk av ressurser. I så måte deler jeg opposisjonens utålmodighet, og jeg hadde gladelig omfavnet de fleste av forslagene dersom ikke regjeringen for lengst hadde igangsatt arbeidet med en nasjonal strategi for sirkulær økonomi, og som selv de mest rastløse av oss bør ha tålmodighet til å vente. Strategien vil, i tråd med Granavolden-erklæringen, høyst sannsynlig bli lagt fram i løpet av høsten.

Likevel vil jeg uttrykke forventninger til den nye strategien, ikke minst med bakgrunn i at EU i mer enn fem år har vært langt fremme i å sette nye standarder i verdenssammenheng. Norge, på egen kjøll, burde for lengst ha satt seg vel så ambisiøse mål.

Skjønt mål – mangelen på konkrete måleparametre og milepæler har vært noe av kritikken rettet mot EU på dette feltet. Derfor er jeg glad for at EU i sin handlingsplan for sirkulær økonomi, vedtatt for en måneds tid siden, har forsterket innsatsen for å monitorere utviklingen innen sirkulærøkonomien og utvikle nye indikatorer på dette området.

Gjennom denne meldingen skjer det en omorganisering av arbeidet med forbrukerspørsmål. Forbrukerklager skal håndteres av Forbrukertilsynet, mens Forbrukerrådet framover skal rendyrkes som en interesseorganisasjon for forbrukerne. Tilsynet skal også få et særlig ansvar for kunnskapsgrunnlaget innenfor forbrukersektoren.

Venstre er også fornøyd med at man i saksframstillingen viser til at Forbrukertilsynet skal lokaliseres utenfor Oslo, og fra mitt ståsted er det særlig gledelig at tilsynet er i gang med flytteprosessen til mitt hjemfylke, Vestfold og Telemark.

Jeg er også fornøyd med at Forbrukerrådet får en friere og tydeligere rolle som interesseorganisasjon, slik at rådet kan være en sterk forbrukerpolitisk pådriver. Venstre håper at omorganiseringen av forbrukerapparatet skal føre til et styrket forbrukervern. Forbrukerrådet må sikres som en sterk og uavhengig organisasjon for forbrukerpolitiske interesser og kvalitetssikret informasjon og rådgivning til forbrukerne. Rådet må få rammer som sørger for det. Forbrukerrådet opplever i disse dager en voldsom pågang, på grensen til hva de ansatte kan rekke over. La meg uttrykke et fromt ønske om at både regjering og storting merker seg dette, i forbrukernes interesse.

Jeg begynte med å snakke om garasjerydding og ressurser på avveier. Hva må så til for at jeg, og andre med meg, tar bedre hånd om og beholder våre forbruksprodukter istedenfor å kaste dem? Jeg kan peke på minst seks forhold: bedre kvalitet på produktene, tilgang på reservedeler, kompetanse på vedlikehold, tilgjengelige reparatører, god informasjon samt bedre garantiordninger som vil bidra til at også produksjonsbedriftene og

forhandlerne får større interesse i å kunne istandsette og vedlikeholde istedenfor å kaste. Dette gjelder for elektriske driller og støvsugere som for digitale produkter.

Jeg mener at med den foreliggende meldingen er det grunn til å se på framtidens forbrukerinteresser med behersket optimisme – også i denne sammenhengen.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [16:44:48]: Kristelig Folkeparti synes i likhet med de andre partiene at det er svært viktig med en framtidsrettet forbrukerpolitikk som legger til rette for gode forbrukerrettigheter. Vi mener også at dette er helt avgjørende for en tillitsbasert markedsøkonomi.

Det er over 20 år siden den forrige stortingsmeldingen om forbrukerpolitikk ble lagt fram. Siden den gang har det skjedd endringer i samfunnet, og forbrukerrollen har endret seg deretter.

Som et av verdens rikeste land, også målt i kjøpekraft, har norske forbrukere tilgang på et stort og mangfoldig tilbud av varer og tjenester fra hele verden. Vi har også et sterkt forbrukervern. Samtidig gjør flere trekk i samfunnsutviklingen at det nå er naturlig å gjennomgå og drøfte forbrukerpolitikken. Det er et økende behov for å styrke rettighetene og personvernet i den digitale økonomien, i tillegg til å styrke kunnskapen, interessene og rettighetene til forbrukerne knyttet til bærekraftig forbruk, markedsføring, bolighandel, gjeld og kreditt.

Kristelig Folkeparti vil bidra til en forbrukerdebatt som fokuserer på ansvar for medmennesker, et ressursmessig forsvarlig forbruk og negative konsekvenser av kommersiell påvirkning av barn og unge. Derfor er vi glade for at meldingen adresserer både rettigheter og personvern og barn og unge som digitale forbrukere, samtidig som den ser dette opp mot digital kompetanse og deltakelse. Vi imøteser kartleggingen av den digitale forbrukerkompetansen med særlig vekt på barn og unge.

Mange ungdommer har digitale plattformer som en del av sin sosiale hverdag og har skapt virtuelle og digitale fellesskapsarenaer der de møter og snakker med venner fra hele verden. I et positivt perspektiv bygger ungdommen team og vennskap på tvers av religion og kultur, men i et forbrukerperspektiv utfordres det de selv kan oppleve som sin egen frie vilje. På grunn av alder og mangel på erfaring og kritisk sans har barn vanskeligere for å kunne forstå hva markedsføring er, og hva som er hensikten med markedsføringen – ja, i det hele tatt det å kunne gjenkjenne markedsføring og skille den fra annen kommunikasjon. Så når barn og unge opptrer som forbrukere i stadig yngre alder og i stadig flere kanaler, sier det seg selv at barn blir en attraktiv målgruppe for næringsdrivende, og nye markedsføringskanaler gir annonsørene nye og flere muligheter til å nå ut til forbrukerne. Ved å benytte digitale markedsføringskanaler

har annonsørene også større mulighet til å rette markedsføringen direkte mot sin målgruppe, noe som igjen gir større anledning til å nå direkte ut til barn.

Mye av denne markedsføringen skjer i kanaler der foreldrene ikke har den samme oversikten som tidligere, som f.eks. i sosiale medier. Ofte ser vi også at denne markedsføringen er målrettet mot barnets alder, og foreldre ser derfor ikke nødvendigvis den samme reklamen, selv om de er medlemmer av det samme sosiale nettverket. Derfor er jeg glad for at vi styrker tilsynet med reklame i digitale rom der barn og unge er, med et mål om å avgrense det kommersielle presset på barn og unge.

Vi skal fortsette arbeidet for å motvirke kroppspress i sosiale medier og legge til rette for det videre arbeidet med etiske retningslinjer for påvirkerbransjen. Dette mener jeg vil gi økt trygghet for barn og unge når de ferdes på nett.

Unge forbrukere er framtidens arbeidstakere, og gode forbrukerrettigheter er avgjørende for en tillitsbasert markedsøkonomi. I møte med profesjonelle aktører er det avgjørende at den enkelte forbruker, uansett alder, har gode og sikre rettigheter. Kun på den måten kan forbrukeren ta informerte avgjørelser og beskyttes mot svindel og ulovlig markedsføring, spesielt i forbindelse med kjøp og salg på nett. Kristelig Folkeparti stemmer derfor for komiteens innstilling i denne saken.

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [16:48:52]: Den siste tida har vi fått en påminnelse om viktigheten av et sterkt forbrukervern. Forbrukertilsynet har måttet slå hardt ned på villedende og aggressiv markedsføring av varer og tjenester som utgir seg for å beskytte folk mot koronaviruset. Fortvilte forbrukere kontakter Forbrukerrådet for å få hjelp til å få erstatning fra næringsdrivende som ikke klarer å levere det de har lovet.

Denne meldinga ble lagt fram for Stortinget før koronaviruset var et tema i den offentlige debatten. Den tar for seg endringene i forbrukernes hverdag de siste ti årene og utfordringene disse har medført. For det er faktisk over 20 år siden forrige stortingsmelding om forbrukerpolitikk ble lagt fram, og vi kan trygt slå fast at forbrukerrollen har endret seg siden den gang. Den gangen fantes verken smarttelefon eller sosiale medier. Nå er dette viktige produkter og tjenester som vi bruker hver eneste dag. Siden den gangen har husholdningenes gjeldsbyrde vokst, og det har blitt stadig tydeligere hvilke konsekvenser forbruket har på klimaet.

Jeg mener derfor det var på høy tid at forbrukerpolitikken ble presentert for Stortinget i sin fulle bredde. Hensikten med meldinga er å legge fram regjeringas politikk for å styrke forbrukernes stilling på områder med særlige utfordringer. Vi peker her ut en klar retning for

forbrukerpolitikken i årene framover. Det er viktig å ha med seg at mye av forbrukerpolitikken og regelverket på feltet utformes i samarbeid med EU. Dette er helt nødvendig siden mange av utfordringene er internasjonale.

Tittelen på meldinga, «Framtidas forbrukar – grøn, smart og digital», oppsummerer på mange måter retningen for regjeringas forbrukerpolitikk. Vi vil legge til rette for at forbrukerne kan ta smartere og mer bærekraftige valg, og vi vil sikre og styrke forbrukervernet i den stadig mer digitale hverdagen. Jeg er særlig opptatt av å verne barn og unge, som utsettes for et kraftig markedsføringspress gjennom sosiale medier. Meldinga tar for seg flere områder der regjeringa vil arbeide for å styrke forbrukernes stilling. Jeg vil nevne tre eksempler.

I mange nye nettilkoblede produkter, som leker, treningsarmbånd og GPS-klokke, er forbrukerrettigheter, personvern og sikkerhet for dårlig ivaretatt. Det samme gjelder for mange digitale tjenester. Her er det behov for offensive tiltak. Regjeringa skal lage en strategi for den digitale forbrukerhverdagen med særlig vekt på barn og unge, styrke kunnskapen om personvernreglene og etablere et nasjonalt samarbeidsforum for tilsyn på området. Vi skal kartlegge den digitale forbrukerkompetansen i befolkningen, og vi legger større vekt på tilsyn med digital markedsføring som er rettet mot barn og unge.

Tall fra gjeldsregisteret viser at så mange som 30 000 personer i snitt har nesten 1 mill. kr i forbruksgjeld. Det er svært bekymringsfullt. Regjeringa skal nå ruste opp gjeldsordningsloven, som er et av de viktigste tiltakene for å hjelpe folk ut av alvorlige gjeldsproblemer. Vi vil gjøre ordningen mer tilgjengelig, slik at de som skal ha gjeldsordning, raskere får hjelp. Vi skal også lage en strategi for å styrke økonomiforståelsen i befolkningen. Kunnskap om personlig økonomi er nødvendig for å unngå gjeldsproblemer. Et annet viktig tema er bærekraftig forbruk. Her vil regjeringa være en pådriver for samarbeid og frivillige ordninger som bidrar til et mer bærekraftig forbruk.

Familie- og kulturkomiteen holdt en muntlig høring om meldinga 5. november i fjor og leverte også en grundig innstilling 3. mars i år. Jeg synes at høringa og diskusjonene i komiteen har vært interessante, og jeg vil gi noen kommentarer til komiteens tilråding.

Komiteen ønsker seg en omtale av offentlige tjenester i et forbrukerperspektiv. Jeg mener i utgangspunktet at innbyggernes rettigheter og muligheter som brukere av offentlige tjenester best ivaretas i andre sammenhenger enn i forbrukerpolitikken. Samtidig ser jeg også argumentene for en slik omtale, bl.a. sett i lys av økende brukerbetaling for offentlige tjenester. Jeg vil derfor komme tilbake til Stortinget med en omtale av dette temaet.

Komiteen ønsker videre at regjeringa skal vurdere utvidelse av gjeldsinformasjonsordningen til å omfatte flere typer gjeld, og vil også be regjeringa utrede om reklamasjonsfristen på nyoppførte boliger skal utvides fra fem til ti år. Dette er forslag som regjeringa vil følge opp i tida framover.

Jeg mener at regjeringas melding til Stortinget legger rammene for en framtidsrettet forbrukerpolitikk. Jeg vil takke komiteen for gode merknader, og jeg mener at forslagene bygger opp om regjeringas ønsker.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Kari Henriksen (A) [16:54:04]: Skal vi nå klimamålene våre, må vi endre forbruket. Forbrukerne må vite mer om egne utslipp og hva vi kjøper, bl.a. gjennom at man styrker forbrukernes rettigheter og krav til merking og kontroll. Den nasjonale statistikken viser at klimagassutslipp fra husholdningene er redusert med 17 pst. fra 1990 og nå utgjør 8,2 pst. Tallene tar ikke hensyn til klimagassutslipp fra produksjon av importerte varer. Ser vi på klimagassutslippene fra produktene vi kjøper, er forbrukerne ansvarlig for mer enn 60 pst. av klimagassutslippene på kloden og mellom 50 pst. og 80 pst. av verdens land-, material- og vannforbruk. Arbeiderpartiet foreslår i dag en gjennomgang av avgiftspolitikken, bedre merking av varer og tjenester, og at regjeringa skal utrede muligheten for et norsk forbrukerbasert klimaregnskap, som de har gjort i Sverige. Dette stemmer regjeringspartiene mot. Hvorfor?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [16:55:00]: Jeg er helt enig i at det vi som forbrukere forbruker, har en stor innvirkning på klimaet. Derfor er nettopp det overskriften på meldinga vår, som handler om bærekraft – digital og smartere. Jeg er opptatt av tiltak for å sikre at også forbrukerne kan være med og spille en viktig rolle for å få ned klimagassutslippene. Akkurat når det gjelder forslaget fra Arbeiderpartiet, vil det være noe vi tar med oss i det videre arbeidet. Jeg ser noen utfordringer knyttet til hvordan en skal kunne lage dette stempelet mellom ulike land på hvem som faktisk har klimaavtrykket, fordi jeg mener også produsenter har et ansvar for å gjøre noe med å få ned utslippene fra f.eks. den lokale fabrikken. Men det hele tida å være bevisst på at det vi som forbrukere bruker, vil ha en stor konsekvens for klimaet, og å ha insentiver og jobbe med ulike måter i politikken for å sikre at vi forbruker minst mulig, er jeg veldig opptatt av.

Kari Henriksen (A) [16:56:02]: Det var egentlig en god introduksjon til det neste spørsmålet mitt, om internasjonalt samarbeid, for bærekraftig forbrukerpolitikk krever nemlig et internasjonalt samarbeid, som

statsråden sa. Regjeringa sier først nei til modellen de har i Sverige, og de sier også nei til et forslag fra Arbeiderpartiet om at regjeringa skal ta initiativ til et utvidet internasjonalt samarbeid for nettopp å registrere bærekraftsavtrykket til varer og tjenester. Det stemmer regjeringspartiene også ned. Regjeringa avgrenser i meldinga sitt ansvar til å styrke de eksisterende internasjonale miljømerkingene. Hvorfor er ikke regjeringa interessert i et utvidet internasjonalt bærekraftssamarbeid som går videre enn bare klima- og miljøpolitikk?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [16:56:58]: Norge er en aktiv pådriver i veldig mange av disse forane, enten det gjelder klima eller andre typer rettigheter. Jeg vet at Arbeiderpartiet prisverdig har vært opptatt av en etikk-informasjonslov, og der deler vi et felles engasjement som også går på bredere rettigheter. Regjeringa er veldig tydelig på at vi fører en ambisiøs klima- og miljøpolitikk her hjemme, men også i internasjonale fora. Jeg vil betrygge representanten om at dette er noe regjeringa jobber aktivt med i de ulike forane, enten det er i FN, EU eller andre internasjonale sammenhenger.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [16:57:46]: Som veldig mange har vært innom, har koronakrisen skapt store utfordringer også på forbrukerområdet. Som representanten Grimstad var inne på, merker ikke minst Forbrukerrådet det, med veldig stor pågang. Det er mange flere klagesaker til mekling, samtidig som også nemndsystemet er under press. Forbrukerrådet var jo i en krevende situasjon allerede før koronakrisen som følge av de omstillingene de står i nå, og reduserte bevilgninger.

Jeg mener at det nå, i koronakrisen, og også etterpå er veldig viktig at vi har et velfungerende forbrukerapparat med kapasitet til å bistå alle dem som nå får problemer og kommer i en vanskelig situasjon.

Følger ministeren dette nøye, og er han beredt til å komme med de ressursene som Forbrukerrådet trenger for å kunne klare å stå i denne situasjonen og tilfredsstille alle forbrukerne som tar kontakt?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [16:58:38]: Takk for viktige spørsmål.

Ja, dette er noe vi følger nøye, og vi har tett dialog også med Forbrukerrådet og Forbrukertilsynet gjennom denne veldig spesielle situasjonen.

Det er riktig som representanten omtaler, at man i tillegg er i gang med en viktig omstilling. Det gjør det krevende for dem. Derfor følger vi dette ekstra nøye og har tett dialog.

Så er det alltid sann at vi vil bevilge det som vi mener vil være nødvendig og riktig for å kunne gjøre oppgaven på en god måte. Nå har vi vært gjennom mange runder i Stortinget knyttet til budsjetter. Den neste store mile-

pælen er revidert, og da vil vi selvsagt også se på dette feltet for å være trygg på at en har de rammene som trengs for å gjøre en god jobb for forbrukerne, og jeg vil si også for hele samfunnet, og få ting til å fungere på en best mulig måte.

Silje Hjemdal (FrP) [16:59:44]: Å skaffe seg en bolig – eller et hjem, som jeg kaller det – vet jeg og veldig mange andre er en fryktelig dyr investering. I dagens lovverk er reklamasjonsfristen ved kjøp av nyoppført bolig den samme som ved kjøp av varer, som f.eks. et kjøleskap eller en tørkemaskin – fem år.

Synlige feil er det jo lett å oppdage og reklamere på. Det som er problemet, er når f.eks. byggt tekniske feil eller andre skjulte skader og mangler blir oppdaget etter mer enn fem år. Fremskrittspartiet har kjempet flere ganger for å få utvidet fristen på fem år, da vi mener at den er for kort, og vi er i dag veldig glad for at det er flertall for å utrede om reklamasjonsfristen for nyoppførte boliger kan utvides fra fem til ti år.

Jeg lurar på: Er statsråden like utålmodig som meg? Når kan vi få satt i gang en utredning av dette?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [17:00:46]: Jeg er i hvert fall veldig utålmodig etter å oppfylle oppdraget jeg har fått av Stortinget. Derfor vil jeg takke representanten for godt samarbeid om meldinga og innstillinga, for det vet jeg har vært viktig for å få meldinga i havn og for å få gode forslag som i dag vil bli vedtatt. Jeg synes også at komiteen skriver det på en god måte i innstillinga, at dette er en veldig viktig beslutning for forbrukerne. Det er nok av historier som er vonde å lese, knyttet både til det å selge og ikke minst til å kjøpe bolig når en oppdager ting senere som gjør at en kommer i en veldig vanskelig situasjon. Jeg er enig med komiteen i at det å sikre at boligen blir oppført på en bærekraftig måte, og at en har en tidshorisont når det gjelder kvalitet, er viktig.

Så til utfordringene som komiteen peker på: Hva gjør det med innovasjonen når en må ta større risiko og kunne sitte med en større belastning hvis det blir en skade? Å utrede dette på en god måte for å kunne komme med en sak synes jeg er veldig riktig av komiteen å lande ned på, og det skal vi gjøre på en god måte.

Freddy André Øvstegård (SV) [17:02:03]: Overalt hvor barn og ungdom går, blir de bombardert med reklame for urealistiske skjønnhetsidealer, og vi vet jo nå at det kan både gi kroppspress og gå ut over barn og ungdoms psykiske helse. SV og Kristelig Folkeparti har stått sammen i Stortinget tidligere om en rekke anmodningsvedtak om strengere regulering av reklamebransjen for å motvirke dette kroppspresset. Blant annet er det blitt vedtatt å utrede en innstramming når det gjelder markedsføring av kosmetisk kirurgi. Vi har også

registrert at det har vært bevegelse blant regjeringspartiene siden den gang. Derfor vil jeg spørre statsråden om hva regjeringens politikk er, om regjeringen ønsker å forby denne formen for markedsføring, og når vi kan få se den saken på Stortinget.

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [17:03:04]: Jeg vil si takk for engasjementet som representanten og SV har vist over lang tid på et veldig viktig felt.

Det er helt riktig at vi som partier har stått sammen om ulike forslag i Stortinget – bl.a. om merking av retusjert reklame, som jeg håper å kunne komme med en sak om. Den er satt litt på vent på grunn av korona, men kommer forhåpentligvis om ikke veldig lang tid.

Når det gjelder det konkrete spørsmålet, må jeg komme tilbake til det, for jeg er litt usikker på hva som er status akkurat nå. En sak om retusjert reklame vil forhåpentligvis komme snart. Det er i alle fall viktig for oss å følge opp ulike tiltak som kan beskytte barn og unge, for det er klart at de er ekstremt sårbare for markedsføring og blir dessverre nådd på altfor mange måter. Derfor er dette en problemstilling som jeg er veldig obs på, og som jeg også ønsker å følge tett.

Presidenten: Replikkkordskiftet er omme.

De talerne som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Anne Karin Olli (H) [17:04:21]: Som mange har vært inne på, er det mye som har skjedd siden forrige stortingsmelding. Meldingen viser til de viktigste utviklingstrekk de siste tiårene. Blant annet bruker de aller fleste nordmenn internett og digitale plattformer daglig. Det gir oss alle nye muligheter, men også noen utfordringer.

Våre barn og unge lever i stor grad i en digital hverdag, og dermed møter de på mange utfordringer som forbrukere. Barn og unge er sårbare, både i tradisjonelle kjøpsituasjoner og på nettet. Meldingen viser til at barn og unge opplever økende kroppspress og kjøpepress. Jeg har jobbet som helsesykepleier i 20 år og erfarte hvordan dette påvirket barn og unges psykiske helse i en negativ retning. Det bekymrer meg at det er et stadig økende kropps- og kjøpepress blant våre barn og unge.

Derfor er jeg glad for at et enstemmig storting har vedtatt å forsterke tilsynet med usunn reklame som retter seg mot barn og unge, særlig reklame som promoter urealistiske skjønnhetsidealer og bidrar til kroppspress. Høyre mener at tilsyn med reklame og markedsføring rettet mot barn og unge er svært viktig, og at det må være en høyt prioritert oppgave. Men å opprette reklamefrie soner i det offentlige rom, slik opposisjonen foreslår, eksempelvis ved skoler, er ikke veien å gå. Det gir en falsk trygghet. Barn og unge vil alltid møte på reklame

både i det offentlige rom og i sosiale medier. Vi kan ikke skjerme barn og unge mot alt. Det som er avgjørende, er at de får kompetanse om uønsket markedsføring og reklame, slik at de utvikler en kritisk sans til det de ser og hører. Meldingen viser også til en undersøkelse gjort av SIFO, som viser at barn lett identifiserer tradisjonell og merket markedsføring. De er derimot mindre kritiske til markedsføringen de møter på sosiale medier. Det er viktig kunnskap å ta med seg i det videre arbeidet.

På lik linje med regjeringen er Høyre opptatt av at barn og unge skal utvikle god digital forbrukerkompetanse. Jeg er derfor svært glad for at regjeringen vil kartlegge den digitale forbrukerkompetansen med særlig vekt på barn og unge. Jeg registrerer at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at ansvaret da legges på barn og unge selv. I det perspektivet synes det som om de har glemt foreldrenes eller de foresattes rolle. Høyres grunnleggende syn er at det først og fremst er foreldrene som har ansvaret for sine barn. Det offentlige ansvar er å legge til rette for at foreldrene kan ivareta det ansvaret på en best mulig måte overfor sine barn og unge.

Til slutt: Regjeringen varsler i meldingen at den vil legge til rette for videre arbeid med etiske retningslinjer for bloggere, påvirkere, nettverk og annonsører, og den vil oppdatere undervisningsheftet om reklame som er i bruk på skolene, bl.a. ved å ta inn omtale av nye markedsføringskanaler. Dette er viktige tiltak som barne- og familieministeren og regjeringen fortjener ros for.

Trond Giske (A) [17:07:56]: Et bilde som går igjen i både meldingen og Stortingets behandling, er at vi alle utsettes for et veldig stort kjøpepress, og vi trenger kanskje hjelp til å håndtere dette. Men av og til går det gærent, av og til er kjøpelysten større enn det økonomien rekker til, og i dag tar det bare noen minutter å skaffe seg et lån, som man kanskje bruker et liv på å betale ned.

Andelen nordmenn som tar opp forbrukslån, har tredoblet seg de siste ti årene. Tall fra juni 2019 viser at nordmenns samlede forbruksgjeld har økt til 117 mrd. kr – en økning på 11 mrd. kr bare fra året før. Undersøkelser av bankenes utlånspraksis har vist at over en tredel av disse lånene ble gitt uten en forsvarlig vurdering av om låntakeren kunne betale pengene tilbake, selv om det nå er et krav om at bankene må vurdere betalingssevne og utøve godt bankhåndverk før de gir ut forbrukslån.

Arbeiderpartiet mener at vi må tore å bruke sterkere politiske virkemidler for å hjelpe folk så de ikke kommer i et økonomisk uføre. Vi vet at en del av dem som havner i store gjeldsproblemer, har psykiske eller fysiske sykdommer. Vi vet at det ofte rammer deres nærmeste.

Vi vet også at en situasjon der det er for lett å få utbetalt penger, kan være forferdelig vanskelig for den enkelte og dyrt for samfunnet. Og det er dem med stram økonomi fra før som rammes hardest, de som kanskje tar opp et nytt forbrukslån for å betjene det lånet som de ikke klarte å betjene, de som har mistet kontroll på økonomien sin.

Når bankene velger å gi forbrukslån til personer som ikke er sikre på at de kan betjene lånet, ligger en del av forklaringen i at vi har et inkasso- og namsmannssystem som stiller opp for utlåneren. Bankene kan regne med å få pengene tilbake, de kan sende kravet til inkasso og videre til utlegg hos namsmannen. Bankene bærer liten risiko. Vi mener at bankene må ta større ansvar. Derfor har vi foreslått tidligere, og foreslår igjen, at lån som er gitt i strid med reglene, ikke skal kunne sendes til inkasso. Det hadde betydd at bankene selv måtte ha dokumentert at kravene for å innvilge lån var oppfylt. Og hvis de ikke var det, var det bankene selv som bar risikoen. Dette ville ha hevet terskelen for at bankene innvilger lån til folk som ikke skulle hatt det.

I tillegg må det settes et tak på hvor store kostnader som kan legges til et krav. Men også dette går regjeringspartiene mot. Dessverre velger regjeringspartiene å stemme ned gode forslag som faktisk kunne ha utgjort en forskjell, og som kunne ha hjulpet dem som denne behandlingen virkelig burde ha hjulpet.

Freddy André Øvstegård (SV) [17:11:21]: Det har lenge blitt diskutert hvor massiv reklamebransjens påvirkning særlig er overfor barn og unge. Derfor er jeg noe overrasket over innlegget fra representanten Olli, som vektlegger dette med å kartlegge den digitale forbrukerkompetansen med særlig vekt på barn og unge. Ja, det å kanskje etter hvert gjøre noen tiltak for å styrke den digitale forbrukerkompetansen blant barn og unge vil være positivt, men jeg mener det er naivt om vi ikke skal anerkjenne at reklame fungerer – det er derfor det er en milliardindustri – og at vi ikke også skal anerkjenne at reklamepresset har blitt betydelig større i de senere år, i hvert fall siden representanten Olli var blant de barn og unge som ble utsatt for reklame i nærmiljøet rundt sin skole. Derfor burde vi kunne finne tiltak for å redusere det totale reklamepresset, særlig mot barn og unge. Det tror jeg hadde vært positivt både med tanke på kroppspress og psykisk helse, og også når det gjelder det store kjøpepresset, som heller ikke er bærekraftig, for å se på en annen del av stortingsmeldingen.

Grunnen til at jeg tegnet meg, er at vi står midt i en krise som rammer folks økonomi hardt. Vi vet allerede at usikret gjeld, forbrukslån og kreditt har vært et økende problem, og nå er det også grunn til å frykte en bølge av betalingsproblemer. Tiden er overmoden for en

strengere regulering av de bransjene som tjener milliarder på at folk skal falle stadig lenger ned i gjeldsspiralen. Det skal ikke være fritt fram å tyne dem som sliter med å betale regningene hver eneste måned, og som aldri ser gjeldsfjellet minke, men likevel betaler til enkelte også styrtrike selskaper hver eneste måned. Vi foreslår at det skal settes tak på både renter og gjeldskostnader, sånn at små forbrukslån ikke kan utvikle seg til å bli økonomisk ruin for folk.

Vi har sett at den aggressive markedsføringen av forbrukslån og kreditt som utnytter og lurer folk, ikke har tatt slutt på tross av innskjerpelser, så nå mener vi at bransjen har brukt opp den sjansen de har fått. Reklame for forbrukslån og kreditt kan vi ikke lenger tillate, og det foreslår SV i denne saken. Den typen reguleringer vil bare bli viktigere etter at denne økonomiske krisen virkelig har satt seg i folks privatøkonomi.

Carl-Erik Grimstad (V) [17:14:40]: Forbrukermessig står vi i en helt annen situasjon nå enn da komiteen avleverte sin innstilling til forbrukermeldingen. Den er fortsatt aktuell – bevare meg vel – men nye og mer presserende utfordringer har oppstått som følge av koronasituasjonen.

Begrepet «force majeure» er på mange måter dårlig nytt for forbrukeren. Mange som hadde sikre jobber og lyse utsikter for to måneder siden, og inngikk kontrakter på kostbare kapitalvarer som bolig og bil, kan i dag oppleve at de ikke er i stand til å oppfylle sine forpliktelser. Jeg synes det er riktig å vise til rådene fra våre forbrukermyndigheter om at det i dagens situasjon er viktig å inngå dialog med kontraktspartneren, be om forståelse og forhandle – så tidlig som mulig – i stedet for å gjøre det som ofte er lett i slike sammenhenger: skyve problemet foran seg og stikke hodet i sanden. Jeg mener det er både rett og rimelig at bedriftene svarer med samme raushet som det Stortinget har vist overfor vårt næringsliv.

Innen reiseliv, kultur og fritidsaktiviteter opplever i tillegg mange ikke å få tilbake det de har betalt, selv om de har krav på det, når reisen eller arrangementet blir avlyst. I slike situasjoner er det viktig at vår forbrukerrådgivning er patent og bemannet til å ta seg av situasjoner som kan føre forbrukerne inn i langvarige gjeldssituasjoner.

Mange forbrukere vil gjerne bidra til at ulike virksomheter kommer gjennom denne krisen, og gjør det ved å unnlate å kreve refusjoner eller ved å godta ulike former for tilgodelapper. Andre igjen har fått sin økonomiske situasjon betydelig forverret og ser seg ikke i stand til å stå som långiver for ulike bedrifter. Et prinsipp må være at forbrukere som ikke har mulighet for det, skal ha muligheten til å velge mellom tilgodelapper eller refusjon.

Forbrukerrettighetene er der for å beskytte mennesker i en vanskelig situasjon. Det er derfor viktig at næringslivet respekterer lover og regler. Den krisesituasjonen som har oppstått, er krevende, og det påhviler både næringsliv og politiske myndigheter å håndtere den på en måte som inngir den samme tillit som krisen ellers har vært omfattet av.

Det har blitt veldig tydelig at mennesker som leier bolig, også i denne situasjonen sitter nederst ved bordet. Hvis du eier bolig, kan du få utsatt boliglånet, få en historisk lav rente, osv. Hvis du leier, er du helt avhengig av en velvillig utleier. Vi mener at dette tydeliggjør en betydelig gjennomgang av leiemarkedet og rettighetene til leietakerne. Mange leietakere er faktisk blant de mest sårbare i samfunnet, også med hensyn til forbrukerrettigheter. Dette er en problemstilling vi får komme tilbake til.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [17:17:43]: Jeg vil gjerne ta opp to forhold som jeg ikke fikk med i innlegget mitt. Det ene er at sammen med SV fremmer vi i Senterpartiet et forslag om en egen etikkinformasjonslov. Etikkinformasjonsutvalget har nemlig gått inn for at næringsdrivende skal pålegges informasjonsplikt knyttet til samfunnsansvar og oppfølging av leverandørkjeder.

Regjeringspartiet Kristelig Folkeparti fremmet sammen med Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne et Dokument 8-forslag om nettopp dette i 2016. Jeg håper ministeren, fra Kristelig Folkeparti, fortsatt ser viktigheten av en slik lov for å påvirke at arbeidere i andre land ikke blir grovt utnyttet. Vi som politikere har et ansvar med å tilrettelegge for at forbrukere kan ta godt informerte valg og handle etisk. Selv om jeg har god grunn til å tro at Kristelig Folkeparti er opptatt av etisk handel, støttes altså ikke i dag forslaget om egen etikkinformasjonslov av regjeringspartiene.

Så hvordan tenker ministeren å følge opp partiets tidligere politikk på området? Vil han f.eks. følge opp utvalgets anbefalinger på et senere tidspunkt?

På tampen av debatten vil jeg rette oppmerksomheten mot det faktum at forbrukerrettighetene vi har omtalt i salen i dag, definitivt har blitt utfordret i koronakrisen vi står midt oppe i. Som følge av at mange bransjer er i krise, har nok dessverre forbrukerrettigheter blitt brutt på ulikt vis, f.eks. innenfor reiseliv, der avtaler forbrukere har inngått, ikke blir innfridd, avlyses eller utsettes. Selv om mange forbrukere gjerne vil bidra, sammen med oss politikere, til at bedrifter overlever og reiseliv og andre bransjer ikke kolliderer helt nå, vil vi nok med tydelighet senere i år se en rekke eksempler på at koronakrisen ikke bare rammer alle dem vi på Stortinget har gitt krisepakke til, men også enkeltpersoner og familier i rollen som forbrukere – ikke minst om disse også i til-

legg har blitt rammet på annet økonomisk vis som følge av covid-19.

Forbrukerrettighetene våre er til for å beskytte mennesker i en vanskelig situasjon. Det er derfor viktig at lover og regler vi omtaler i dagens debatt, også respekteres i krisetider. Jeg tror derfor vi i denne salen med forbrukerpolitikk som ansvarsområde bør være ekstra påpasselige på vegne av forbrukerrettighetene i fortsettelsen av koronakrisen og i etterspillet av den.

Med de alvorlige ordene vil jeg som saksordfører takke for en god debatt, en debatt som jeg opplever synliggjør hvor viktig forbrukerpolitikk egentlig er. Den omfatter så utrolig mange områder, og den berører alle i samfunnet. Derfor ser jeg fram til at komiteen skal jobbe med å forbedre forbrukerpolitikken vår ytterligere i saker som kommer.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

Sak nr. 8 [17:20:34]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Tilbaketrekning av Prop. 48 L (2019–2020) Endringer i pakkereiseloven (angrerett og reisegaranti) (Innst. 238 S (2019–2020), jf. Meld. St. 18 (2019–2020))

Silje Hjemdal (FrP) [17:20:56] (ordfører for saken): Som saksordfører vil jeg bare kort henvise til det som komiteen har skrevet, der vi sier at komiteen viser til meldingen og tar til etterretning at regjeringen har valgt å trekke tilbake Prop. 48 L for 2019–2020.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8.

Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil sakene nr. 9 og 10 bli behandlet under ett.

Sak nr. 9 [17:21:27]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 172/2019 av 14. juni 2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2017/2394 (Innst. 170 S (2019–2020), jf. Prop. 8 LS (2019–2020))

Sak nr. 10 [17:21:45]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i markedsføringsloven mv. (gjennomføring av forordning (EU) 2017/2394 om forbrukervernsamarbeid) (Innst. 169 L (2019–2020), jf. Prop. 8 LS (2019–2020))

Kari Henriksen (A) [17:22:14] (ordfører for sakene): Først vil jeg takke komiteen og statsråden for et veldig godt samarbeid i disse sakene, som jeg synes er ganske kompliserte.

Disse sakene, Innst. 169 L for 2019–2020 og Innst. 170 S for 2019–2020, tar opp i seg EUs styrkede regelverk på forbrukerområdet og foreslår nødvendige endringer i forskjellige lover for å klargjøre og kunne etterleve EØS-komiteens beslutning nr. 172/2019 av 14. juni 2019 om endringer av EØS-avtalens vedlegg XIX. EU-forordning 2017/2394 om å sikre god og effektiv håndheving av felleseuropeiske forbrukervernregler ble dermed vedtatt inntatt i EØS-avtalen.

Det handler ikke bare om tall og streker og nummer på disse forskjellige beslutningene fra EØS. Dette er en viktig sak i forbrukerpolitikken, for disse sakene vil styrke forbrukeres rettsstilling i det internasjonale forbrukersamfunnet vi har i dag, og det er jo noe av det vi diskuterte i den foregående saken.

Komiteen stiller seg samlet bak innstillinga og er tilfreds med at regjeringa har bekreftet at dens handlingsrom er utnyttet fullt ut i denne saken.

Komiteen registrerte at det var en del uenighet knyttet til hvilket håndhevingsorgan som skal gis myndighet til å fjerne digitalt innhold. Komiteen har hatt god dialog med statsråden omkring disse spørsmålene, og det var oppklarende. Dermed støtter komiteen regjeringas forslag om at håndhevingsorganene skal kunne begjære domstolene om å pålegge tredjeparter å fjerne digitalt innhold.

Komiteen registrerer også at det anslås ikke å bli behov for økte budsjettmessige konsekvenser, men at det er en viss usikkerhet knyttet til dette. Arbeiderpartiet fremmer sammen med Senterpartiet derfor et eget forslag om dette, der vi ber om at dette vil bli redegjort for i budsjettprosessen for 2021.

Jeg tar herved opp Arbeiderpartiet og Senterpartiets forslag i saken.

Presidenten: Representanten Kari Henriksen har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [17:24:33]: Jeg vil takke saksordføreren for godt innlegg, god redegjørelse og god dialog og komiteen for godt arbeid.

Her legger vi altså fram forslag til endring i markedsføringsloven, og i proposisjonen foreslår vi lovendringer for å gjennomføre forordning om forbrukervernsamarbeidet i norsk rett. Vi foreslår også at Stortinget gir sitt samtykke til å innlemme forordningen i EØS-avtalen.

Forordningen skal sikre god og effektiv håndheving av felleseuropeiske forbrukervernregler på tvers av landegrensene. Den regulerer samarbeidet mellom håndhevingsorganene i EU/EØS-området med grenseover-

skridende forbrukersaker og hvilken myndighet håndhevingsorganene skal ha til å undersøke brudd på og håndheve forbrukervernreglene.

Gjennomføring av forordningen gjør det nødvendig med endringer også i norsk lovgivning, og forordningen berører særlig Forbrukertilsynet, men også Helsedirektoratet, Legemiddelverket, Lotteritilsynet, Luftfartstilsynet, Medietilsynet, Sjøfartsdirektoratet, Statens jernbanetilsyn og Statens vegvesen. Vi foreslår ikke videre undersøkelses- og håndhevingsmyndighet enn det forordningen krever som minimum.

Forordningen gir håndhevingsorganene utvidet myndighet til å undersøke om overtredelse har funnet sted, og til å stanse disse overtredelsene. Det fokuseres særlig på å undersøke og stanse overtredelse i den digitale sfæren. Forordningen skal sørge for at håndhevingen holder tritt med den digitale utviklingen.

I høringen uttalte mange seg om at forordningen åpner for at tredjepersoner kan pålegges å fjerne ulovlig digitalt innhold. Her var det ulike oppfatninger blant høringsinstansene. Regjeringa foreslår i lovproposisjonen at domstolene skal behandle saker om å fjerne digitalt innhold, med unntak for sakene til Legemiddelverket. Jeg er glad for at en samlet komité støtter dette forslaget.

Et krav om at sakene må fremmes av forvaltningen og behandles i domstolene, vil sikre at det gjøres grundige vurderinger i to instanser. Det sentrale er å sikre en forsvarlig behandling av vanskelige og prinsipielle problemstillinger om å fjerne digitalt innhold på nett. Det er derfor viktig at sentrale rettssikkerhetsgarantier blir ivarettatt.

Man har allerede i dag funnet en fungerende og etablert domstolprosess i åndsverkloven for å fjerne digitalt innhold. Løsningen i åndsverkloven viser at saker om å fjerne digitalt nettinhold er egnet for behandling også i domstolene.

Det er vanskelig å spesifisere de økonomiske konsekvensene for domstolene som følge av lovforslaget, som saksordføreren var opptatt av. Dette skyldes at kostnadene vil variere i hver enkelt sak, bl.a. på bakgrunn av antall parter i saken, kompleksitet og antall dager i retten. Det er også sånn at det vil være en høy terskel for å pålegge tredjeparter å fjerne ulovlig digitalt innhold. Vi ser derfor ikke for oss et stort sakstilfang til domstolene.

Ved å sikre forbrukerrettigheter sørger vi for gode markeder og like konkurransevilkår over landegrenser i hele EØS-området. Jeg er derfor glad for at en samlet komité støtter forslaget til gjennomføring av forordningen i norsk rett. Jeg mener at disse endringene vil utgjøre viktige bidrag til håndheving av forbrukerregelverk over landegrensene.

Det innebærer også en nødvendig og etterlengtet modernisering av håndhevingsreglene. Gjennomføring av forordningen vil styrke det felleseuropeiske samarbeidet om håndheving av forbrukernes rettigheter. For forbrukerne, næringsdrivende og samfunnet for øvrig er det viktig at håndhevingsorganene har det verktøyet de trenger for å kunne undersøke overtredelse og handle raskt og effektivt når de avdekker lovbrudd. Det mener vi lovforslaget vil bidra til.

Freddy André Øvstegård (SV) [17:28:48]: Jeg skal ikke forlenge debatten eller prøve å gjenta tittel og tall på den saken, men skal bare komme med en kort stemmeorientering om at SV skal støtte forslag nr. 1 fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Jeg har forståelse for at det er vanskelig å komme med de administrative og ressursmessige konsekvensene for domstolene nå, men håper at det lar seg gjøre til neste budsjettproposisjon. Det er viktig, og man sliter med ressursituasjonen i domstolene fra før.

Med det vil jeg også takke saksordføreren for godt arbeid med saken.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 9 og 10.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget er da klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1, debattert 21. april 2020

Innstilling fra den særskilte komité for å behandle spesielle saker vedrørende korona-krisen om Endringer i midlertidig lov om forskriftshjemmel for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av Covid-19 mv. (koronaloven) (Innst. 240 L (2019–2020), jf. Prop. 76 L (2019–2020))

Presidenten: Under debatten har Marit Arnstad satt frem et forslag på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Midlertidig lov om videreføring av forskrifter gitt med hjemmel i koronaloven skal lyde:

§ 1 Formål og varighet

Forskrifter gitt med hjemmel i midlertidig lov om forskriftshjemmel for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av Covid-19 mv. (koronaloven) fortsetter å gjelde fram til 27. mai 2020.

Kongen kan helt eller delvis oppheve forskriftene gitt med hjemmel i koronaloven før dette tidspunktet.

Dersom stortingsrepresentanter som til sammen representerer minst en tredjedel av Stortingets medlemmer, ikke lenger kan støtte en bestemt forskrift, eller deler av en forskrift, og uttrykker dette skriftlig i tråd med vedtatt arbeidsordning i Stortinget, plikter Kongen straks å oppheve de aktuelle bestemmelsene. Vedtaket om opphevelse av forskrift, eller deler av forskrift, skal umiddelbart meddeles Stortinget skriftlig.

§ 2 Lovens ikrafttredelse og opphevelse

Loven trer i kraft straks og oppheves 27. mai 2020».

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 73 mot 14 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 17.37.30)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

L o v

om endringer i midlertidig lov om forskriftshjemmel for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av Covid-19 mv. (koronaloven)

I

I midlertidig lov 27. mars 2020 nr. 17 om forskriftshjemmel for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av Covid-19 mv. (koronaloven) gjøres følgende endringer:

§ 2 andre ledd skal lyde:

En midlertidig forskrift kan likevel ikke begrense grunnleggende rettssikkerhetsprinsipper eller domstolenes uavhengighet.

Nåværende andre til femte ledd blir tredje til sjette ledd.

§ 4 første ledd skal lyde:

Forskrifter fastsatt i medhold av § 2 trer i kraft én dag etter at Stortinget er skriftlig meddelt den nye forskriften, med mindre forskriften blir opphevet etter § 5.

§ 5 første ledd skal lyde:

Forskrifter gitt med hjemmel i denne loven skal etter vedtak av Kongen i statsråd umiddelbart meddeles Stortinget skriftlig.

§ 6 nytt tredje punktum skal lyde:

I prøvingen av lovligheten av forskriften kan domstolen prøve både tiltakets forsvarlighet og nødvendighet, herunder dets forholdsmessighet, jf. også § 2.

§ 7 skal lyde:

§ 7 *Lovens opphevelse*

Loven oppheves 27. mai 2020.

II

I lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer skal § 7-12 første ledd fjerde punktum videreføres til 27. mai 2020.

III

Loven trer i kraft straks.

Presidenten: Det votes først over I § 7.

Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 72 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.37.58)

Presidenten: Det votes over resten av I samt II og III.

Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet subsidiær støtte til innstillingen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 72 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.38.28)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 2, debattert 21. april 2020

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om statlig lederlønnskuttreform (Innst. 227 S (2019–2020), jf. Dokument 8:127 S (2018–2019))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:127 S (2018–2019) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om statlig lederlønnskuttreform – vedtas ikke.

Presidenten: Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 85 stemmer mot 1 stemme.

(Voteringsutskrift kl. 17.39.26)

Votering i sak nr. 3, debattert 21. april 2020

Innstilling fra næringskomiteen om Statens direkte eierskap i selskaper – Bærekraftig verdiskaping (Innst. 225 S (2019–2020), jf. Meld. St. 8 (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt 23 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–7, fra Terje Aasland på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 8–11, fra Terje Aasland på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
- forslagene nr. 12 og 13, fra Terje Aasland på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 14–15 og 23 fra Terje Aasland på vegne av Arbeiderpartiet
- forslagene nr. 16–22, fra Freddy André Øvstegård på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det votes over forslagene nr. 16–22, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre overordnet mål for eierutøvelsen i statseide selskaper, slik at det lyder:

«Selskaper i kategori 1 og 2 leverer høyest mulig avkastning over tid og bidrar aktivt til å nå målene i Paris-avtalen».

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen omgjøre statens «forventninger» til selskapene hva gjelder bærekraft, aktsomhetsvurderinger, menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, skattepolicy, osv. til «krav».

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette konkrete måleindikatorer på selskapenes aktsomhetsvurderinger og håndtering av både risiko og faktisk skade på mennesker, samfunn og miljø».

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide klare retningslinjer for de statseide selskapenes skattepolicy, i tråd med SPUs forventninger til selskaper fondet investerer i. Styrene i selskaper der retningslinjene ikke overholdes, og der staten er majoritets-eier, skal skiftes ut.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen oppdatere statens retningslinjer for lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i foretak og selskaper med statlig eierandel, slik at et av hovedprinsippene for lønnsdannelsen er at lederlønninger ikke skal overstige statsministerens lønn.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at bruken av variabel lønn og bonusordninger strammes inn, samt at størrelsen på pensjonsordninger og sluttvederlag for ledende ansatte i foretak og selskaper med statlig eierandel gjennomgås med mål om reduksjoner i samlet godtgjørelse. Det skal meldes tilbake om utviklingen i de årlige statsbudsjettene.»

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå styrehonorarene i statlige selskaper med mål om reduksjon i honorarene. Den årlige veksten i godtgjørelsene skal ikke overstige den alminnelige lønnsveksten i Norge, målt i absolutt kroneverdi.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 79 mot 8 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.40.03)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 12 og 13, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen kreve bærekraftsrapportering av de statlige selskapene i tråd med TCFD-rammeverket. Rapporteringen skal revideres av en uavhengig tredjepart.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre et mål om minst 40 pst. kvinner i styrene i alle selskaper der staten har en eierandel.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 53 mot 34 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.40.22)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 8, 9 og 11, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre retningslinjer for lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i foretak og selskaper med statlig eierandel, slik at det legges til grunn at selskaper der staten er majoritets-eier, skal følge statens retningslinjer for lederlønn.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre retningslinjer for lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i foretak og selskaper med statlig eierandel på en måte som sikrer at samlet godtgjørelse over tid ikke skal vokse raskere enn den generelle lønnsutviklingen.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at samlet godtgjørelse for ledende ansatte i foretak og selskaper med statlig eierandel reduseres.»

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 45 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.40.41)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 10, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at bruken av variabel lønn og bonusordninger begrenses, samt at størrelse på pensjonsordninger og sluttvederlag for ledende ansatte i foretak og selskaper med statlig eierandel gjennomgås med mål om reduksjoner i samlet godtgjørelse.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Sosialistisk Venstreparti har varslet subsidiær støtte.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 44 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.41.02)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 23, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i likhet med EU, og som følge av covid 19-utbruddet og de økonomiske konsekvenser viruset har medført, iverksette tiltak for å møte økt potensiell risiko for utenlandsk overtakelse av strategisk viktige næringer for Norge. I

den forbindelse må det utarbeides en tiltaksplan for å sikre beskyttelse av selskaper som har samfunns-sikkerhetsmessig eller strategiske viktig betydning, dersom slike blir truet av oppkjøp fra tredjeland. I den forbindelse bør det statlige eierskapet benyttes aktivt for å unngå at strategisk viktig interesser blir gjenstand for utenlandsk overtagelse.»

Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 44 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.41.23)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1–7, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke det statlige eierskapet slik at dette blir et strategisk verktøy for å bidra til omstillingen av norsk økonomi.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og i løpet av høsten 2020 komme tilbake til Stortinget med en egen sak med konkrete forslag til hvordan staten kan ta strategiske grep for å sikre nasjonal forankring og langsiktig industriell kapital til bedrifter eller næringer som vil kunne få nasjonal betydning for å:

- sikre utvikling av norske naturressurser
- bidra til omstilling med fokus på klima og miljøavtrykk
- utvikle strategiske kompetansemiljø
- bidra til teknologiutvikling av internasjonal interesse
- styrke eksportinntektene»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en ny gjennomgang av det statlige eierskapet som vurderer hvordan det statlige eierskapet aktivt kan bidra til å styrke den nasjonale verdiskapingen og nå målene i Paris-avtalen. Denne gjennomgangen skal inneholde:

en strategi for å øke den landbaserte industriens andel av BNP.

en strategi for å styrke det nasjonale eierskapet til selskaper notert på Oslo Børs.

en vurdering av hvordan statlig og nasjonalt eierskap kan bidra til å nå beredskaps- og sikkerhetspolitiske mål.

en strategi for hvordan det statlige eierskapet kan bidra til å styrke Norges konkurransefortrinn i

lav- og nullutslippsøkonomien samt bidra til lav- og nullutslippsløsninger i utlandet.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke, ikke redusere, det statlige eierskapet.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette et nytt eierskapsinstrument med formål om nasjonal forankring av eierskap i strategisk viktige selskaper av nasjonal betydning, samt øke verdien på disse eierpostene i det lange løp. Selskapet skal også kunne tilføres midler over statsbudsjettet.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at staten bruker sin posisjon som majoritetseier til å sørge for at lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i de relevante selskapene følger statens retningslinjer for lederlønn. Videre skal staten etterstrebe at statens retningslinjer for lederlønn gjelder i alle selskaper der staten har en eierandel.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen benytte sin eiermakt til å sikre at statens retningslinjer for lederlønn og forventninger til styrehonorarer etterleves, og stemme for å skifte ut medlemmene i styret i statseide selskaper som ikke følger disse retningslinjene og forventningene.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 44 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.41.43)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 14 og 15, fra Arbeiderpartiet.

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i eierskapsutøvelsen sørge for at selskapene integrerer klimarisiko i sin ordinære virksomhet og rapporterer om dette i tråd med TCFD-rammeverket, slik det allerede gjøres for finansielle investeringer gjennom Norges Bank og Folketrygdfondet.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen benytte sin eiermakt til å sikre at retningslinjene etterleves, og til å skifte ut styremedlemmer som ikke følger statens retningslinjer for lederlønn i selskaper der staten legger til grunn at de skal følges.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Sosialistisk Venstreparti har varslet subsidiær støtte.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet ble med 53 mot 34 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.42.03)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Meld. St. 8 (2019–2020) – Statens direkte eierskap i selskaper – Bærekraftig verdiskaping – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4, debattert 21. april 2020

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arne Nævra, Lars Haltbrekken, Torgeir Knag Fylkesnes og Solfrid Lerbekk om regulering av cruisenæringen (Innst. 202 S (2019–2020), jf. Dokument 8:9 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt 21 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Åsunn Lyngedal på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 2–4, fra Åsunn Lyngedal på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
- forslagene nr. 5–21, fra Arne Nævra på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det votes over forslagene nr. 5–21, fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en modell for et konsesjonssystem for cruisenæringen, hvor et begrenset antall konsesjoner auksjoneres ut hvert år basert på tåleevne for natur og kystsamfunn, med strenge miljøkrav og krav til ringvirkninger for lokalt næringsliv, for eksempel gjennom bruk av lokale guider, kjøp av lokal mat og gode forhold mht. lønns- og arbeidsforhold i egen og i innleid virksomhet.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at alle cruiseskip med operasjon i norske fjorder, sårbare områder i norske farvann eller norske cruisehavner opererer i tråd med kravene for utslipp av NO_x og

SO_x, slik det er beskrevet i forskrift om miljømessig sikkerhet for skip mv.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille krav om bruk av nullutslippsteknologi for cruiseskip for alle norske cruisedestinasjoner fra 2024.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille krav om utslippsfri drift av cruiseskip, inkludert inn- og utseiling til alle norske cruisedestinasjoner, så snart dette teknisk lar seg gjennomføre.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fra 2021 prioritere anløpende cruiseskip som kan dokumentere bruk av klima- og miljøtiltak, gjennom dokumentasjon av eksempelvis Energy Efficiency Design Index (EEDI) og Energy Efficiency Operational Indicator (EEOI), ved tildeling av anløpstidspunkt og kai-plass.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen pålegge cruiseskip å ta i bruk landstrøm i havner der landstrøm er tilgjengelig.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen kreve nullutslippsløsninger i all cruiserelatert busstransport fra og med 2022.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen kreve nullutslippsløsninger i all transport av varer, avfallsbehandling, vedlikehold og andre tjenester relatert til cruiseskipsanløp fra og med 2022.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å arbeide for at Emission Control Areas-sonen (ECA) utvides til også å gjelde nord for 62. nordlige breddegrad.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre et tungoljeforbud rundt Svalbard og verdensarvfjordene, med virkning fra 1. januar 2021 og for hele norskekysten med virkning fra 1. januar 2025.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at landstrømanleggene skal ha standardiserte grensesnitt for til- og frakopling, slik at anløpende cruiseskip kan benytte samme type utstyr i alle norske cruisehavner.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gi kommunene hjemmel til å innføre begrensninger på maksimalt antall cruisepassasjerer per dag, samt maksimalt antall cruiseanløp per dag.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å pålegge kommunene å vurdere om det finnes alternative og mer egnede kaiarealer til cruisevirksomhet med utgangspunkt i miljø, sikkerhet og passasjervolum.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Enova i større grad prioriterer midler til maritim næring for å stimulere til raskere utbygging av landstrøm i cruisehavner.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere et register over utsendte arbeidstakere i Norge.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen intensivere kontrollen av påseplikten og håndheving av bestilleransvaret for allmenngjort lønn.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber regjeringen definere en grense for antall dager med kabotasjekjøring for turbusser i Norge – etter mønster fra Danmark.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 78 mot 8 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.42.46)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 3 og 4, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke kommunenes adgang til å regulere cruiseskip og cruiseturisme.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en samlet vurdering av beredskapen knyttet til cruisetrafikk og med særlig vekt på nordområdene.»

Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 44 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.43.06)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for økt kontroll med kabotasjekjøring med buss i Norge.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 44 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.43.25)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte legge frem en samlet sak om bærekraft i cruisenæringen.» Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Rødt har varslet subsidiær støtte.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 45 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.43.45)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:9 S (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arne Nævra, Lars Haltbrekken, Torgeir Knag Fylkesnes og Solfrid Lerbrekk om regulering av cruisenæringen – vedtas ikke.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 80 mot 7 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.45.09)

Votering i sak nr. 5, debattert 21. april 2020

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Terje Aasland, Geir Pollestad og Torgeir Knag Fylkesnes om å sikre norske lønns- og arbeidsvilkår i norske farvann og på norsk sokkel (Innst. 226 S (2019–2020), jf. Dokument 8:18 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten har Terje Aasland satt fram et forslag på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedsette et partsammensatt utvalg som skal foreslå lovendringer og ordninger for å gjennomføre norske lønns- og arbeidsvilkår for den skipsfarten som foregår i norske

farvann og på norsk sokkel. Utvalgets forslag skal fremlegges i den varslede stortingsmeldingen om maritim næring.»

Det voteres alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget ber regjeringen nedsette et partssammensatt utvalg for å vurdere tiltak som kan styrke norsk maritim kompetanse, sikre norske sjøfolk på norske skip og sikre norske rederiers konkurransekraft.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble innstillingen bifalt med 45 mot 41 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.46.07)

Votering i sak nr. 6, debattert 21. april 2020

Innstilling fra næringskomiteen om Samhandling for bedre sjøtryggleik (Innst. 203 S (2019–2020), jf. Meld. St. 30 (2018–2019))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt 3 forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Åsunn Lyngedal på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 3, fra Geir Pollestad på vegne av Senterpartiet

Det voteres over forslagene nr. 1 og 2, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre dagens promillegrense for føring av fritidsbåt under 15 meter fra 0,8 promille til 0,2 promille.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre et høyhastighetssertifikat som krever både en teoretisk og en praktisk prøve.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 54 mot 32 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.46.42)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 3, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til skjerpede regler for å føre raske fritidsbåter, som f.eks. eget sertifikat, krav om praktisk opplæring og prøve og redusert promillegrense til 0,2 promille.»

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet subsidiær støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 71 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.47.02)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Meld. St. 30 (2018–2019) – Samhandling for bedre sjøtryggleik – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 7, debattert 21. april 2020

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Framtidas forbrukar – grøn, smart og digital (Innst. 171 S (2019–2020), jf. Meld. St. 25 (2018–2019))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt 47 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–15, fra Åslaug Sem-Jacobsen på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 16–18, fra Åslaug Sem-Jacobsen på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
- forslagene nr. 19–22, fra Kari Henriksen på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 28–30, fra Kari Henriksen på vegne av Arbeiderpartiet
- forslagene nr. 23–27, fra Åslaug Sem-Jacobsen på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 31–47, fra Freddy André Øvstegård på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voteres over forslagene nr. 32–40 og nr. 42–47, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 32 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en utredning om hvordan man kan sikre at alle hus-

stander får tilbud om høyhastighets bredbånd gjennom fibernettet innen fem år, og komme tilbake til Stortinget med sak om dette.»

Forslag nr. 33 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å endre forbrukerkjøpsloven gjennom å utvide reklamasjonsfristen ved at den kobles til en obligatorisk merking av antatt levetid på produktet, samtidig som gjeldende reklamasjonsrett på to år fra kjøpsøyeblikket fungerer som en nedre grense.»

Forslag nr. 34 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om nødvendige endringer for å lovfeste en rett til reparasjon for forbrukeren og plikt til reparasjon for forhandlere og å sikre at krav til holdbarhet, tilgang til reservedeler og sirkulært design innarbeides i forbrukerkjøpsloven.»

Forslag nr. 35 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan økodesigndirektivet kan brukes enda bedre for å bidra til lengre holdbarhet og bedre reparasjonsmuligheter, spesielt for produkter som produseres i stort volum, som smarttelefoner og PC-er.»

Forslag nr. 36 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede fordeler og ulemper ved å fjerne eller redusere moms på reparasjon og rapportere tilbake til Stortinget på egnet vis.»

Forslag nr. 37 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede fordeler og ulemper ved å fjerne eller redusere moms på utleie og komme tilbake til Stortinget på egnet vis.»

Forslag nr. 38 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å innføre merkeordninger for produkters levetid og reparerbarhet.»

Forslag nr. 39 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til ny merkeordning for klær som standardiserer informasjon til forbruker om tekstiler og kvalitet med hensyn til forventet brukstid, slitasje og holdbarhet og komme tilbake til Stortinget på egnet vis.»

Forslag nr. 40 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak om å opprette nye fagbrevutdanninger for reparatøyrker som for eksempel skomaker, skredder, reparatør av klær, telefon- og/eller elektronikkreparatør.»

Forslag nr. 42 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til lovendringer som sikrer krav om resirkulert råvare som innsatsfaktor i pro-

duksjon innenfor byggeindustrien, og i produksjon av gjødsel og jordblandinger.»

Forslag nr. 43 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en sak om å sikre et eget krav til børsnoterte selskap om rapportering av avfallshåndtering, med den hensikt å sikre sporbarhet og kontroll av råvarestrømmer.»

Forslag nr. 44 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å utvide produsentansvaret slik at det gis insentiver til lengst mulig levetid for produktene, til størst mulig grad av ombruk og egnethet for materialgjenvinning og til å redusere innholdet av helse- og miljøfarlige forbindelser i produktene.»

Forslag nr. 45 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med sak om å opprette et offentlig senter for utvikling av ny delingsøkonomi.»

Forslag nr. 46 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet vis med forslag som kan styrke sambruk i Norge, inkludert tilskuddsordninger for opprettelse av nye sambruks- og samvirkeordninger, rådgivning for slike initiativer og gjennomgang av lov- og regelverk for å foreslå endringer som gjør slik virksomhet enklere, eller på andre måter støtte opp under ideelle delingsøkonomiinitiativer og samvirker hvor man deler hverandres eller felles eiendeler.»

Forslag nr. 47 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak om å støtte offentlige delingstjenester som utlån av nye varer fra bibliotekene og bysykkel-ordningene.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 79 mot 8 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.47.48)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 41, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre brukthandelloven gjennom å fjerne betingelsen om løyve fra politiet for å drive med bruksalg.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 81 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.48.04)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 31, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«For å styrke forbrukervernet og personvernet ber Stortinget regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med en sak om det norske handlingsrommet for sterkere regulering av virksomheten i Norge til multinasjonale teknologiselskaper som Facebook, Google og Apple, herunder grunnrenteskatt på innsamling og bruk av personinformasjon.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 81 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.48.20)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 28–30, fra Arbeiderpartiet.

Forslag nr. 28 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere en reklamasjonsnemnd i forbindelse med salg av nye boliger, som representanter for utbyggere og entreprenører skal være tilsluttet.»

Forslag nr. 29 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå forbrukerkjøpsloven og foreslå hvordan holdbarhet og tilgang til reservedeler kan innarbeides som del av grunnlaget for vurdering av om varen er i samsvar med kjøpsavtalen. Gjennomgangen må også inneholde en vurdering av hvilke krav som bør stilles til at reservedeler skal være tilgjengelige i den forventede levetiden for produktet, og av hvordan informasjon om holdbarhet og tilgang til reservedeler kan gjøres tilgjengelig for forbruker.»

Forslag nr. 30 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag til Stortinget til endringer av reklamasjonsretten og selgers bevisbyrde som i sterkere grad stimulerer til at varer med lengre holdbarhet tilbys på markedet.»

Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet ble med 54 mot 33 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.48.37)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 23–27, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til Stortinget om en etikkinformasjonslov, inkludert forslag til hvordan brudd på loven kan sanksjoneres.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget senest våren 2021 med et forslag om å forby markedsføring av forbrukslån og forbrukerkreditt.»

Forslag nr. 25 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å innføre rentetak på forbrukslån og kreditt.»

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at det kreves sirkulære løsninger og avfallsreduksjon i alle offentlige anbud.»

Forslag nr. 27 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak om å innføre et krav om innblanding av resirkulert plast i alle relevante produkter som omsettes i det norske markedet, for eksempel etter modell av innblanding av avansert biodrivstoff.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 70 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.48.56)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 19–22, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen oppnevne et offentlig utvalg som skal utrede endringer i forbrukerrollen og konsekvensene dette kan få for arbeidet med forbrukerrettigheter. Utvalget skal særlig utrede hvordan forbrukervernet kan ivaretas i møte med en utvikling der forbruker stadig blir mer involvert i produksjonen, og der det skjer en stadig raskere utvikling fra varekjøp til tjenestekjøp.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak om tiltak for å begrense reklame i det offentlige rom, for eksempel gjennom å

opprette reklamefrie soner i nær omkrets av skoler.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå forskrift om markedsføring av ikke-medisinske kosmetiske inngrep med formål om å innføre et forbud mot markedsføring av kosmetisk kirurgi som ikke er en del av medisinsk behandling.»

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om et regelverk som gjør at varer skal kunne repareres av alle profesjonelle reparatører uten at det går ut over garantien.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 54 mot 33 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.49.14)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 16 og 18, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvorvidt avgiftspolitikken i Norge fremmer eller hemmer en klima- og miljøvennlig forbrukerpolitikk.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede virkemidler og fremme et forslag for Stortinget med tiltak for å begrense barns bruk av energidrikker.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 50 mot 37 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.49.33)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 17, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå lovgivningen på forbrukerområdet for å vurdere behov for endringer som sikrer at forbrukerpolitikken i sum bli mer bærekraftig.»

Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 45 mot 41 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.49.52)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1–15, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå markedsføringslovens barnekapittel og komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan man kan sikre at barn og unge er godt nok beskyttet mot markedsføring i dagens moderne mediehverdag, og særlig når markedsføringen kan påvirke helsen negativt.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen identifisere grupper som er spesielt sårbare for digitalt utenforskap og digital inkompetanse, og foreslå tiltak som sørger for at alle har den digitale kompetansen som trengs for å sikre dem muligheter og tilgang til digitale flater.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvorvidt tilsynsmyndighetene for universell utforming burde få sterkere virkemidler, og komme tilbake til Stortinget på egnet vis.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med ny finansavtalelov klargjøre långiveres plikt til å innhente gjeldsopplysninger.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å utvide gjeldsregisteret slik at det inneholder all gjeld, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2021.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et lovforslag som sikrer at forbrukslånbankene ikke kan selge forfalte forbrukslån og heller ikke benytte det offentlige innkrevingssystemet hvis de ikke kan dokumentere at kravene for å innvilge lån var oppfylt.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om et kostnadstak som beskytter forbrukere i betalingsvanskeligheter mot urimelig høye kostnader og en ukontrollert gjeldsvekst.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2021 legge frem et forslag om innføring av rentetak i Norge på omtrent samme nivå som det finske rentetaket.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å sette ned et lovutvalg som ser på endringer i avhendingslova i sammenheng med eierseksjonsloven og burettslagslova.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede konsekvensene av konfliktnivået ved egenandelsregelen på 10 000 kroner og om forsikringsordninger kan bidra til mindre konflikt ved boligtransaksjoner, samt dokumentere påstandene i proposisjonen om maktforholdene mellom kjøper og selger.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere muligheten for å pålegge produsenter en obligatorisk merking av antatt holdbarhet på produkter, samt vurdere behovet for kontraktsrettslige regler som legger til rette for at forbrukeren på en hensiktsmessig måte kan gjøre krav gjeldende innenfor produktenes antatte holdbarhet.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at alle produkter som inneholder skadelige kjemikalier, skal ha en innholdsdeklarasjon som viser hvilke stoffer og mengden av disse som produktene inneholder.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ overfor ILO, FN, EU og andre relevante internasjonale aktører for å få på plass et internasjonalt merkesystem for bærekraft på varer og tjenester, som balanserer hensynene til arbeidstakermiljø og økonomiske interesser.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede muligheten for et norsk forbruksbasert klimaregnskap etter modell av Naturvårdsverket i Sverige.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere arbeidet for at mobiltelefoner og andre hyppig brukte elektriske forbrukerprodukter inngår i EUs økodesignforordninger med tydelige krav knyttet til sirkulær økonomi.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 45 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.50.12)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen på egnet måte komme tilbake til Stortinget med en omtale av offentlige tjenester i et forbrukerperspektiv.

Presidenten: Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 54 mot 32 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.50.31)

Videre var innstilt:

II

Stortinget ber regjeringen vurdere utvidelse av gjeldsinformasjonsordningen til å omfatte flere typer gjeld, for eksempel boliggjeld og studiegjeld, i forbindelse med planlagt evaluering i 2021.

Presidenten: Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til innstillingen.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 47 mot 40 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.50.53)

Videre var innstilt:

III

Stortinget ber regjeringen utrede om reklamasjonsfristen på nyoppførte boliger skal økes fra fem til ti år, samt konsekvensene av en eventuell utvidelse

IV

Meld. St. 25 (2018–2019) – Framtidas forbrukar – grøn, smart og digital – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 8, debattert 21. april 2020

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Tilbaketrekning av Prop. 48 L (2019–2020) Endringer i pakkereiseloven (angrerett og reisegaranti) (Innst. 238 S (2019–2020), jf. Meld. St. 18 (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Meld. St. 18 (2019–2020) – Tilbaketrekning av Prop. 48 L (2019–2020) Endringer i pakkereiseloven (angre rett og reisegaranti) – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 9, debattert 21. april 2020

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 172/2019 av 14. juni 2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2017/2394 (Innst. 170 S (2019–2020), jf. Prop. 8 LS (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget samtykker til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 172/2019 av 14. juni 2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2017/2394 av 12. desember 2017 om samarbeid mellom nasjonale myndigheter med ansvar for håndheving av forbrukervernlovgivning og om oppheving av forordning (EF) nr. 2006/2004.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 10, debattert 21. april 2020

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i markedsføringsloven mv. (gjennomføring av forordning (EU) 2017/2394 om forbrukervernsamarbeid) (Innst. 169 L (2019–2020), jf. Prop. 8 LS (2019–2020))

Presidenten: Under debatten har Kari Henriksen satt frem et forslag på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en egen vurdering av de økonomiske konsekvensene for domstolene av implementeringen av forordning (EU) 2017/2394, i forbindelse med budsjettproposisjonen for 2021».

Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 45 mot 42 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 17.52.01)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

lov

om endringer i markedsføringsloven mv. (gjennomføring av forordning (EU) 2017/2394 om forbrukervernsamarbeid)

I

I lov 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. gjøres følgende endringer:

§ 34 skal lyde:

§ 34 *Opplysningsplikt og stedlig kontroll mv.*

Enhver plikter å gi Forbrukertilsynet og Markedsrådet de opplysningene disse myndighetene krever for å kunne utføre sine gjøremål etter loven, herunder opplysninger som er nødvendige for å vurdere om en handelspraksis er urimelig. Opplysningene kan kreves gitt skriftlig eller muntlig, innen en fastsatt frist. *På samme vilkår som nevnt i første og annet punktum kan alle typer informasjon og bærere av slik informasjon kreves utlevert.*

Forbrukertilsynet og Markedsrådet kan undersøke alle lokaler, grunn, innretninger og utstyr, herunder transportmidler, som den næringsdrivende bruker i sin næringsvirksomhet. Representanter for eller ansatte hos den næringsdrivende plikter å gi nødvendig veiledning og bistand ved gjennomføringen av kontrollen. Forbrukertilsynet og Markedsrådet kan anmode om bistand fra politiet til å gjennomføre kontrollen.

Forbrukertilsynet og Markedsrådet kan selv ta beslag i dokumenter og gjenstander, og ta kopier, som de finner påkrevet for å utføre sine gjøremål etter loven. *Beslaget kan bare opprettholdes så lenge og i det omfanget det er nødvendig.*

Taushetsplikten som følger av lov, pålegg eller avtale, er ikke til hinder for opplysningsplikten, eller retten til å foreta *stedlig kontroll og beslag*, etter denne paragrafen. Dette gjelder likevel ikke opplysninger, dokumenter, *gjenstander eller* annet som er omfattet av taushetsplikten som nevnt i straffeprosessloven §§ 117 til 120, med unntak av § 118 første ledd første punktum. Når det er mistanke om overtredelse av bestemmelser som Forbrukertilsynet fører tilsyn med etter § 35 første ledd, og

særlige hensyn gjør det nødvendig, kan en tilbyder av tilgang til elektronisk kommunikasjonsnett eller -tjeneste pålegges å gi opplysninger om *antall markedsføringshenvendelser ved elektroniske kommunikasjonsmetoder*, avtalebasert hemmelig telefonnummer eller andre abonnementsopplysninger, samt elektronisk kommunikasjonsadresse, selv om opplysningene er omfattet av straffeprosessloven § 118 første ledd *annet punktum*.

Forbrukertilsynet kan kjøpe varer og tjenester, om nødvendig med skjult identitet, for å avdekke brudd på bestemmelser som Forbrukertilsynet fører tilsyn med etter § 35 første ledd, og for å innhente bevis til bruk i Forbrukertilsynets saksbehandling. Forbrukertilsynet kan helt eller delvis kreve tilbake kjøpesummen eller kreve betalingskrav ettergitt, i den grad dette ikke fører til en uforholdsmessig ulempe for den næringsdrivende.

§ 36 annet ledd skal lyde:

Dersom Forbrukertilsynet finner at en næringsdrivende handler i strid med bestemmelsene nevnt i § 35, kan Forbrukertilsynet *innhente* skriftlig bekreftelse på at det ulovlige forholdet skal opphøre, eller fatte vedtak. *Forbrukertilsynet kan også innhente skriftlig bekreftelse på at næringsdrivende skal tilby avhjelpende tiltak til berørte forbrukere.*

§ 39 første ledd skal lyde:

Forbrukertilsynet og Markedsrådet kan, dersom de finner at inngrep tilsies av hensyn som nevnt i § 35 annet ledd, fatte enkeltvedtak om:

- a) forbud eller påbud etter § 40
- b) tvangsmulkt etter § 41
- c) overtredelsesgebyr etter § 42.

Et vedtak etter bokstav a og b gjelder i fem år dersom ikke annet fremgår av vedtaket. Vedtaket kan maksimalt gjelde i ti år. Vedtaket kan fornyes.

§ 39 annet ledd skal lyde:

Forbrukertilsynet kan fatte vedtak etter første ledd bokstav a med midlertidig virkning dersom det er rimelig grunn til å anta at det foreligger brudd på bestemmelser som Forbrukertilsynet fører tilsyn med etter § 35, og det foreligger en risiko for alvorlig skade på forbrukernes interesser. Et vedtak med midlertidig virkning skal gjelde for en bestemt tid som ikke kan overstige tre uker fra virkningstidspunktet. Vedtaket kan fornyes dersom vilkårene i første punktum er oppfylt.

Gjeldende § 39 annet og tredje ledd blir tredje og fjerde ledd.

§ 39 tredje ledd første punktum skal lyde:

Vedtak etter første og annet ledd kan også rettes mot medvirkere.

§ 40 skal lyde:

§ 40 *Forbuds- og påbudsvedtak*

Det kan nedlegges forbud og gis påbud for å sikre at bestemmelser som nevnt i § 35 første ledd overholdes. Det kan forbys å nytte eller tilsikte å nytte vilkår som nevnt i § 22.

Gjeldende § 41 oppheves. Gjeldende § 42 blir § 41.

§ 41 første ledd skal lyde:

For å sikre at vedtak etter § 40 eller bekreftelser etter § 36 annet ledd overholdes, skal det fastsettes en tvangsmulkt som må betales dersom vedtaket eller bekreftelsen ikke blir etterlevd. Fastsettelse av tvangsmulkt kan unnlates dersom særlige grunner tilsier det.

§ 41 tredje ledd skal lyde:

For å sikre at pålegg etter § 34 første ledd etterkommes, kan det fastsettes en tvangsmulkt som skal betales dersom pålegget ikke etterkommes. Annet ledd første punktum gjelder tilsvarende.

Gjeldende § 43 blir § 42.

§ 42 første ledd skal lyde:

Ved forsettlig eller uaktsom overtredelse av § 6, § 10, § 11, § 12, § 13, § 13 a, § 14 første ledd, § 15, § 16, § 16 a første ledd bokstav a, § 17, § 18, § 20 annet ledd eller av forskrift i medhold av § 6 femte ledd eller § 10, som anses som vesentlig eller har skjedd gjentatte ganger, kan det ilegges overtredelsesgebyr som den som vedtaket retter seg mot, skal betale. *Der den næringsdrivende, eller noen som opptrer på den næringsdrivendes vegne, forsettlig eller uaktsomt bryter bistandsplikten ved stedlig kontroll etter § 34 annet ledd, kan den næringsdrivende ilegges overtredelsesgebyr.*

§ 43 skal lyde:

§ 43 *Pålegg om fjerning av digitalt nettinhold mv.*

Dersom en overtredelse av bestemmelser som Forbrukertilsynet fører tilsyn med etter § 35 første ledd, medfører en risiko for alvorlig skade på forbrukernes interesser, og det ikke finnes andre effektive midler for å stanse overtredelsen, kan retten etter begjæring fra Forbrukertilsynet pålegge

- a) en vertstjenesteleverandør eller en eier av et nettbasert grensesnitt å fjerne innhold på grensesnittet eller innta en tydelig advarsel som forbrukerne ser når de får tilgang til det nettbaserte grensesnittet,
- b) en internettilyder å begrense tilgangen til et nettbasert grensesnitt,
- c) en vertstjenesteleverandør å fjerne, deaktivere eller begrense tilgangen til et nettbasert grensesnitt,

d) *en registerenhet for toppdomener eller en domeneregistrar å slette, suspendere eller omregistrere et fullt kvalifisert domenenavn til Forbrukertilsynet.*

Ved vurderingen av om pålegg skal gis, skal det blant annet tas hensyn til informasjons- og ytringsfriheten, forbrukernes interesser, saksøktes interesser samt mulighetene for mindre inngripende tiltak.

Ny § 43 a skal lyde:

§ 43 a *Midlertidig forføyning ved pålegg etter § 43*

Retten treffer pålegg etter § 43 som midlertidig forføyning etter reglene i tvisteloven kapittel 32 og 34, med de tilpasninger som følger av § 43 b og § 43 c. Den som overtrer regelverket etter § 43 første ledd og den som skal gjennomføre pålegget etter § 43 første ledd bokstav a til d, får stilling som saksøkt.

Begjæring om midlertidig forføyning settes frem skriftlig for Oslo byfogdembete. Begjæringen må angi alle partene. I begjæringen skal det redegjøres for de grunner den bygger på. Dokumenter som påberopes og som saksøkeren er i besittelse av, skal følge med begjæringen.

Ny § 43 b skal lyde:

§ 43 b *Retten avgjørelse mv.*

Dersom den som overtrer regelverket etter § 43 første ledd er ukjent eller har ukjent adresse, kan kjennelse som beslutter midlertidig forføyning etter § 43 a første ledd, treffes uten at den som overtrer regelverket innkalles til muntlig forhandling. Meddelelser fra retten til den som overtrer regelverket etter § 43 første ledd kan i så fall unnlates. I tilfeller som nevnt i første punktum kan den som overtrer regelverket etter § 43 første ledd kreve etterfølgende muntlige forhandlinger etter tvisteloven § 32-8.

Dersom en ankesak ikke er avgjort når den som overtrer regelverket etter § 43 første ledd krever etterfølgende muntlige forhandlinger etter tvisteloven § 32-8, skal behandlingen av ankesaken stanses. Ankesaken og avgjørelser i ankesaken som gjelder sakens realitet, faller bort dersom retten treffer ny realitetsavgjørelse etter etterfølgende muntlige forhandlinger. Rettens avgjørelse truffet på grunnlag av etterfølgende muntlige forhandlinger kan påankes.

Ny § 43 c skal lyde:

§ 43 c *Forholdet til tvistelovens regler*

Den som skal gjennomføre pålegget etter § 43 første ledd bokstav a til d kan bare ilegges ansvar for saksøkerens sakskostnader etter tvisteloven kapittel 20 i ankesak der denne parten har anket. Det kan likevel ilegges sakskostnader etter tvisteloven § 20-4 bokstav c.

Twisteloven § 32-9 gjelder ikke for den som skal gjennomføre pålegget etter § 43 første ledd bokstav a til d.

Twisteloven § 34-6 første ledd bokstav c gjelder ikke der saksøkeren har fått medhold i kravet.

§ 44 tredje ledd skal lyde:

§ 47 får anvendelse på handlinger som strider mot bestemmelser som gjennomfører EØS-lovgivningen som er tatt inn i vedlegg til europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2017/2394 om samarbeid mellom nasjonale myndigheter med ansvar for håndheving av forbrukervernlovgivning og om oppheving av forordning (EF) nr. 2006/2004. Bestemmelsen får bare anvendelse hvis lovbruddet rammer forbrukere som har bopel i en annen medlemsstat enn der lovbruddet har sin opprinnelse eller har funnet sted, der den næringsdrivende er etablert eller der bevismaterialet befinner seg.

§ 47 skal lyde:

§ 47 *Innlemmelse av forordning om samarbeid mellom nasjonale myndigheter med ansvar for håndheving av forbrukervernlovgivning*

EØS-avtalen vedlegg XIX nr. 7f (europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2017/2394 om samarbeid mellom nasjonale myndigheter med ansvar for håndheving av forbrukervernlovgivning og om oppheving av forordning (EF) nr. 2006/2004 (forordning om forbrukervern-samarbeid)) gjelder som lov med de tilpasninger som følger av vedlegget selv, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

Departementet kan ved forskrift oppnevne myndigheter som håndhever forordningens bestemmelser, sentralt kontaktorgan og eksterne varslere.

II

I lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakksskader gjøres følgende endringer:

§ 35 annet ledd skal lyde:

Tilsynsmyndigheten kan foreta slik gransking og besiktigelse som den finner nødvendig for å utføre sine gjøremål etter loven, *herunder kreve utlevert og beslaglegge dokumenter, gjenstander, vareprøver eller annet*, og gir de pålegg og treffer de vedtak som er nødvendige for gjennomføringen av tilsynet.

§ 36 første ledd tredje punktum skal lyde:

Tilsynsmyndigheten kan *innhente* skriftlig bekreftelse fra overtrederen på at det ulovlige forholdet er opphørt.

§ 36 annet og tredje ledd skal lyde:

Helsedirektoratet kan fatte vedtak etter første ledd første punktum med midlertidig virkning dersom det er rimelig grunn til å anta at det foreligger en overtredelse av bestemmelser som Helsedirektoratet fører tilsyn med etter

§ 35, og det foreligger en risiko for alvorlig skade på forbrukernes interesser.

Et vedtak med midlertidig virkning skal gjelde for en bestemt tid som ikke kan overstige tre uker fra virkningstidspunktet. Vedtaket kan fornyes dersom vilkårene i annet ledd er oppfylt.

Gjeldende annet til sjette ledd blir fjerde til åttende ledd.

Ny § 36 d skal lyde:

§ 36 d Pålegg om fjerning av digitalt nettinhold mv.

Dersom en overtredelse av bestemmelser som Helsedirektoratet fører tilsyn med etter § 35, medfører en risiko for alvorlig skade på forbrukernes interesser, og det ikke finnes andre effektive midler for å stanse overtredelsen, kan retten etter begjæring fra Helsedirektoratet og etter reglene i markedsføringsloven §§ 43 a til 43 c pålegge

- a) en vertstjenesteleverandør eller en eier av et nettbasert grensesnitt å fjerne innhold på grensesnittet eller innta en tydelig advarsel som forbrukerne ser når de får tilgang til det nettbaserte grensesnittet,
- b) en internettilbyder å begrense tilgangen til et nettbasert grensesnitt,
- c) en vertstjenesteleverandør å fjerne, deaktivere eller begrense tilgangen til et nettbasert grensesnitt,
- d) en registerenhet for toppdomener eller en domene-registrar å slette, suspendere eller omregistrere et fullt kvalifisert domenenavn til Helsedirektoratet.

Ved vurderingen av om pålegg skal gis, skal det blant annet tas hensyn til informasjons- og ytringsfriheten, forbrukernes interesser, saksøktes interesser samt mulighetene for mindre inngripende tiltak.

Ny § 38 a skal lyde:

§ 38 a *Forholdet til taushetsplikten som følger av lov, pålegg eller avtale*

Taushetsplikten som følger av lov, pålegg eller avtale, er ikke til hinder for opplysningsplikten, eller retten til å foreta gransking og besiktigelse, etter §§ 35 og 38. Dette gjelder likevel ikke opplysninger, dokumenter, gjenstander, vareprøver eller annet som er omfattet av taushetsplikten som nevnt i straffeprosessloven §§ 117 til 120, med unntak av § 118 første ledd første punktum. Når det er rimelig grunn til mistanke om overtredelse av tobakksskadeloven §§ 22 til 24, og særlige hensyn gjør det nødvendig, kan en tilbyder av tilgang til elektronisk kommunikasjonsnett eller -tjeneste pålegges å gi opplysninger om avtalebasert hemmelig telefonnummer eller andre abonnementsopplysninger, samt elektronisk kommunikasjonsadresse, selv om opplysningene er omfattet av straffeprosessloven § 118 første ledd annet punktum.

III

I lov 22. juni 2018 nr. 77 om endringer i tobakksskadeloven (ulovlig handel med tobakksvarer mv.) gjøres følgende endringer:

§ 35 sjette ledd skal lyde:

Tilsynsmyndigheten kan for øvrig foreta slik gransking og besiktigelse som den finner nødvendig for å utføre sine gjøremål etter loven, *herunder kreve utlevert og beslaglegge dokumenter, gjenstander, vareprøver eller annet*, og gir de pålegg og treffer de vedtak som er nødvendige for gjennomføringen av tilsynet.

§ 36 første ledd tredje punktum skal lyde:

Tilsynsmyndigheten kan *innhente* skriftlig bekreftelse fra overtrederen på at det ulovlige forholdet har opphørt.

§ 36 annet og tredje ledd skal lyde:

Helsedirektoratet kan fatte vedtak etter første ledd første punktum med midlertidig virkning dersom det er rimelig grunn til å anta at det foreligger en overtredelse av bestemmelser som Helsedirektoratet fører tilsyn med etter § 35, og det foreligger en risiko for alvorlig skade på forbrukernes interesser.

Et vedtak med midlertidig virkning skal gjelde for en bestemt tid som ikke kan overstige tre uker fra virkningstidspunktet. Vedtaket kan fornyes dersom vilkårene i annet ledd er oppfylt.

Gjeldende annet til femte ledd blir fjerde til syvende ledd.

IV

I lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk mv. gjøres følgende endringer:

§ 9-3 første ledd annet punktum skal lyde:

Helsedirektoratet kan foreta slik gransking og besiktigelse, *herunder kreve utlevert og beslaglegge dokumenter mv.*, som det finner nødvendig for å utføre sine gjøremål etter loven.

§ 9-3 første ledd nytt tredje, fjerde og femte punktum skal lyde:

Helsedirektoratet kan undersøke alle lokaler, grunn, innretninger og utstyr, herunder transportmidler, som den næringsdrivende bruker i sin næringsvirksomhet. Representanter for eller ansatte hos den næringsdrivende plikter å gi nødvendig veiledning og bistand ved gjennomføringen av kontrollen. Helsedirektoratet kan anmode om bistand fra politiet til å gjennomføre kontrollen.

§ 9-3 nytt tredje ledd skal lyde:

Taushetsplikten som følger av lov, pålegg eller avtale, er ikke til hinder for opplysningsplikten, eller retten til å foreta gransking og besiktigelse, etter denne paragrafen. Dette gjelder likevel ikke opplysninger, dokumenter, gjenstander, vareprøver eller annet som er omfattet av taushetsplikten som nevnt i straffeprosessloven §§ 117 til 120, med unntak av § 118 første ledd første punktum. Når det er rimelig grunn til mistanke om overtredelse av alkoholloven § 9-2, og særlige hensyn gjør det nødvendig, kan en tilbyder av tilgang til elektronisk kommunikasjonsnett eller -tjeneste pålegges å gi opplysninger om avtalebasert hemmelig telefonnummer eller andre abonnementsopplysninger, samt elektronisk kommunikasjonsadresse, selv om opplysningene er omfattet av straffeprosessloven § 118 første ledd annet punktum.

§ 9-4 første ledd tredje punktum skal lyde:

Helsedirektoratet kan *innhente* skriftlig bekreftelse fra overtrederen på at det ulovlige forholdet skal opphøre.

§ 9-4 tredje til sjette ledd skal lyde:

Dersom en overtredelse av bestemmelser som Helsedirektoratet fører tilsyn med etter § 9-3, medfører en risiko for alvorlig skade på forbrukernes interesser, og det ikke finnes andre effektive midler for å stanse overtredelsen, kan retten etter begjæring fra Helsedirektoratet og etter reglene i markedsføringsloven §§ 43 a til 43 c pålegge

- a) *en vertstjenesteleverandør eller en eier av et nettbasert grensesnitt å fjerne innhold på grensesnittet eller innta en tydelig advarsel som forbrukerne ser når de får tilgang til det nettbaserte grensesnittet,*
- b) *en internettilbyder å begrense tilgangen til et nettbasert grensesnitt,*
- c) *en vertstjenesteleverandør å fjerne, deaktivere eller begrense tilgangen til et nettbasert grensesnitt,*
- d) *en registerenhet for toppdomener eller en domeneregistrar å slette, suspendere eller omregistrere et fullt kvalifisert domenenavn til Helsedirektoratet.*

Ved vurderingen av om pålegg etter tredje ledd skal gis, skal det blant annet tas hensyn til informasjons- og ytringsfriheten, forbrukernes interesser, saksøktes interesser samt mulighetene for mindre inngripende tiltak.

Helsedirektoratet kan fatte vedtak etter første ledd første punktum med midlertidig virkning dersom det er rimelig grunn til å anta at det foreligger en overtredelse av § 9-2, og det foreligger en risiko for alvorlig skade på forbrukernes interesser.

Et vedtak med midlertidig virkning skal gjelde for en bestemt tid som ikke kan overstige tre uker fra virkningstidspunktet. Vedtaket kan fornyes dersom vilkårene i femte ledd er oppfylt.

Gjeldende tredje til femte ledd blir nytt syvende til niende ledd.

V

I lov 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting og audiovisuelle bestillingstjenester gjøres følgende endringer:

§ 2-12 skal lyde:

§ 2-12 *Medietilsynets myndighet i grenseoverskridende saker*

Medietilsynet kan *innhente* skriftlig bekreftelse fra kringkaster eller tilbyder av en audiovisuell bestillingstjeneste under norsk jurisdiksjon på at overtredelse av bestemmelser som nevnt i § 44 tredje ledd i markedsføringsloven skal opphøre. Medietilsynet kan videre forby kringkasteren eller tilbyderen av den audiovisuelle bestillingstjenesten å sende innslag hvis det foreligger slik overtredelse i disse innslagene.

Medietilsynet eller Medieklagenemnda kan fatte vedtak etter første ledd annet punktum med midlertidig virkning dersom det er rimelig grunn til å anta at det foreligger brudd på bestemmelser som Medietilsynet fører tilsyn med etter markedsføringsloven § 47, og det foreligger en risiko for alvorlig skade på forbrukernes interesser. Tiltaket skal være proporsjonalt og ikke gå lenger enn det som er nødvendig for å nå målet om å stanse overtredelsen. Et vedtak med midlertidig virkning skal gjelde for en bestemt tid som ikke kan overstige tre uker fra virkningstidspunktet. Vedtaket kan fornyes dersom vilkårene i dette ledd er oppfylt.

Dersom en overtredelse av bestemmelser som Medietilsynet fører tilsyn med etter markedsføringsloven § 47 første ledd, medfører en risiko for alvorlig skade på forbrukernes interesser, og det ikke finnes andre effektive midler for å stanse overtredelsen, kan retten etter begjæring fra Medietilsynet pålegge

- a) *en vertstjenesteleverandør eller en eier av et nettbasert grensesnitt å fjerne innhold på grensesnittet eller innta en tydelig advarsel som forbrukerne ser når de får tilgang til det nettbaserte grensesnittet,*
- b) *en internettilbyder å begrense tilgangen til et nettbasert grensesnitt,*
- c) *en vertstjenesteleverandør å fjerne, deaktivere eller begrense tilgangen til et nettbasert grensesnitt,*
- d) *en registerenhet for toppdomener eller en domeneregistrar å slette, suspendere eller omregistrere et fullt kvalifisert domenenavn til Medietilsynet.*

Ved vurderingen av om pålegg skal gis, skal det blant annet tas hensyn til informasjons- og ytringsfriheten, forbrukernes interesser, saksøktes interesser samt mulighetene for mindre inngripende tiltak.

Ved pålegg etter tredje ledd gjelder markedsføringsloven §§ 43 a til 43 c tilsvarende.

Opplysningsplikten i § 2-11 går foran taushetsplikten som følger av lov, pålegg eller avtale. Dette gjelder likevel ikke opplysninger, dokumenter eller annet som er omfattet av taushetsplikten som nevnt i straffeprosessloven §§ 117 til 120, med unntak av § 118 første ledd første punktum.

Medietilsynets kompetanse etter denne bestemmelsen gjelder kun for de bestemmelsene Medietilsynet etter markedsføringsloven § 47 annet ledd er oppnevnt som vedkommende myndighet til å håndheve.

Departementet kan gi forskrift om vedtak om forbud og midlertidige tiltak.

§ 10-3 første ledd skal lyde:

Medietilsynet kan ved overtredelse av bestemmelsene i §§ 2-1 til 2-11, §§ 2-13 til 2-19, kapittel 3, § 6-4, § 8-1 og § 8-2 eller forskrift eller enkeltvedtak fastsatt i medhold av disse bestemmelsene, ilegge overtredelsesgebyr overfor den som er ansvarlig for overtredelsen beregnet etter regler fastsatt av Kongen.

VI

I lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler m.v. gjøres følgende endringer:

§ 19 annet ledd skal lyde:

Kongen gir forskrift om reklame for legemidler, herunder utdeling av prøver i reklameøyemed. I forskriften kan det bl.a. gis regler om tilbakekalling av markedsføringstillatelsen ved brudd på reklamebestemmelsene og inntas forbud mot visse former for reklame. *Forskriften kan også gi bestemmelser om midlertidige tiltak.*

Ny § 21 a skal lyde:

§ 21 a Dersom en overtredelse av bestemmelser som Statens legemiddelverk fører tilsyn med etter legemiddeloven kapittel VII med tilhørende forskrift, medfører betydelig helserisiko, og det ikke finnes andre effektive midler for å stanse overtredelsen, kan Statens legemiddelverk pålegge

- a) en vertstjenesteleverandør eller en eier av et nettbasert grensesnitt å fjerne innhold på grensesnittet eller innta en tydelig advarsel som forbrukerne ser når de får tilgang til det nettbaserte grensesnittet,
- b) en internettilyder å begrense tilgangen til et nettbasert grensesnitt,
- c) en vertstjenesteleverandør å fjerne, deaktivere eller begrense tilgangen til et nettbasert grensesnitt,
- d) en registerenhet for toppdomener eller en domenerregistrar å slette, suspendere eller omregistrere et fullt kvalifisert domenenavn til Statens legemiddelverk.

Ved vurderingen av om pålegg skal gis, skal det blant annet tas hensyn til informasjons- og ytringsfriheten,

forbrukernes interesser, partenes interesser samt mulighetene for mindre inngripende tiltak.

Dersom det er rimelig grunn til å anta at det foreligger brudd på bestemmelser som Statens legemiddelverk fører tilsyn med etter kapittel VII, kan Statens legemiddelverk gi pålegg etter første ledd med midlertidig virkning. Et vedtak med midlertidig virkning skal gjelde for en bestemt tid som ikke kan overstige tre uker fra virkningstidspunktet. Vedtaket kan fornyes dersom vilkårene er oppfylt.

§ 28 annet ledd skal lyde:

Departementet kan kreve å få utlevert og beslaglegge de oppgaver, dokumenter og opplysninger som er nødvendige for å ivareta tilsynet og foreta de nødvendige kontroller av virksomheter, produksjon, omsetning og markedsføringsaktiviteter m.v. som berøres av denne lov, så lenge og i det omfanget det er nødvendig. Lovbestemt taushetsplikt er ikke til hinder for tilsynet.

§ 28 femte ledd skal lyde:

Dersom frist for oppfyllelse av pålegg oversittes, kan departementet fastsette tvangsmulkt overfor den ansvarlige i form av engangsmulkt eller løpende dagsmulkt. *Tvangsmulkt kan tilsvarende fastsettes ved brudd på innhentet skriftlig bekreftelse fra den næringsdrivende på at denne skal tilby avhjelpende tiltak til berørte forbrukere.* Tvangsmulktens størrelse fastsettes under hensyn til hvor viktig det er at pålegget eller forpliktende avhjelpende tiltak blir gjennomført og hvilke kostnader disse anses å medføre.

§ 28 siste ledd skal lyde:

Ved overtredelse av legemiddeloven §§ 19 og 21 eller forskrifter gitt med hjemmel i disse bestemmelsene, kan departementet innhente skriftlig bekreftelse fra overtrederen på at det ulovlige forholdet skal opphøre. *I tilfeller hvor markedsføring av et legemiddel har vært ulovlig, kan departementet innhente skriftlig bekreftelse på at næringsdrivende skal tilby avhjelpende tiltak til berørte forbrukere.*

§ 28 a første ledd skal lyde:

EFTAs overvåkingsorgan kan treffe vedtak om overtredelsesgebyr og tvangsmulkt for overtredelse av forpliktelser som følger av markedsføringstillatelse utstedt i sentral prosedyre.

§ 28 a tredje ledd skal lyde:

Der den næringsdrivende, eller noen som opptrer på den næringsdrivendes vegne, forsettlig eller uaktsomt overtrer pålegg om stedlig kontroll etter § 28 annet ledd, kan den næringsdrivende ilegges overtredelsesgebyr.

Gjeldende tredje til sjette ledd blir fjerde til syvende ledd.

VII

I lov 11. juni 1993 nr. 100 om anlegg og drift av jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m. gjøres følgende endringer:

§ 7 c første ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring av regler om passasjerrettigheter som er tatt inn i EØS-avtalen. I forskriften kan det gis regler om gjennomføring og utfylling av passasjerrettighetsreglene og bestemmes hvem som skal føre tilsyn med at reglene følges.

Ny § 11 c skal lyde:

§ 11 c (*Tilsyn med passasjerrettigheter*)

Ved tilsyn med at reglene om passasjerrettigheter følges, har tilsynsmyndigheten kompetanse til:

- å kreve opplysninger, foreta stedlig kontroll og beslag eller gjennomføre testkjøp etter markedsføringsloven § 34,
- å gi pålegg om retting eller opphør av forhold i strid med bestemmelsene i § 7 c første ledd. Tilsynsmyndigheten kan fatte vedtak med midlertidig virkning etter reglene i markedsføringsloven § 39,
- å innhente skriftlig bekreftelse på at et ulovlig forhold skal opphøre og å innhente skriftlig bekreftelse fra en næringsdrivende om at denne skal tilby avhjelpende tiltak til berørte passasjerer,
- å fastsette tvangsmulkt som nevnt i § 13. Tvangsmulkt kan benyttes til å sikre etterlevelse av alle vedtak og bekreftelser som nevnt i bokstav a til c,
- å begjære fjerning av digitalt nettinhold etter reglene i markedsføringsloven §§ 43 til 43 c.

Ny § 13 a skal lyde:

§ 13 a (*Overtredelsesgebyr*)

Tilsynsmyndigheten kan ilegge et foretak overtredelsesgebyr dersom foretaket eller noen som har handlet på foretakets vegne, overtrer bestemmelse gitt i medhold av § 7 c første ledd. Det samme gjelder ved manglende medvirkning til stedlig kontroll, jf. § 11 c bokstav a.

Adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr foreldes etter fem år. Fristen avbrytes når tilsynsorganet meddeler et foretak at det er mistenkt for overtredelse av bestemmelse gitt i eller i medhold av § 7 c eller pålegg gitt i medhold av disse bestemmelsene.

VIII

I lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart gjøres følgende endringer:

§ 10-42 skal lyde:

§ 10-42 *Gjennomføring av EØS-regler om passasjerrettigheter*

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring av regler om passasjerrettigheter som er tatt inn i EØS-avtalen. I forskriften kan det gis regler om gjennomføring og utfylling av passasjerrettighetsreglene, og bestemmes hvem som skal føre tilsyn med at reglene følges.

Ved tilsyn med at reglene om passasjerrettigheter følges, har tilsynsmyndigheten kompetanse til:

- å kreve opplysninger, foreta stedlig kontroll og beslag eller gjennomføre testkjøp etter markedsføringsloven § 34,
- å gi pålegg om retting eller opphør av forhold i strid med bestemmelsene i første ledd. Tilsynsmyndigheten kan fatte vedtak med midlertidig virkning etter reglene i markedsføringsloven § 39,
- å innhente skriftlig bekreftelse på at et ulovlig forhold skal opphøre og å innhente skriftlig bekreftelse fra en næringsdrivende om at denne skal tilby avhjelpende tiltak til berørte passasjerer,
- å fastsette tvangsmulkt som nevnt i § 13 a-4. Tvangsmulkt kan benyttes til å sikre etterlevelse av alle vedtak og bekreftelser som nevnt i bokstav a til c,
- å ilegge overtredelsesgebyr som nevnt i § 13 a-5 der denne viser til bestemmelsen her, og
- å begjære fjerning av digitalt nettinhold etter reglene i markedsføringsloven §§ 43 til 43 c.

§ 13 a-5 første ledd nr. 9 skal lyde:

- har overtrådt, eller latt være å etterkomme, krav eller pålegg under tilsyn, besiktigelse eller undersøkelse som nevnt i §§ 4-2, 4-8 eller 5-2, § 5-8 annet ledd, § 7-2, § 7-26 tredje ledd, § 7-27 annet og tredje ledd, § 9-8, § 10-42 annet ledd bokstav a og § 13 a-3.

§ 13 a-5 første ledd nr. 10 skal lyde:

- har latt være å etterkomme pålegg om å gi opplysninger i medhold av § 7-26, § 7-27 annet og tredje ledd, § 9-8, § 10-42, § 13 a-1, eller som gir uriktige opplysninger som svar på slikt pålegg.

IX

I lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten gjøres følgende endringer:

§ 418 a skal lyde:

§ 418 a *Passasjerrettigheter*

EØS-avtalen vedlegg XIII nr. 56y (Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1177/2010 av 24. november 2010 om passasjerenes rettigheter ved sjøreiser og reiser på indre vannveier og om endring av forordning (EF) nr. 2006/2004) gjelder som lov med de tilpasninger som følger av vedlegg XIII, protokoll 1 til avtalen

og avtalen for øvrig. Departementet kan *gi forskrift* om gjennomføring og utfylling av forordningen.

Departementet kan *gi forskrift* om etablering og finansiering av et klageorgan for løsning av tvister mellom passasjerer og den som mot vederlag driver passasjerfrakt med båt, eller andre som i forbindelse med slik transport har forpliktelser overfor passasjerene. Luftfartsloven §§ 10-44 til 10-47, herunder regler om departementets adgang til å gi regler i forskrift, gjelder tilsvarende.

§ 418 b skal lyde:

§ 418 b *Pålegg om retting eller opphør, skriftlig bekreftelse og tvangsmulkt ved brudd på passasjerrettigheter*

Tilsynsmyndigheten kan gi pålegg om retting eller opphør av forhold som er i strid med bestemmelser eller vedtak gitt i eller i medhold av § 418 a, og kan fastsette vilkår som må oppfylles for at virksomheten skal være i samsvar med krav etter disse bestemmelsene.

Pålegg om retting kan også gis med midlertidig virkning dersom det er rimelig grunn til å anta at det foreligger et brudd med bestemmelsene gitt i eller i medhold av § 418 a, og det foreligger en risiko for alvorlig skade på passasjerenes kollektive interesser. Vedtaket skal gjelde for en bestemt tid som ikke kan overstige tre uker fra virkningstidspunktet. Vedtaket kan fornyes dersom vilkårene etter første punktum er oppfylt.

Tilsynsmyndigheten kan innhente skriftlig bekreftelse som nevnt i markedsføringsloven § 36 annet ledd.

For å sikre at pålegg etter første og annet ledd blir etterlevd, kan tilsynsmyndigheten fastsette løpende tvangsmulkt som løper inntil forholdet er rettet. Det kan fastsettes tvangsmulkt overfor den ansvarlige for å sikre etterlevelse av skriftlige bekreftelser innhentet etter bestemmelsen i tredje ledd.

Departementet kan *gi forskrift* om fastsettelse og utmåling av tvangsmulkt, om hvor lenge tvangsmulkten kan løpe, og om adgangen til å ettergi tvangsmulkt.

§ 418 c skal lyde:

§ 418 c *Overtredelsesgebyr ved manglende etterlevelse av passasjerrettigheter og medvirkning til stedlig kontroll*

Tilsynsmyndigheten kan ilegge en virksomhet overtreddelsesgebyr ved overtredelse av bestemmelsene gitt i eller i medhold av § 418 a, eller brudd på plikt til medvirkning ved stedlig kontroll etter § 418 d første ledd første punktum.

Foretak kan ilegges overtredelsesgebyr når overtredelsen er begått av noen som har handlet på vegne av virksomheten. Fysiske personer kan ilegges overtredelsesgebyr for forsettlig eller uaktsomme overtredelser.

Ved avgjørelsen av om det skal ilegges overtredelsesgebyr og ved utmålingen av gebyret skal det særlig leg-

ges vekt på overtredelsens grovhet og varighet, graden av skyld og *virksomhetens* økonomiske evne.

Overtredelsesgebyret forfaller til betaling to måneder etter at vedtaket er fattet. *Tilsynsmyndigheten* kan i særlige tilfeller frafalle ilagt overtredelsesgebyr. Endelig vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg. Dersom *virksomheten* går til søksmål mot staten for å prøve vedtaket, suspenderes *tvangskraften*.

Adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr *foreldes fem år etter at overtredelsen er opphørt*. Fristen avbrytes når *tilsynsmyndigheten* meddeler en *virksomhet* at *virksomheten* er mistenkt for overtredelse som nevnt i første ledd.

Departementet kan *gi forskrift* om utmåling av overtredelsesgebyr.

§ 418 d skal lyde:

§ 418 d *Tilsyn*

Ved tilsyn med at reglene om passasjerrettigheter etter § 418 a følges, har tilsynsmyndigheten tilsvarende myndighet som nevnt i markedsføringsloven § 34. Tilsynsmyndigheten kan fremme begjæring om fjerning av digitalt nettinnehold etter markedsføringsloven § 43.

Departementet kan *gi forskrift* om hvem som skal føre tilsyn med at reglene om passasjerrettigheter følges, tilsynsmyndighetens kompetanse og måten tilsynet skal utøves på.

For å sikre at plikter som følger av bestemmelsene gitt i første ledd første punktum, eller pålegg gitt i medhold av disse bestemmelsene blir etterlevd, kan tilsynsmyndigheten overfor den ansvarlige fastsette en tvangsmulkt som løper inntil forholdet er rettet. Kompetansen til å gi forskrift etter § 418 b femte ledd gjelder tilsvarende.

Gjeldende § 418 d blir ny § 418 e.

X

I lov 24. februar 1995 nr. 11 om lotterier m.v. gjøres følgende endringer:

§ 12 fjerde ledd oppheves.

§ 16 fjerde ledd oppheves.

Ny § 16 a skal lyde:

§ 16 a *Lotteritilsynets undersøkelsesmyndighet ved tilsyn med reglene om pyramidespill m.v.*

Enhver plikter å gi Lotteritilsynet de opplysninger som er nødvendige for at tilsynet skal kunne vurdere om en virksomhet er en ulovlig pyramideordning etter § 16.

Når det er rimelig grunn til å anta at det foreligger en overtredelse av § 16, har Lotteritilsynet adgang til å gjennomføre slik gransking og besiktigelse av lokaler, innretninger og utstyr som det finner nødvendig hos den

næringsdrivende, herunder kreve utlevert og beslaglegge dokumenter, data, gjenstander eller annet i et nødvendig tidsrom. Representanter for eller ansatte hos den næringsdrivende plikter å gi nødvendig veiledning og bistand ved gjennomføringen av kontrollen. Lotteritilsynet kan anmode om bistand fra politiet til å gjennomføre kontrollen.

Taushetsplikten som følger av lov, pålegg eller avtale, er ikke til hinder for opplysningsplikten, eller retten til å foreta gransking og besikttigelse, etter denne paragrafen. Dette gjelder likevel ikke opplysninger, dokumenter, data, gjenstander eller annet som er omfattet av taushetsplikten som nevnt i straffeprosessloven §§ 117 til 120, med unntak av § 118 første ledd første punktum. Når det er rimelig grunn til mistanke om overtredelse av lotteriloven § 16, og særlige hensyn gjør det nødvendig, kan en tilbyder av tilgang til elektronisk kommunikasjonsnett eller -tjeneste pålegges å gi opplysninger om avtalebasert hemmelig telefonnummer eller andre abonnementsopplysninger, samt elektronisk kommunikasjonsadresse, selv om opplysningene er omfattet av straffeprosessloven § 118 første ledd annet punktum.

Lotteritilsynet kan kjøpe varer og tjenester, om nødvendig med skjult identitet, for å avdekke overtredelser av § 16, og for å fremskaffe bevis til bruk i Lotteritilsynets saksbehandling i disse sakene. Lotteritilsynet kan helt eller delvis kreve tilbake kjøpesummen eller kreve betalingskrav ettergitt, i den grad dette ikke fører til en uforholdsmessig ulempe for den næringsdrivende.

Ny § 16 b skal lyde:

§ 16 b *Lotteritilsynets håndhevingsmyndighet ved tilsyn med reglene om pyramidespill m.v.*

Lotteritilsynet kan gi pålegg om retting eller stans med midlertidig virkning dersom det er rimelig grunn til å anta at det foreligger en overtredelse av § 16, og det foreligger en risiko for alvorlig skade på forbrukernes interesser. Et vedtak med midlertidig virkning skal gjelde for en bestemt tid som ikke kan overstige tre uker fra virkningstidspunktet. Vedtaket kan fornyes dersom vilkårene i første punktum er oppfylt.

Lotteritilsynet kan innhente skriftlig bekreftelse fra overtrederen på at overtredelse av § 16 første og annet ledd skal opphøre. Lotteritilsynet kan også innhente skriftlig bekreftelse på at overtrederen skal tilby avhjelpende tiltak til berørte forbrukere.

For å sikre at pålegg etter første ledd, skriftlige bekreftelser etter annet ledd og plikter som følger av bestemmelsene i § 16 a første og annet ledd blir etterlevd, kan Lotteritilsynet overfor den ansvarlige fastsette en tvangsmulkt som løper inntil forholdet er rettet eller stanset.

Ny § 16 c skal lyde:

§ 16 c *Pålegg om fjerning av digitalt nettinnhold mv. ved overtredelser av § 16*

Dersom en overtredelse av § 16 medfører en risiko for alvorlig skade på forbrukernes interesser, og det ikke finnes andre effektive midler for å stanse overtredelsen, kan retten etter begjæring fra Lotteritilsynet pålegge

- a) en vertstjenesteleverandør eller en eier av et nettbasert grensesnitt å fjerne innhold på grensesnittet eller innta en tydelig advarsel som forbrukerne ser når de får tilgang til det nettbaserte grensesnittet,
- b) en internettilbyder å begrense tilgangen til et nettbasert grensesnitt,
- c) en vertstjenesteleverandør å fjerne, deaktivere eller begrense tilgangen til et nettbasert grensesnitt,
- d) en registerenhet for toppdomener eller en domene-registrar å slette, suspendere eller omregistrere et fullt kvalifisert domenenavn til Lotteritilsynet.

Ved vurderingen av om pålegg skal gis, skal det blant annet tas hensyn til informasjons- og ytringsfriheten, forbrukernes interesser, saksøktes interesser samt mulighetene for mindre inngripende tiltak.

Markedsføringsloven §§ 43 a til 43 c gjelder tilsvarende.

XI

I lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn og fartøy gjøres følgende endringer:

§ 32 a femte ledd skal lyde:

(5) Departementet kan peike ut eit handhevingsorgan som skal føre tilsyn med at reglar gjevne i, eller med heimel i, første til fjerde ledd vert følgde. *Handhevingsorganet har tilsvarende kompetanse til å gjere gransking, krevje opplysningar frå ein kvar, gjennomføre kontroll på tenesteytaren sin eigedom med hjelp frå tenesteytaren, gjere testkjøp og hente inn stadfesting frå tenesteytar på vilkår som nemnt i marknadsføringslova § 34 og § 36 andre ledd.*

§ 32 a nytt sjetten til åttende ledd skal lyde:

(6) Handhevingsorganet kan gjere vedtak om påbod eller forbod dersom det er nødvendig for å sikre at reglane i første til fjerde ledd vert etterlevde. For mellombels vedtak gjeld § 39 i marknadsføringslova tilsvarende. Handhevingsorganet kan på tilsvarende vilkår som nemnt i marknadsføringslova § 43 fremje krav om å fjerne digitalt nettinnhold mv.

(7) For å sikre oppfylling av vedtak fastsett etter sjetten ledd første og andre punktum skal handhevingsorganet fastsette ei tvangsmulkt. Handhevingsorganet kan òg fastsette tvangsmulkt for den som har plikt til å gje opplysningar, eller gje stadfesting som nemnt i femte ledd. Det kan gjerast unntak frå plikta til å fastsette

tvangsmulkt i særlege tilfelle. Marknadsføringslova § 41 gjeld elles tilsvarande.

(8) Handhevingsorganet kan fastsetje lovbrotsgebyr for ei verksemd dersom verksemda eller nokon på vegne av verksemda har handla i strid med reglane i første til fjerde ledd. Dette gjeld òg dersom verksemda eller nokon på vegne av verksemda ikkje hjelper til ved gjennomføring av kontroll på tenesteytaren sin eigedom, jf. femte ledd. Marknadsføringslova § 42 andre og tredje ledd gjeld tilsvarande. Departementet kan i forskrift gi reglar om utmåling av lovbrotsgebyret.

XII

I lov 19. juni 2009 nr. 103 om tjenestevirksomhet skal § 19 nytt tredje ledd lyde:

Forbrukertilsynet og Markedsrådet skal føre kontroll med at bestemmelsen overholdes. Kontrollen utøves i samsvar med reglene i markedsføringsloven §§ 32 til 41, § 42 første ledd annet punktum og § 43. Ved forsettlig eller uaktsom overtredelse av bestemmelsen som anses som vesentlig eller har skjedd gjentatte ganger, kan det ilegges et overtredelsesgebyr som den som vedtaket retter seg mot, skal betale. Ved vedtak om overtredelsesgebyr gjelder markedsføringsloven § 42 annet og tredje ledd tilsvarende.

XIII

I lov 20. juni 2014 nr. 27 om opplysningsplikt og angre rett ved fjernsalg og salg utenom faste forretningslokaler gjøres følgende endringer:

§ 41 skal lyde:

§ 41 *Tilsyn og håndheving*

Forbrukertilsynet og Markedsrådet skal føre kontroll med at bestemmelser i, eller bestemmelser gitt i medhold av denne loven, overholdes. Kontrollen utøves i samsvar med reglene i markedsføringsloven §§ 32 til 41, § 42 første ledd annet punktum og § 43.

§ 42 første ledd skal lyde:

Ved forsettlig eller uaktsom overtredelse av § 8 første og tredje ledd, § 10 første ledd, § 11, § 14, § 15, § 16 første og annet ledd, § 17, § 18, § 24 første ledd, § 28, § 30, § 32, § 36 fjerde ledd, § 39 annet ledd, eller av forskrift i medhold av § 8 eller § 29, som anses som vesentlig eller har skjedd gjentatte ganger, kan det ilegges et overtredelsesgebyr som den som vedtaket retter seg mot, skal betale. Ved vedtak om overtredelsesgebyr gjelder markedsføringsloven § 42 annet og tredje ledd tilsvarende.

XIV

I lov 15. juni 2018 nr. 32 om pakkereiser og reisegaranti mv. skal § 51 lyde:

§ 51. *Håndheving*

Med unntak av kapittel 8 skal Forbrukertilsynet og Markedsrådet føre kontroll med at bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven, overholdes. Kontrollen utøves etter reglene i markedsføringsloven §§ 32 til 41, § 42 første ledd annet punktum og § 43.

XV

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.
2. Loven får bare virkning for tilsyn og kontroll foretatt etter lovens ikrafttredelse. Kongen kan gi overgangsbestemmelser.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Sak nr. 11 [17:52:31]

Referat

1. (264) Statsministerens kontor melder at
  1. lov om endring i foretakspensjonsloven (Lovvedtak 73 (2019–2020))
  2. lov om endring i innskuddspensjonsloven (Lovvedtak 72 (2019–2020))
  3. lov om endring i tjenstepensjonsloven (Lovvedtak 74 (2019–2020))
  4. lov om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall (Lovvedtak 71 (2019–2020))
  5. lov om endring i skattebetalingsloven (Lovvedtak 76 (2019–2020))
  6. lov om endring i forsikringsavtaleloven (Lovvedtak 75 (2019–2020))
  7. lov om endringer i tvisteloven (verdighensene) (Lovvedtak 65 (2019–2020))
  8. midlertidig lov om unntak fra kommuneloven, IKS-loven og partiloven (tiltak for å avhjelpe

- konsekvensene av utbruddet av Covid-19)
(Lovvedtak 68 (2019–2020))
9. lov om endringer i sjøloven og NIS-loven (bareboatregistrering og overtredelsesgebyr) (Lovvedtak 48 (2019–2020))
  10. lov om god handelsskikk i dagligvarekjeden (Lovvedtak 47 (2019–2020))
  11. midlertidig lov om unntak fra prosessuelle regler i konkurranseloven som følge av utbrudd av covid-19 (Lovvedtak 70 (2019–2020))
- er sanksjonert under 17. april 2020

2. (265) Meddelelse fra statsministerens kontor, datert 17. april 2020, om forskrifter fastsatt i medhold av koronaloven § 2
3. (266) Meddelelse fra statsministerens kontor, datert 17. april 2020, om forskrifter fastsatt i medhold av smittevernloven § 7-12, jf. beredskapsloven § 3
Enst.: Nr. 1–3 vedlegges protokollen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdig behandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 17.53.
